

Agenda – Y Pwyllgor Deisebau

Lleoliad:	I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Fideo gynadledda drwy Zoom	Graeme Francis – Clerc y Pwyllgor
Dyddiad: Dydd Mawrth, 7 Gorffennaf 2020	Ross Davies – Dipwrwy Glerc 0300 200 6565
Amser: 09.00	Deisebau@cynulliad.cymru

Yn unol â Rheol Sefydlog 34.19, mae'r Cadeirydd wedi penderfynu gwahardd y cyhoedd o gyfarfod y Pwyllgor at ddibenion diogelu iechyd y cyhoedd. Bydd y cyfarfod hwn yn cael ei ddarlledu'n fyw ar www.senedd.tv

- 1 **Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datganiadau o fuddiant**
(Tudalennau 1 – 39)

- 2 **Deisebau COVID-19**
  - 2.1 P-05-968 Talu grantiau Coronafeirws i bob busnes sy'n gymwys i gael Rhyddhad Ardrethi i Fusnesau Bach, yr un fath â gweddill y DU
(Tudalennau 40 – 49)
  - 2.2 P-05-970 Gofynnwch i'r Senedd ailystyried ei phenderfyniad i beidio â rhoi cyllid brys i swau ac acwaria
(Tudalennau 50 – 59)

Bydd y ddwy eitem a ganlyn yn cael eu trafod ar y cyd (2.3 a 2.4)

- 2.3 P-05-971 Dylid llacio'r cyfyngiadau a gyflwynwyd gan ddeddfwriaeth COVID-19 er mwyn caniatáu i bobl deithio yng Nghymru
(Tudalennau 60 – 66)
- 2.4 P-05-989 Cadw'r cyfyngiadau a osodwyd gan ddeddfwriaeth Covid 19, caniatáu teithio o fewn radiws o 5 milltir yn unig yng Nghymru
(Tudalen 67)

2.5 P-05-972 Dylid darparu o leiaf bedair awr y dydd o addysg fyw i bob disgybl tra bod ysgolion ar gau oherwydd COVID-19

(Tudalennau 68 – 76)

2.6 P-05-973 Ailagor siopau barbwyr a siopau trin gwallt cyn belled â'u bod yn gosod mesurau cadw pellter cymdeithasol llym

(Tudalennau 77 – 84)

3 Deisebau newydd

3.1 P-05-965 Annog y Llywodraeth i gyflwyno ward ar wahân, ar gyfer teuluoedd sy'n colli plentyn drwy gamesgoriad

(Tudalennau 85 – 93)

3.2 P-05-966 STOPIWCH yr isafbris am alcohol

(Tudalennau 94 – 102)

3.3 P-05-969 Ymchwiliwch i Reoliadau Drafft y Gronfa Ddata Addysg 2020 – diangen ac yn tanseilio hawliau dynol

(Tudalennau 103 – 117)

4 Y wybodaeth ddiweddaraf am ddeisebau blaenorol

Addysg

Bydd y ddwy eitem a ganlyn yn cael eu trafod ar y cyd (4.1 a 4.2)

4.1 P-05-922 Tynnu'n ôl y canllawiau arfaethedig ar gyfer addysg yn y cartref

(Tudalennau 118 – 133)

4.2 P-05-923 Ydych chi'n gwranddo arnom ni Hawliau a Pharch i Addysg yn y Cartref

(Tudalennau 134 – 137)

Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

4.3 P-05-751 Cydnabod achosion o Ddieithrio Plentyn oddi wrth Riant
(Tudalennau 138 – 144)

4.4 P-05-771 Ailystyried y penderfyniad i roi'r gorau i Grant Byw'n Annibynnol
Cymru a'r angen i gefnogi pobl anabl i fyw'n annibynnol
(Tudalennau 145 – 149)

4.5 P-05-946 Achub adran Damweiniau ac Achosion Brys Ysbyty Brenhinol
Morgannwg
(Tudalennau 150 – 151)

Tai a Llywodraeth Leol

4.6 P-05-864 Gwahardd y defnydd o Bensaerniaeth Elyniaethus
(Tudalennau 152 – 153)

Economi a Thrafnidiaeth

4.7 P-05-886 Stopio'r Llwybr Coch (coridor yr A55 A494)
(Tudalennau 154 – 159)

4.8 P-05-935 Gwahardd Parcio ar Balmentydd – Addewid Palmant (Pavement
Promise)
(Tudalennau 160 – 191)

Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig

4.9 P-05-908 CF3 yn erbyn y Llosgydd
(Tudalennau 192 – 212)

Diwylliant, Chwaraeon a Thwristiaeth

4.10 P-05-949 ARBED YR HEN YSGOL GANOLRADD I FERCHED Y BONTFAEN RHAG
EI DYMCHWEL
(Tudalennau 213 – 220)

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 2.1

P-05-968 Talu grantiau Coronafeirws i bob busnes sy'n gymwys i gael Rhyddhad Ardrethi i Fusnesau Bach, yr un fath â gweddill y DU

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Simon Hill, ar ôl casglu cyfanswm o 360 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Ar 17 Mawrth 2020 cyhoeddodd y Canghellor y byddai pob busnes bach â llai na 9 o weithwyr ac sy'n gymwys i gael Rhyddhad Ardrethi i Fusnesau Bach yn cael grant o £10,000 (y Gronfa Grantiau i Fusnesau Bach).

Ar 8 Ebrill, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ganllaw diwygiedig o ran llety hunanarlwyo. Mae'r newid hwn mewn polisi wedi eithrio miloedd o fusnesau dilys rhag cael cyllid grant sydd ei angen arnynt yn druenus, gan nad oes ganddynt incwm yn ystod argyfwng y Coronafeirws.

Gwybodaeth Ychwanegol

Mae Llywodraeth Cymru wedi gorfodi pob busnes llety gwyliau i gau oherwydd argyfwng y Coronafeirws, ac mae'r holl leoedd a gadwyd wedi'u canslo. Erbyn hyn, nid oes gan y busnesau hynny unrhyw incwm ond maent yn dal i orfod gwario ar ariannu a chynnal a chadw'r eiddo, a gallai hynny beri caledi ariannol mawr.

Yng ngweddill y DU, mae pob awdurdod lleol wedi talu'r cyllid grant i fusnesau gosod gwyliau hunanarlwyo. Mae'n annheg iawn nad yw'r grantiau hyn a ariennir yn ganolog yn cael eu cymhwyso'n gyfartal ledled y wlad, ac yn groes i addewid y Canghellor.

Mae'r newid hwn mewn polisi eisoes yn achosi problemau yn yr ardal, fel y gwelir yn yr erthygl hon yn y wasg leol:

<https://www.dailypost.co.uk/news/north-wales-news/second-home-crackdown-hitting-genuine-18139173>

Llofnodwch i ofyn i Lywodraeth Cymru ddiddymu'r newid polisi hwn a dosbarthu'r Gronfa Grantiau i Fusnesau Bach yn deg fel y gwnaed yng ngweddill y DU.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Dwyfor Meirionnydd
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

Talu grantiau Coronafeirws i bob busnes sy'n gymwys i gael Rhyddhad Ardrethi i Fusnesau Bach, yr un fath â gweddill y DU

Y Pwyllgor Deisebau | 23 Mehefin 2020
Petitions Committee | 23 June 2020

Cyfeirnod: RS20/12927/2

Rhif y ddeiseb : P-05-968

Teitl y ddeiseb : Talu grantiau Coronafeirws i bob busnes sy'n gymwys i gael Rhyddhad Ardrethi i Fusnesau Bach, yr un fath â gweddill y DU

Cynnwys y ddeiseb : Ar 17 Mawrth 2020 cyhoeddodd y Canghellor y byddai pob busnes bach â llai na 9 o weithwyr ac sy'n gymwys i gael Rhyddhad Ardrethi i Fusnesau Bach yn cael grant o £10,000 (y Gronfa Grantiau i Fusnesau Bach).

Ar 8 Ebrill, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ganllaw diwygiedig o ran llety hunanarlwyo. Mae'r newid hwn mewn polisi wedi eithrio miloedd o fusnesau dilys rhag cael cyllid grant sydd ei angen arnynt yn druenus, gan nad oes ganddynt incwm yn ystod argyfwng y Coronafeirws.

Mae Llywodraeth Cymru wedi gorfodi pob busnes llety gwyliau i gau oherwydd argyfwng y Coronafeirws, ac mae'r holl leoedd a gadwyd wedi'u canslo. Erbyn hyn, nid oes gan y busnesau hynny unrhyw incwm ond maent yn dal i orfod gwario ar ariannu a chynnal a chadw'r eiddo, a gallai hynny beri caledi ariannol mawr.

Yng ngweddill y DU, mae pob awdurdod lleol wedi talu'r cyllid grant i fusnesau gosod gwyliau hunanarlwyo. Mae'n annheg iawn nad yw'r grantiau hyn a ariennir yn ganolog yn cael eu cymhwyso'n gyfartal ledled y wlad, ac yn groes i addewid y Canghellor.

Mae'r newid hwn mewn polisi eisoes yn achosi problemau yn yr ardal, fel y gwelir yn yr erthygl hon yn y wasg leol:

<https://www.dailypost.co.uk/news/north-wales-news/second-home-crackdown-hitting-genuine-18139173>

Llofnodwch i ofyn i Lywodraeth Cymru ddiddymu'r newid polisi hwn a dosbarthu'r Gronfa Grantiau i Fusnesau Bach yn deg fel y gwnaed yng ngweddill y DU.

1. Y cefndir

Fel rhan o'i hymateb i bandemig y coronafeirws, mae Llywodraeth Cymru wedi gweithredu nifer o **gynlluniau i gefnogi busnesau**, gan gynnwys drwy grantiau sy'n gysylltiedig â gwerth ardrethol eiddo.

Mae gwerth ardrethol eiddo yn amcangyfrif o faint y gellid ei rentu fesul blwyddyn ar y farchnad agored ar adeg benodol. Mae Asiantaeth y Swyddfa Brisio (VOA) yn asesu gwerth ardrethol yr holl eiddo annomestig yng Nghymru a Lloegr.

Ar gyfer y rhan fwyaf o eiddo, mae Asiantaeth y Swyddfa Brisio yn casglu manylion tystiolaeth rhentu. Mae'n pennu gwerthoedd sylfaenol cyffredin fesul metr sgwâr ar gyfer eiddo tebyg mewn ardal, ac yna'n addasu'r rhain er mwyn ystyried nodweddion unigol eiddo ac yna'n cymhwysu hyn i arwynebedd llawr yr eiddo.

Mae eiddo megis tafarnau a gwestai mawr lle mae'r gwerth rhentu'n gysylltiedig â throsiant yn cael eu prasio gan ddefnyddio'r dull derbynebaw a gwariant. Mae hyn yn defnyddio eu potensial masnachu, a'u proffidioldeb, fel dangosydd gwerth. Mae Asiantaeth y Swyddfa Brisio wedi cytuno ar god ymarfer ar gyfer prasio tafarnau â chyrff cynrychioliadol masnach sy'n nodi sut mae'r dull hwn yn gweithio'n ymarferol. Nid yw eiddo penodol megis ysbyty neu waith dur fel arfer yn cael eu rhentu. Ar gyfer eiddo megis hyn, defnyddir dull a elwir yn sail contractwr i neilltuo gwerth ardrethol i eiddo. Mae hyn yn edrych ar gost disodli'r adeilad ac, ar ôl ei addasu, yn cymryd canran benodedig o'r gost honno fel y gwerth ardrethol.

Mae eiddo yn ddomestig ac felly'n destun treth gyngor os caiff ei ddefnyddio'n gyfan gwbl at ddibenion llety byw. O ran asesu ardrethi busnes ar gyfer eiddo neu

gartref gwyliau hunanarlwyo, o 1 Ebrill 2010 ymlaen yng Nghymru, mae eiddo yn annomestig, ac felly'n rhwymedig i dalu ardrethi annomestig, os yw Asiantaeth y Swyddfa Brisió yn fodlon:

- y bydd ar gael i'w osod yn fasnachol fel llety hunanarlwyo am gyfnodau byr sy'n dod i gyfanswm o 140 diwrnod neu fwy yn y 12 mis canlynol;
- bod diddordeb y trethdalwr yn yr eiddo yn galluogi iddo ei rentu am gyfnodau o'r fath;
- yn y 12 mis cyn yr asesiad bu ar gael i'w osod yn fasnachol fel llety hunanarlwyo am gyfnodau byr yn dod i gyfanswm o 140 diwrnod neu fwy; a
- bod y cyfnodau byr y'u gosodwyd mewn gwirionedd yn dod i gyfanswm o 70 diwrnod o leiaf yn ystod y cyfnod hwnnw.

Daeth Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Cymru) 2020 i rym ar 26 Mawrth a byddant yn parhau mewn grym nes y ceir rhybudd pellach. Mae'r rheoliadau hyn yn gosod rhwymedigaeth ar berchenogion busnesau o'r fath a gwmpesir gan y rheoliadau hynny (sy'n cynnwys eiddo hunanarlwyo) i ymdrechu hyd eithaf eu gallu i adael y safle, heblaw am y rhai a gwmpesir mewn rhai eithriadau, a chymryd camau i gau at ddefnydd masnachol.

2. Camau gweithredu Llywodraeth Cymru

Ar 19 Mawrth, cyhoeddodd y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd becyn cymorth i fusnesau sy'n ymdrin â COVID-19. Daeth y cynllun hwn yn dilyn cyhoeddiad ar 17 Mawrth ynghylch cymorth i fusnesau.

Mae'r cymorth hwn yn cynnwys Rhyddhad Ardrethi Busnes 100 y cant ar gyfer pob eiddo a ddefnyddir ar gyfer manwerthu, hamdden a lletygarwch. Diwygiwyd hyn wedyn ar 24 Mawrth i beidio â chynnwys eiddo sydd â gwerth ardrethol o £500,000 neu fwy.

Cyflwynodd y pecyn cymorth ddau grant i fusnesau sy'n bodloni meini prawf penodol, sy'n cael eu darparu drwy awdurdodau lleol. Y rhain yw:

- **Grant 1:** Mae grant o £25,000 ar gael i fusnesau manwerthu, hamdden a lletygarwch mewn adeiladau sydd â gwerth ardrethol rhwng £12,001 a £51,000. Mae hyn yn cynnwys busnesau sy'n meddiannu eiddo fel siopau, bwytai, caffis, lleoedd yfed, sinemâu, lleoliadau cerddoriaeth fyw, gwestai, tai llety, lletyau a llety hunanarlwyo.

- **Grant 2:** Grant o £10,000 i bob busnes sy'n gymwys i gael **Rhyddhad Ardrethi i Fusnesau Bach** yng Nghymru sydd â gwerth ardrethol o £12,000 neu lai.

Estynnwyd y cynllun grant ar **6 Mai** i bob trethdalwyr sy'n gymwys i gael rhyddhad elusennol a rhyddhad i Glybiau Chwaraeon Amatur Cymunedol, sy'n gweithredu yn y sectorau manwerthu, hamdden a lletygarwch mewn eiddo sydd â gwerth ardrethol o £12,000 neu lai. Gallent gael mynediad at grant o £10,000 drwy'r cynllun.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi **canllawiau** ynghylch y grantiau COVID-19 i fusnesau sy'n gysylltiedig ag ardrethi busnes. I ddechrau, nid oedd hyn yn cynnwys meini prawf penodol mewn perthynas ag eiddo hunanarlwyo. Fodd bynnag, yn dilyn hynny, mae meini prawf o'r fath wedi'u cynnwys yn y canllawiau. O 20 Ebrill 2020 ymlaen, mewn perthynas â llety hunanarlwyo, ni fydd eiddo yn gymwys am y grantiau oni bai fod y meini prawf canlynol yn cael eu bodloni:

- Bod y llety hunanarlwyo yn gallu dangos cyfrifon masnachu ar gyfer y ddwy flynedd yn uniongyrchol cyn blwyddyn ariannol gyfredol y busnes
- Bod y llety hunanarlwyo wedi cael ei osod am o leiaf 140 diwrnod ym Mlwyddyn Ariannol 2019-20
- Mai'r busnes llety hunanarlwyo yw prif ffynhonnell incwm y perchennog (o leiaf 50 y cant).

Mae Llywodraeth y DU hefyd yn cynnig grantiau tebyg i fusnesau yn Lloegr:

- Grant o **£10,000** i fusnesau bach sy'n gymwys i gael **Rhyddhad Ardrethi i Fusnesau Bach** neu **Ryddhad Ardrethi Gwledig** (mae'r trothwy ar gyfer busnesau bach yn Lloegr yn golygu eiddo sydd â gwerth adrethol o dan £15,000).
- Grant o **£25,000** i **busnesau manwerthu, lletygarwch a hamdden** sydd â gwerth ardrethol dros £15,000 ac o dan £51,000.

Nid yw meini prawf cymhwysedd ychwanegol sy'n ymwneud yn benodol ag **eiddo hunanarlwyo** wedi'u cynnwys yng **nghanllawiau** Llywodraeth y DU ar gyfer Lloegr.

3. Camau gweithredu Senedd Cymru

Mae pandemig y coronafeirws, gan gynnwys cymorth i fusnesau, wedi bod yn ganolbwynt i weithgarwch Senedd Cymru yn ystod y pandemig.

Gofynnwyd i Brif Weinidog Cymru am y newid i'r canllawiau ynghylch eiddo hunanarlwyo yn y Cyfarfod Llawn ar **29 Ebrill**, ac fe nododd y canlynol:

Rydym ni wedi newid y cyngor i lywodraeth leol ynghylch llety hunanarlwyo oherwydd y sylwadau a dderbyniwyd gennym ni gan awdurdodau lleol yng Nghymru... nad oedd y system yn gweithredu yn y ffordd a oedd yn gwneud yn siŵr bod cymorth yn mynd i'r bobl iawn.

Aeth y Prif Weinidog Cymru ymlaen i ddweud y canlynol:

Rydym ni wedi ymateb i'r sylwadau hynny. Mae gennym ni gyfres o reolau ar waith yr wyf i'n credu sy'n caniatáu i ni wahaniaethu rhwng pobl a oedd yn dibynnu ar hyn fel eu prif incwm a'u prif fusnes, a phobl nad oedd hyn mor ganolog â hynny i'w hincwm, ac a fydd yn caniatáu i ni ddefnyddio'r arian hwnnw a fyddai fel arall yn mynd i bobl o fantais ymylol i eraill sydd ei angen yn llawer fwy taer. Mae gan awdurdodau lleol ddisgresiwn, felly os bydd awdurdodau lleol yn dod o hyd i achosion... ac os ydyn nhw o'r farn ei bod hi'n iawn i arfer y disgresiwn hwnnw, maen nhw'n gallu gwneud hynny o dan y rheolau yr ydym ni wedi eu llunio gyda nhw.

Yn ystod sesiwn Pwyllgor yr Economi, Sgiliau a Thrafnidiaeth (30 Ebrill), wrth drafod y meini prawf cymhwyster ychwanegol, dywedodd eiriolwr polisi o **Gynghrair Twristiaeth Cymru** y canlynol:

As an industry, and particularly with regard to the self-catering sector, we are quite upset, really, about the fact that this secondary level of eligibility was brought in. It was as a result of—. I believe Julie James sent out a letter to the local authorities amending, in effect, what the Valuation Office Agency criteria are for evaluating a self-catering or a furnished holiday letting business. In effect, if you're a furnished holiday letting business, under that criteria, to be able to be eligible for the non-domestic business rates, you have to be open for—open that is—for 140 days, and you have to let for a minimum of 70 days. That threshold was raised. We don't know for what reason at all. But what it's meant is there's been some confusion, I think, and it's also allowed—or some local

authorities, maybe not because they particularly wanted to, but, because of that criteria, they're now having to do greater analysis of self-catering units to establish whether they are actually businesses or not. We believe that that's wrong, because this is money that has come from central Government at a time of greatest need, and a lot of these businesses are actually suffering hardship at the moment, and, six weeks in, they still haven't had that cash.

Dyweddodd Prif Weinidog Cymru hefyd ar 22 Ebrill:

Rwy'n fwy na pharod i ddweud y byddwn yn parhau i adolygu'r dystiolaeth. Ac os oes angen mireinio, byddwn yn dychwelyd at hynny:

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir ar adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn o reidrwydd yn cael eu diweddarau na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Eich cyf/Your ref P-05-968
Ein cyf/Our ref RE/00339/20

Janet Finch-Saunders AS
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

23 Mehefin 2020

Annwyl Janet,

Diolch ichi am eich llythyr ynglŷn ag ardrethi annomestig a chymorth Llywodraeth Cymru i fusnesau hunanddarpar, a anfonwyd yn rhinwedd eich swydd fel Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau.

Mae Llywodraeth Cymru yn darparu cymorth gwerth £1.7 biliwn i helpu busnesau yng Nghymru yn ystod yr argyfwng coronafeirws. Mae'r pecyn yn cynnwys dros £350m i helpu busnesau gyda'u biliau ardrethi annomestig yn ystod y flwyddyn ariannol bresennol.

Bydd pob busnes manwerthu, hamdden a lletygarwch, sydd â gwerth ardrethol o £500,000 neu is, yn cael 100% o ryddhad ardrethi annomestig yn 2020-21. Mae hynny'n golygu na fydd dros 70,000 o fusnesau yng Nghymru yn talu unrhyw ardrethi o gwbl ar gyfer y flwyddyn.

Ochr yn ochr â'r rhyddhad ardrethi ychwanegol, mae £876m ar gael ar gyfer cynllun grantiau newydd i fusnesau. Bydd busnesau a oedd yn gymwys yn flaenorol i gael ein Rhyddhad Ardrethi i Fusnesau Bach – sef y rheini sydd â gwerth ardrethol hyd at £12,000 – yn cael grant o £10,000. Nid oes unrhyw amodau ynglŷn â nifer y staff a gyflogir gan y busnes. Hefyd bydd busnesau manwerthu, hamdden a lletygarwch, sydd â gwerth ardrethol rhwng £12,001 a £51,000, yn cael grant o £25,000.

Mae grantiau ar gael i fusnesau hunanddarpar ar y sail eu bod yn rhan o un o'r sectorau yr effeithiwyd arnynt yn fwyaf uniongyrchol gan yr argyfwng COVID-19 a'u bod yn gwneud cyfraniad pwysig i'r economi dwristiaeth yng Nghymru.

Cafodd canllawiau'r grant eu diwygio yn dilyn trafodaeth gydag awdurdodau lleol. Mynegodd rhai awdurdodau gwledig bryderon am y posibilrwydd y gallai grantiau gael eu talu i berchnogion ail gartrefi nad oeddent ond yn gosod eu heiddo yn achlysurol. O 20 Ebrill 2020 ymlaen, mewn perthynas â llety hunanddarpar, ni fydd eiddo yn gymwys i gael grant oni fodlonir y meini prawf canlynol:

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales
Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh and any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

- Mae'r llety hunanddarpar yn gallu dangos dwy flynedd o gyfrifon masnachu yn union cyn blwyddyn ariannol gyfredol y busnes
- Rhaid i'r llety hunanddarpar fod wedi ei osod am gyfnod o 140 o ddiwrnodau neu fwy yn y flwyddyn ariannol 2019-20
- Rhaid mai'r busnes llety hunanddarpar yw prif ffynhonnell incwm y perchennog (isafswm y trothwy yw 50%).

Fodd bynnag mae canllawiau'r cynllun grantiau'r rhoi disgrisiwn i awdurdodau allu gwneud penderfyniadau i ddyfarnu grant i fusnesau unigol, ac i gael y dystiolaeth ychwanegol y mae ei angen gan berchnogion busnesau, cyn gwneud dyfarniad grant. Mae'r disgrisiwn hwn yn berthnasol i benderfyniadau awdurdodau lleol ynglŷn â dyfarnu grantiau i fusnesau yn y categorïau cymwys, gan gynnwys llety hunanddarpar. Mae'r canllawiau wedi cael eu paratoi ar ôl ymgynghori â gweithgor a oedd yn cynnwys cynrychiolwyr o awdurdodau lleol a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru.

Mae gwneud penderfyniad i roi cymorth grant ai peidio yn parhau yn ôl disgrisiwn yr awdurdod lleol unigol. Mae'r canllawiau presennol ar gael yma:

<https://businesswales.gov.wales/coronavirus-advice/cy/grantiau-covid-19-syn-gysylltiedig-ag-ardrethi-annomestig-ar-gyfer-busnesau-yng-nghymru>

Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn rhoi cymorth i fusnesau drwy ei Chronfa Cadernid Economaidd gwerth £500m, a gall busnesau, nad ydynt yn gymwys i gael rhyddhad ardrethi na chymorth grant, wneud cais iddi. Hefyd, rydym yn galw ar Lywodraeth y DU i fynd ymhellach â'r cymorth a roddir i fusnesau Cymru.

Yn ogystal â hynny, mae ein gwasanaeth Busnes Cymru a Banc Datblygu Cymru yn gallu darparu cyngor ar y gwahanol ddewisiadau cymorth sydd ar gael, o gyngor ar gynlluniau ariannol a chadwyni cyflenwi i gyngor ar faterion staffio. Gellir cysylltu â llinell gymorth Busnes Cymru drwy ffonio 03000 603000 i gael gwybodaeth a chyngor ymarferol neu gyfeiriadau at asiantaethau a sefydliadau perthnasol.

Yn gywir

Rebecca Evans AS/MS

Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd
Minister for Finance and Trefnydd

Eitem 2.2

P-05-970 Gofynnwch i'r Senedd ailystyried ei phenderfyniad i beidio â rhoi cyllid brys i sŵau ac acwaria

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan David Wilkins, ar ôl casglu cyfanswm o 6,299 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

O ganlyniad i incwm a gollwyd oherwydd cau sŵau ac acwaria ar frys yn sgil Covid-19, mae Sw Mynydd Cymru ym Mae Colwyn ac eraill yn wynebu argyfwng cyllid. Mae'r Senedd wedi penderfynu peidio â rhoi cyllid brys i'w cefnogi. Oherwydd hyn, mae'r gwaith cadwraeth a'r cyfleoedd addysgol yn y fantol a gall yr ardal golli incwm twristiaeth. Rydym yn gofyn i'r Senedd ailystyried ei phenderfyniad a rhoi'r cymorth hollbwysig hwn.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gorllewin Clwyd
- Gogledd Cymru

P-05-970 Cyllid brys i sŵau ac acwaria

Y Pwyllgor Deisebau | 07 July 2020
Petitions Committee | 07 Gorffennaf 2020

Cyfeirnod: RS20/12937-1

Rhif y ddeiseb: P-05-970

Teitl y ddeiseb: Gofynnwch i'r Senedd ailystyried ei phenderfyniad i beidio â chefnogi Sŵau ac Acwaria gyda chyllid brys.

Geiriad y ddeiseb: O ganlyniad i incwm a gollwyd oherwydd cau sŵau ac acwaria ar frys yn sgil Covid-19, mae Sw Mynydd Cymru ym Mae Colwyn ac eraill yn wynebu argyfwng cyllid. Mae'r Senedd wedi penderfynu peidio â rhoi cyllid brys i'w cefnogi. Oherwydd hyn, mae'r gwaith cadwraeth a'r cyfleoedd addysgol yn y fantol a gall yr ardal golli incwm twristiaeth. Rydym yn gofyn i'r Senedd ailystyried ei phenderfyniad a rhoi'r cymorth hollbwysig hwn.

1. Cefndir

Mae 30 o sŵau cofrestredig a thrwyddedig yng Nghymru.

Ni fu'n ofynnol i sŵau gau yng Nghymru o dan y *Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Cymru) 2020*, fel y'i diwygiwyd. Fodd bynnag, maent wedi cau oherwydd, fel yr eglurodd Ken Skates, Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru, 'am na fyddent yn gallu cynhyrchu'r nifer o

ymwelwyr a chynhyrchu'r incwm yn sgil hynny i'w gwneud yn hyfyw yn ariannol iddynt agor ar hyn o bryd'.

Nid oes cronfa bwrpasol gan Lywodraeth Cymru i gefnogi sŵau ac acwaria yn ystod pandemig y coronafeirws. Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru wedi dweud bod sŵau ac acwaria yn gymwys ar gyfer cynlluniau eraill fel y Gronfa Cadernid Economaidd (y manylir arni yn 'y camau gan Lywodraeth Cymru' isod).

Mae'r deisebydd yn defnyddio Sw Mynydd Cymru ym Mae Colwyn fel enghraifft o sw sydd mewn anhawster ariannol yn dilyn y cyfyngiadau symud gan fod ei incwm yn dibynnu ar ymwelwyr. Caeodd y sw i ymwelwyr ar 22 Mawrth, er bod staff y sw yn parhau i ofalu am yr anifeiliaid.

Mae Sw Mynydd Cymru wedi sefydlu a tudalen rhoddion. Ar adeg ysgrifennu, mae wedi codi £233,921. Nodir yn y papur:

... with 140 species to care for and reduced runing costs still in excess of £118,000 per month, the National Zoological Society of Wales (our Charity), really does need your support.

Adroddodd y BBC fod sw Borth wedi rhybuddio y gallai fod yn ofynnol iddi ailgartrefu ei anifeiliaid neu gael gwared â hwy drwy ewthanasia o ganlyniad i gau. Mae'r erthygl yn nodi bod llawer o staff wedi cael eu rhoi ar ffyrlo ac, er bod y sw wedi cael grant rhyddhad busnes o £25,000, mae'r arian hwnnw bellach bron â dod i ben. Aiff ymlaen i ddweud ei bod yn costio £3,000 yr wythnos i redeg y sw ac mae hi [perchennog y sw] yn siomedig, er bod Llywodraeth San Steffan wedi cyhoeddi cronfa i helpu sŵau yn Lloegr, nid oes cefnogaeth debyg yng Nghymru.

Ar 4 Mai, lansiodd Llywodraeth y DU gronfa cymorth ariannol gwerth £14 miliwn i sŵau ac acwaria yn Lloegr. Nod y cyllid hwn yw helpu sŵau i dalu costau sy'n ymwneud â chadw anifeiliaid fel bwyd anifeiliaid, gwres a diogelwch. Gall sefydliadau sy'n dod o dan Ddeddf Trwyddedu Sŵau 1981 wneud cais am gyfran o'r cyllid. Mae dyfarniadau grant unigol wedi'u capio ar £100,000. Roedd y Datganiad i'r wasg hefyd yn dweud:

There are a number of support schemes already available to zoos, including business rates relief, the business interruption loan scheme and the job retention scheme. This is additional to other available relief such as VAT deferral.

Ni chafodd Llywodraeth Cymru swm canlyniadol o dan fformiwla Barnett o'r cyhoeddiad hwn.

Cyhoeddodd Llywodraeth yr Alban gefnogaeth i sŵau ar 16 Mehefin:

This reopening date [29 June] has been announced alongside an emergency funding support package worth £2.6 million. The funding will be split into £1.6 million for grants and £1 million for loans and will be made available to zoos and aquariums across the country for preserving animal welfare.

2. Camau gan Lywodraeth Cymru

Codwyd y mater o gyllid ar gyfer sŵau Cymru yn ystod y pandemig yn y Cyfarfod Llawn gan Darren Millar AS, ar 13 Mai. Dywedodd Lesley Griffiths, Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig:

Ar hyn o bryd, nid ydym wedi ymrwymo i gynllun sw gan fod sŵau yn gallu gwneud cais am arian o'r cynllun cadernid economaidd sydd, fel y byddwch yn ei werthfawrogi, yn unigryw i Gymru. Felly, roedd y cyllid hwnnw yno o'r cychwyn cyntaf, mewn gwirionedd, ar gyfer sŵau. Ond yr hyn a wnaethom ni tua thair neu bedair wythnos yn ôl erbyn hyn - rwy'n credu mai tua 24 Ebrill oedd hi - ysgrifennodd swyddogion at yr holl sŵau yng Nghymru gyda manylion y cynlluniau presennol y bydden nhw'n gymwys i gael eu hariannu ganddyn nhw. Ond fe wnaethom ni hefyd gyhoeddi holiadur ynghyd â'r ohebiaeth honno er mwyn i ni allu nodi pa bryderon lles anifeiliaid allweddol oedd gan y sŵau. Fel yr ydych chi'n ei ddweud, mae yna rai sŵau mawr iawn; rwy'n ymwybodol iawn o Sŵ Mynydd Cymru yn eich etholaeth chi, ac mae rhai yn fach iawn, felly rwy'n credu ei bod yn bwysig iawn cael syniad gan bob un ohonyn nhw ynglŷn â beth oedd y materion dan sylw.

Roeddwn i hefyd eisiau gweld a oedd unrhyw fylchau ariannu yr oedd angen i ni eu hystyried. Ar hyn o bryd, mae tua 17 [...] o ymatebion wedi'u derbyn. Roedd hynny'n cynnwys dwy arddangosfa anifeiliaid, felly nid ydyn nhw'n sŵau trwyddedig, felly roedd tua 15. Mae'r rhan fwyaf wedi nodi eu bod wedi gallu cael gafael ar y cyllid a oedd ar gael eisoes, a naill ai maen nhw wedi'i dderbyn neu maen nhw wedi gwneud cais am y cyllid o gynlluniau amrywiol y Llywodraeth. Yna aethom ati i ysgrifennu atyn nhw i gyd yn rhoi diweddariad pellach iddyn nhw, rwy'n credu, ar ddechrau'r wythnos hon, mae'n debyg. Felly, byddwn i'n amlwg yn cadw llygad barcud arno ond, ar hyn o bryd, nid wyf yn cyflwyno cynllun penodol oherwydd nid wyf yn credu bod angen hynny ar hyn o bryd.

Ond yn amlwg, mae iechyd a lles anifeiliaid yn bwysig iawn, felly byddwn ni'n ei adolygu'n rheolaidd.

Mae Cronfa Cadernid Economaidd £500 miliwn Llywodraeth Cymru, sydd bellach yn ei hail gam, yn ailagor ar gyfer ceisiadau ddiwedd mis Mehefin. Dywed Llywodraeth Cymru:

Mae'r gronfa'n cynnig rhagor o gymorth ariannol i ddelio ag argyfwng y coronafeirws a bydd yn hanfodol er mwyn helpu sefydliadau i reoli pwysau o ran llif arian. Bwriad hyn yw cau bylchau'r cynlluniau sydd eisoes wedi cael eu cyhoeddi gan Lywodraeth y DU, Llywodraeth Cymru a Banc Datblygu Cymru. Mae hon yn ffrwd gyllido ychwanegol sy'n unigryw i Gymru.

Ar 10 Mehefin, mewn ymateb i gwestiwn gan Janet Finch-Saunders AS, dywedodd Ken Skates wrth y Cyfarfod Llawn fod Llywodraeth Cymru wedi gwneud wyth cynnig o gefnogaeth i sŵau yng Nghymru drwy'r Gronfa Cadernid Economaidd.

Manylir ar gynlluniau cymorth economaidd eraill y gallai sŵau ac acwaria fod yn gymwys iddynt, fel rhyddhad ardrethi busnes, ym mlog Ymchwil y Senedd.

Ar 10 Mehefin manylodd Ken Skates ar y gefnogaeth a roddwyd i Sw Mynydd Cymru:

Mae Sw Mynydd Cymru yn un o'r rhai sydd wedi elwa o'r gronfa cadernid economaidd. Mae hefyd wedi cael budd o gynllun benthyciadau Banc Datblygu Cymru yn sgil y COVID - dau gynllun sy'n unigryw i Gymru, ac mae'r cymorth hwnnw'n £335,000.

Aeth ymlaen i ddweud:

Cyferbynnwch hynny - pe baem wedi cael swm canlyniadol o dan fformiwla Barnett o gronfa sŵau Llywodraeth y DU, byddai'n ddim ond £700,000, sef bron ddwywaith yr hyn a wariwyd ar un sw yn unig yng Nghymru. Mae hynny'n dangos pam y gallwn ddweud yn hyderus fod sŵau yng Nghymru wedi cael eu gwarchod yn well drwy'r pandemig hwn nag mewn manau eraill.

3. Camau gweithredu Senedd Cymru

Nid yw Pwyllgorau eraill y Senedd wedi mynd i'r afael â'r mater hwn. Manylir ar y cwestiynau a godwyd yn y Cyfarfod Llawn gan yr Aelodau uchod.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Eich cyf/Your ref P-05-970
Ein cyf/Our ref LG/01400/20

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau

Government.Committee.Business@gov.wales

29 Mehefin 2020

Annwyl Janet

Diolch ichi am eich llythyr ar 1 Mehefin am Ddeiseb P-05-970, yn gofyn i Lywodraeth Cymru ailystyried ei phenderfyniad i beidio â rhoi arian argyfwng i gefnogi Sŵau ac Acwaria.

Mae'r ddeiseb yn camarwain trwy ddatgan bod Llywodraeth Cymru wedi penderfynu peidio â rhoi arian argyfwng i gefnogi Swau ac Acwaria yn sgil Covid-19. Nid felly y mae.

Ni chaf rannu manylion achosion unigol â chi ond mae nifer fawr o'n sŵau ac acwaria wedi derbyn arian o Gronfa Cadernid Economaidd Llywodraeth Cymru sy'n werth £500 miliwn ac yn unigryw i Gymru.

Rydym wedi rhoi gwybodaeth o'r dechrau i bob sw drwyddedig yng Nghymru am y cynlluniau y gallent wneud cais am arian iddynt. Rydym wedi cysylltu'n rheolaidd â'r sŵau ac mae'r rhan fwyaf ohonynt wedi dweud eu bod wedi manteisio ar yr hyn sydd ar gael a naill ai wedi cael arian trwy'r cynlluniau amrywiol neu wedi gwneud cais.

Nod y Gronfa Cadernid yw helpu economi, busnesau ac elusennau Cymru sydd wedi gweld cwmp sydyn yn eu hincwm oherwydd y coronafeirws ac mae llawer o sŵau wedi manteisio ar y pecyn cymorth hael hwn i'w helpu i ofalu am les eu hanifeiliaid a'u hiechyd ariannol.

Diolch i'r Gronfa Cadernid yng Nghymru, rydym wedi gallu rhoi arian argyfwng i Sŵau ac Acwaria heb orfod sefydlu cynllun arbennig ar gyfer y sector. Mae hyn yn ddefnydd mwy ymarferol o'r arian ac yn golygu ein bod wedi gallu rhoi mwy nag y byddem o dan gynllun penodol i'r sector a fyddai'n canolbwyntio'n unig ar les anifeiliaid heb ystyried y gorbenion a'r costau ychwanegol rydym yn gwybod y mae angen i sŵau ac acwaria dalu amdanynt er mwyn i'w busnes allu parhau.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 56
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae'n werth esbonio bod £14 miliwn y Gronfa Sŵau yn Lloegr yn cynnwys dyraniad fformiwla Barnett i'r Gweinyddiaethau Datganoledig, gyda'r dyraniad i Gymru'n cael ei drefnu'n ganolog. Ar sail yr hyn a neilltuwyd i Lywodraeth Cymru a bwrw y byddai pob un o'r 30 sw drwyddedig yng Nghymru'n gwneud cais, mae'r arian sydd eisoes wedi'i neilltuo trwy'r Gronfa Cadernid i'r sŵau sydd wedi gwneud cais yn sylweddol uwch nag y byddai cynllun penodol i'r sector yng Nghymru wedi gallu ei roi.

Rydym fodd bynnag yn cadw golwg ar y cymorth sy'n cael ei gynnig er mwyn gallu ymateb i anghenion sŵau ac acwaria Cymru.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink that reads "Lesley Griffiths". The signature is written in a cursive, flowing style.

Lesley Griffiths AS/MS

Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig
Minister for Environment, Energy and Rural Affairs

P-05-970 Ask the Senedd to reconsider their decision not to support Zoos & Aquariums with emergency funding, Correspondence – Petitioner to Committee, 01.07.20

Good afternoon,

Thank you for the update, I look forward to watching the debate.

I would like to submit the following comments. We set up the petition there was still no idea on how long the lockdown would last nor the mechanism for relaxing the lockdown regulations and as such additional information has come to light. I am using the Welsh Mountain Zoo in Colwyn Bay as a case study as they are my geographical closest Zoo or Aquarium affected.

The lockdown struck at exactly the wrong time for the Welsh Mountain Zoo, they estimate a loss in revenue of £712,000 between the beginning of lockdown and the middle of July. This is not factoring in the good weather during this period that would likely have seen a higher number of visitors and therefore income. Whilst the Zoo is open all year round, the business is definitely seasonal and the income during the summer months covers the leaner winter months.

The Zoo have furloughed staff, but it is impossible to provide safe care for animals, some of which are dangerous, without maintaining a skeleton workforce of keepers. Heating and lighting has still been required. Fences, buildings and exhibits have required maintenance and of course animals have needed to be fed. This has left the Zoo with running costs of £120,000 per month. The huge loss of earnings, as well as the remaining high running costs show why the zoo is in such dire financial straights.

The Zoo has received £85,000 from the Economic Resilience Fund which is clearly dwarfed in scale by a single months running costs. A loan of £250,000 has been secured from the Development Bank of Wales; which is simply moving the problem down the road as loans need repaying. Of course the Zoos is grateful for this support however it doesn't solve their problem.

We know that zoos are scheduled for limited reopening. It is reasonable to expect there will need to be safe visitor management that allows for social distancing in the Zoo and this will limit the number of visitors the Zoo can admit and the money they can raise through admissions. The fiscal hardship will continue long after the Zoo can re-open.

Whilst this focusses on the plight of just one zoo the conclusion is stark. Without support this vital part of the tourist industry, a local employer, contributor to education, and conservation body faces the realistic prospect of closure. This would rip the heart out of the community in Colwyn Bay and effect businesses all along the North Wales coast. If you were to contact other zoos, wildlife collections and aquaria you would hear the same sad story. You cannot furlough fish and you cannot work from home as a keeper.

The Westminster government has recognised the importance of zoos, launching a £14 million Zoo Support Fund. I urge the Senedd to find the resources to cushion the impact of Covid-19 for Zoos and Aquaria with a similar support fund. Otherwise the damage done will hinder the recovery for so many sectors in Wales and mean hardship for many for years to come.

Diolch
David Wilkins

Eitem 2.3

P-05-971 Dylid llacio'r cyfyngiadau a gyflwynwyd gan ddeddfwriaeth COVID-19 er mwyn caniatáu i bobl deithio yng Nghymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Sean Murphy, ar ôl casglu cyfanswm o 15,192 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Ar 29 Mai, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru newidiadau i'r cyfyngiadau a gyflwynwyd gan y rheoliadau COVID-19. Cafodd y rheolau eu llacio ond mae gofyniad i bobl aros yn lleol o hyd. Mae'r rheolau hyn yn atal teuluoedd sy'n byw yn bell o'i gilydd rhag cwrdd ac yn atal y rhan fwyaf o bobl rhag ymarfer corff ar lan y môr neu yng nghefn gwlad. Nid oes dim rheswm pam na all pobl gadw pellter cymdeithasol yn haws yn yr awyr agored. Mae'r cyfyngiadau wedi'u llacio eisoes yn Lloegr ac yng Ngogledd Iwerddon.

Gwybodaeth Ychwanegol:

<https://llyw.cymru/canllawiau-ar-y-newidiadau-i-reoliadaur-coronafeirws-o-1-mehefin#section-43071>

<https://llyw.cymru/rheoliadau-diogelu-iechyd-cyfyngiadau-coronafeirws-cymru-2020-fel-yu-diwygiwyd>

<https://www.nidirect.gov.uk/articles/coronavirus-covid-19-overview-and-advice>

<https://www.gov.uk/coronavirus>

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- De Caerdydd a Phenarth
- Canol De Cymru

P-05-971 - Dylid llacio'r cyfyngiadau a gyflwynwyd gan ddeddfwriaeth COVID-19 er mwyn caniatáu i bobl deithio yng Nghymru

Y Pwyllgor Deisebau | 7 Gorffennaf 2020
Petitions Committee | 7 July 2020

Cyfeirnod: RS20/12937-3

Cyflwyniad

Rhif y ddeiseb: P-05-971

Teitl y ddeiseb: Dylid llacio'r cyfyngiadau a gyflwynwyd gan ddeddfwriaeth COVID-19 er mwyn caniatáu i bobl deithio yng Nghymru

Geiriad y ddeiseb: Ar 29 Mai, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru newidiadau i'r cyfyngiadau a gyflwynwyd gan y rheoliadau COVID-19. Cafodd y rheolau eu llacio ond mae gofyniad i bobl aros yn lleol o hyd. Mae'r rheolau hyn yn atal teuluoedd sy'n byw yn bell o'i gilydd rhag cwrdd ac yn atal y rhan fwyaf o bobl rhag ymarfer corff ar lan y môr neu yng nghefn gwlad. Nid oes dim rheswm pam na all pobl gadw pellter cymdeithasol yn haws yn yr awyr agored. Mae'r cyfyngiadau wedi'u llacio eisoes yn Lloegr ac yng Ngogledd Iwerddon.

Nodyn – Lluniwyd y papur briffio hwn cyn 6 Gorffennaf. Mae'r Prif Weinidog wedi nodi y gellir codi'r cyfyngiadau ar y dyddiad hwn fel yr amlinellir yn y papur briffio a ganlyn. Fel y cyfryw, efallai na fydd y cyfyngiadau mewn grym mwyach ar adeg cyfarfod y Pwyllgor.

1. Y cefndir

Yn sgil pandemig y Coronafeirws, gan ddefnyddio ei phwerau o dan Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984, gwnaeth Llywodraeth Cymru Reoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Cymru) 2020, (rheoliadau 2020), a ddaeth i rym ar 26 Mawrth 2020.

Mae rheoliadau 2020 wedi'u diwygio sawl gwaith ers hynny, ac maent yn gosod gofyniad ar Lywodraeth Cymru i adolygu'r rheoliadau bob 21 diwrnod.

Daeth y diwygiadau diweddaraf i reoliadau 2020 i rym ar 22 Mehefin 2020.

I ddechrau, ym mis Mawrth 2020, roedd yn ofynnol i bobl yng Nghymru aros gartref, gyda'r rheoliadau yn caniatáu i bobl adael y cartref am nifer gyfyngedig o resymau yn unig.

Mae'r cyfyngiadau hyn wedi'u llacio ychydig ers hynny. Ar 29 Mai, pan adolygwyd y rheoliadau, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y byddai'r gofyniad i 'aros gartref' yn cael ei ddiwygio i 'aros yn lleol'.

Ar adeg llunio'r papur briffio hwn, mae'r gofyniad hwn yn dal i fod ar waith.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi canllawiau ar y gofyniad i aros yn lleol, sy'n nodi fel a ganlyn:

Nid yw'r gyfraith yn diffinio "lleol", a hynny yn fwriadol, gan y gall olygu gwahanol bethau mewn gwahanol amgylchiadau. Ond yn gyffredinol, rydym yn ystyried bod unrhyw beth o fewn tua p[h]um milltir i'ch cartref yn lleol ichi.

... ceir rhai gweithgareddau yr ystyrir eu bod yn ddigon pwysig i fod yn eithriadau i'r gofyniad i aros yn lleol. Yn y rheoliadau, cyfeirir at y rhain fel "esgusodion rhesymol" dros adael yr ardal leol.

Mae'r rheoliadau hefyd yn dweud nad yw'r esgusodion rhesymol hyn ond ar gael i chi os nad yw'n "rhesymol ymarferol" i wneud y gweithgareddau yn eich ardal leol.

Er enghraifft, byddai pobl mewn ardaloedd gwledig yn cael teithio ychydig ymhellach i gael cyflenwadau fel bwyd a meddyginiaeth os yw'r siopau agosaf ychydig ymhellach i ffwrdd.

Ar 19 Mehefin 2020, cyhoeddodd y Prif Weinidog ddatganiad yn nodi'r newidiadau a wnaed yn yr adolygiad diweddaraf o reoliadau 2020. Yn y datganiad hwn, cyhoeddodd y Prif Weinidog y bydd Llywodraeth Cymru yn [pwyslais wedi'i ychwanegu]:

...adolygu'r gofyniad i aros yn lleol ymhen pythefnos ar 6 Gorffennaf ...
Bydd penderfyniad terfynol yn cael ei seilio ar y dystiolaeth a'r cyngor gwyddonol a meddygol diweddaraf a natur y feirws yng Nghymru.

Cyfyngiadau mewn rhannau eraill o'r DU

Er y dilynwyd dulliau gweithredu tebyg iawn ar draws pob rhan o'r DU ym mis Mawrth 2020 pan roddwyd cyfyngiadau ar waith, gyda threigl amser, mae gwahaniaethau wedi dod i'r amlwg. Ar adeg llunio'r papur briffio hwn, mae'r cyfyngiadau a ganlyn ar waith:

- Yn Lloegr ac yng Ngogledd Iwerddon nid oes terfynau ynghylch pa mor bell y caiff pobl deithio;
- Yn yr Alban, ni ddylai pobl deithio mwy nag oddeutu pum milltir ar gyfer hamdden. Mae'n dderbyniol teithio y tu allan i'r ardal leol i gwrdd ag aelodau o aelwyd arall mewn man awyr agored, ond gofynnir i bobl ddefnyddio'u crebwyll ynghylch pa mor bell i deithio. Mae Llywodraeth yr Alban wedi cyhoeddi y bydd y rheol pum milltir yn cael ei dileu ar 3 Gorffennaf 2020.

2. Camau gweithredu Llywodraeth Cymru a Senedd Cymru

Yn ei lythyr at y Cadeirydd, ar 16 Mehefin 2020, mae'r Prif Weinidog yn nodi bod adolygiadau Llywodraeth Cymru o'r rheoliadau:

... yn ystyried tystiolaeth eang ynglŷn â'r amgylchiadau penodol [yng Nghymru]. Un o ddibenion allweddol y gofyniad i aros yn lleol yw atal y feirws rhag ymledu rhwng cymunedau.

Yn y Senedd, mae'r dehongliad o'r terfyn pum milltir wedi'i drafod yn y Cyfarfod Llawn. Mae cwestiwn ysgrifenedig hefyd wedi'i gyflwyno yn gofyn i Lywodraeth

P-05-971 - Dylid llacio'r cyfyngiadau a gyflwynwyd gan ddeddfwriaeth COVID-19 er mwyn caniatáu i bobl deithio yng Nghymru

Cymru gyhoeddi'r dystiolaeth wyddonol a ddefnyddiwyd i lywio'r rheol. Ar adeg llunio'r papur briffio hwn, nid yw'r ymateb wedi'i gyhoeddi.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deisebau

SeneddDeisebau@senedd.cymru

16 Mehefin 2020

Annwyl Janet

Deiseb P-05-971 Dylid llacio'r cyfyngiadau a gyflwynwyd gan ddeddfwriaeth COVID-19 er mwyn caniatáu i bobl deithio yng Nghymru

Diolch am eich llythyr o 2 Mehefin

Mae'r adolygiadau rheolaidd o'r mesurau cyfyngiadau symud yng Nghymru yn ystyried tystiolaeth eang ynglŷn â'r amgylchiadau penodol yma. Un o ddibenion allweddol y gofyniad i aros yn lleol yw atal y feirws rhag ymledu rhwng cymunedau. Bydd canlyniad yr adolygiad nesaf yn cael ei gyhoeddi ar 19 Mehefin.

Yn gywir

MARK DRAKEFORD

P-05-971 Relax travel restrictions imposed by Covid 19 legislation to allow travel within Wales, Correspondence – Petitioner to Committee, 28.06.20

The First Minister states in his response of the 16th June 2020 that the periodic reviews take into account however he not published the evidence that he is relying on.

He states that "A key purpose of the requirement to stay local is to prevent the spread of the virus between communities." However, the virus was already widely distributed across Wales at the early stages of the pandemic.

Furthermore, there was always the ongoing potential for geographic viral spread through the food and goods distribution networks, with the potential for contamination in all retail premises. These inherent risks are potentially far higher than a person walking in the countryside although many footpaths, national parks and other spaces were closed down.

The risks in retail establishments of cross contamination between strangers is again far higher than that of family members meeting where most people would even in normal circumstances be mixing with small groups of people.

The outcome of the review on the 19th June provisionally allows travel outside local areas from the 6th July this is much later than the governments of Northern Ireland and England have permitted.

A more recent anomaly is that UK citizens including those resident in Wales can holiday in a number of European destinations from 6th July but cannot book holidays in Wales until at least a week later.

The pandemic now appears to be receding and regulations are being relaxed, in the event of a second wave or similar event occurring, the Welsh Government should give consideration to a more balanced and evidence based approach to restricting peoples movements

Sean Murphy

P-05-989 Cadw'r cyfyngiadau a osodwyd gan ddeddfwriaeth Covid 19, caniatáu teithio o fewn radiws o 5 milltir yn unig yng Nghymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan ddeisebydd dienw, ar ôl casglu cyfanswm o 114 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Ar 29 Mai cyhoeddodd Llywodraeth Cymru newidiadau yn y cyfyngiadau a osodwyd gan reoliadau Covid 19. Cafodd y rheolau eu llacio ond mae'n dal i fod yn ofynnol i bobl aros yn lleol ac o fewn radiws o 5 milltir. Diben y rheolau hyn yw cadw cymunedau a theuluoedd yn ddiogel. Y rheswm pam mae'r rheolau pellter cymdeithasol yma i aros yw bod gennym i gyd un ddyletswydd. Atal y lledaeniad. Mae'r cyfyngiadau eisoes wedi cael eu llacio yn Lloegr a Gogledd Iwerddon ond credaf y bydd hyn yn achosi i ail a thrydydd ton ddechrau yno.

Gwybodaeth Ychwanegol:

Mae rhai pobl yn galw am ryddid llwyr i deithio yng Nghymru. Rwy'n cydymdeimlo â hwy a gwn y gall unigedd fod yn anodd ar adegau, ond mae wedi bod yr un fath i filiynau o bobl ledled y byd. Mae gennym i gyd un ddyletswydd. Mae angen inni gadw'r ffigurau i lawr ac atal y lledaeniad. Peidiwch ag ymlacio. Teithio lleol yn unig yng Nghymru.

Cadwch bobl Cymru, ein teuluoedd a'n cymunedau yn ddiogel.

Diolch

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Merthyr Tudful a Rhymni
- Dwyrain De Cymru

Eitem 2.5

P-05-972 Dylid darparu o leiaf bedair awr y dydd o addysg fyw i bob disgybl tra bod ysgolion ar gau oherwydd COVID-19

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Siobhan King, ar ôl casglu cyfanswm o 100 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Nid yw plant yng Nghymru wedi bod i'r ysgol ers 20 Mawrth a prin iawn yw'r addysg wyneb yn wyneb a ddarparwyd i ddisgyblion ysgolion gwladol. Rydym ni sydd wedi llofnodi isod yn galw am o leiaf bedair awr o addysg wyneb yn wyneb yn fyw ar-lein bob dydd.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gorllewin Caerdydd
- Canol De Cymru

Stopiwch yr isafbris am alcohol

Y Pwyllgor Deisebau | 7 Gorffennaf 2020
Petitions Committee | 7 July 2020

Cyfeirnod: RS20/12961-2

Rhif y ddeiseb: [P-05-966](#)

Teitl y ddeiseb: Stopiwch yr isafbris am alcohol

Geiriad y ddeiseb:

Stopiwch yr isafbris am alcohol. NID yw pobl Cymru wedi pleidleisio dros y gyfraith WIRION hon. Nid oes UNRHYW dystiolaeth yn unrhyw le yn y byd bod hyn yn gweithio. Y cyfan y bydd yn ei wneud yw cosbi'r rhai llai cefnog a phensiynwyr, ni fydd pobl sy'n ennill cyflog da fel aelodau'r Llywodraeth yn teimlo effaith y ddeddf a orfodir arnom. Nid yw'r treial a wnaed yn yr Alban wedi llwyddo i leihau'r maint o alcohol a yfir, os unrhyw beth, mae wedi arwain at gynnydd yn nifer y bobl sy'n troi at gyffuriau a chynnydd mawr mewn dwyn o siopau. Ydyn ni eisiau hyn i Gymru? Pryd fydd y Llywodraeth yn dysgu nad yw unrhyw ddull o wahardd yn gweithio? Ystyriwch hanes.

1. Cefndir

Pasiwyd Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Isafbris am Alcohol) (Cymru) Llywodraeth Cymru gan y Cynulliad ym mis Mehefin 2018.

Mae'r ddeddfwriaeth hon yn darparu ar gyfer isafbris ar gyfer gwerthu/cyflenwi alcohol yng Nghymru, ac yn ei gwneud yn drosedd i alcohol gael ei werthu am lai na'r pris hwnnw.

Mae Adran 1 o'r Ddeddf yn pennu'r fformiwla i gyfrifo'r isafbris gwerthu ar gyfer alcohol. Mae hyn yn seiliedig ar isafbris fesul uned o alcohol. Ni phennwyd yr isafbris uned yn y Ddeddf. Cynhaliodd Llywodraeth Cymru ymgyngoriad ar isafbris uned arfaethedig o 50c rhwng mis Medi a mis Rhagfyr 2018.

Cymeradwywyd rheoliadau drafft yn pennu isafbris uned o 50c yn y Cyfarfod Llawn ar 12 Tachwedd 2019. Crëwyd Rheoliadau Iechyd y Cyhoedd (Isafbris am Alcohol) (Isafbris Uned) (Cymru) 2019 wedi hynny ar 20 Tachwedd 2019, a daethant i rym ar 2 Mawrth 2020.

Nid yw'r ddeddfwriaeth wedi cynyddu pris pob diod alcoholig, dim ond y rhai a oedd yn cael eu gwerthu am bris sy'n llai na'r isafbris. Mae'n debyg y bydd yr effaith fwyaf ar alcohol a gaiff ei werthu mewn archfarchnadoedd a siopau all-drwydded, yn enwedig y cynnyrch sy'n gymharol rad ond sydd â chanran alcohol uchel, a phan fo mwy nag un yn cael eu gwerthu mewn pecyn neu fel rhan o hysbysebu cynnyrch am bris gostyngedig. Gan amlaf, ni fydd prisiau sefydliadau mewnfasnach (megis tafarndai a chlybiau nos) yn gweld unrhyw effaith gan y byddant yn gwerthu dros lefel yr isafbris uned.

Nodau'r ddeddfwriaeth

Mae gosod isafbris yn fesur wedi'i dargedu, sy'n ceisio lleihau lefelau yfed peryglus a niweidiol. Fel y nodir yn y Memorandwm Esboniadol a gyhoeddwyd gyda'r Bil, bydd y ddeddfwriaeth yn rhan o ddull strategol ehangach Llywodraeth Cymru o fynd i'r afael â niwed sy'n gysylltiedig ag alcohol. Mae'r Memorandwm Esboniadol yn nodi'r canlynol:

Yn y pen draw, diben y Bil yw mynd i'r afael â niwed sy'n gysylltiedig ag alcohol, gan gynnwys derbyniadau i'r ysbyty a marwolaethau sy'n gysylltiedig ag alcohol yng Nghymru, drwy leihau'r defnydd o alcohol ymhlith pobl sy'n yfed mewn ffordd niweidiol a pheryglus. Yn benodol, mae'r Bil wedi'i dargedu at warchod iechyd pobl sy'n yfed mewn modd

niweidiol a pheryglus (gan gynnwys pobl ifanc), ac sy'n tueddu i yfed mwy o ddiodydd rhad a rhai sy'n cynnwys lefel uchel o alcohol.

Model Polisi Alcohol Sheffield

Mae datblygu polisi alcohol yn y DU wedi cael ei lywio gan waith modelu a wnaed gan Brifysgol Sheffield. Yn 2009, datblygodd Grŵp Ymchwil Alcohol Sheffield (SARG) ym Mhrifysgol Sheffield Fodel Polisi Alcohol Sheffield i asesu effaith bosibl polisiâu alcohol, gan gynnwys gwahanol lefelau o isafbris uned, ar boblogaeth Lloegr. Wedi hynny, addaswyd y model ar gyfer ardaloedd eraill, gan gynnwys yr Alban a Chanada.

Yn 2014 comisiynwyd SARG gan Lywodraeth Cymru i addasu'r model ar gyfer Cymru. Cyhoeddwyd gwaith modelu diwygiedig ym mis Chwefror 2018. Roedd yr adroddiad yn dangos:

- Y byddai isafbris uned rhwng 35c a 70c yn effeithiol o ran lleihau lefel yr alcohol a ddefnyddir gan yfwyr peryglus ac, yn arbennig, yfwyr niweidiol. Byddai'r gostyngiadau hyn o ran defnydd yn arwain at ostyngiadau o ran derbyniadau ysbyty a marwolaethau sy'n gysylltiedig ag alcohol. Mae isafbris uned uwch yn arwain at ostyngiadau uwch o ran defnydd a niwed.
- Mai dim ond effaith fach y byddai yfwyr cymedrol yn ei gweld ar eu defnydd o alcohol a'u gwariant yn sgil cyflwyno isafbris uned. Mae hyn oherwydd eu bod yn tueddu i brynu alcohol y byddai ei bris yn codi dim neu braidd ddim o dan y polisi. Mae isafbris uned uwch yn cael effaith fwy ar faint mae yfwyr cymedrol yn ei yfed.
- Y byddai'r isafbris uned yn cael yr effaith fwyaf ar yr yfwyr niweidiol mwyaf difreintiedig. Byddai yfwyr difreintiedig sy'n yfed lefel gymedrol yn cael eu heffeithio'n fwy nag yfwyr cymedrol eraill, ond mae'r effaith gyffredinol ar eu defnydd o alcohol a'u gwariant arno yn parhau i fod yn fach.

Craffu ar y ddeddfwriaeth

Roedd y rhan fwyaf o randdeiliaid yn cefnogi'r ddeddfwriaeth fel mesur iechyd cyhoeddus. Daeth y rhan fwyaf o'r gwrthwynebiad i'r isafbris o'r diwydiant alcohol (ond nid yw hyn yn wir drwyddi draw – mae safbwynt yr archfarchnadoedd mawr, er enghraifft, yn amrywio).

Er bod y polisi wedi'i gefnogi'n eang, lleisiwyd nifer o bryderon wrth graffu ar y Bil. Roedd yr rhain yn cynnwys:

- Diffyg profiadau yn y byd go iawn o bennu isafbris, a chwestiynau ynglŷn â pha mor ddibynadwy y gall model mathemategol fod o ran rhagweld effaith y polisi ar yfed alcohol a'r niwed cysylltiedig.
- A fydd pennu isafbris yn cosbi yfwyr cymedrol yn annheg.
- P'un a fydd effaith anghymesur ar grwpiau incwm isel.
- Sut y bydd y polisi'n effeithio ar yfwyr sy'n ddibynnol ar alcohol ac yn agored i niwed, gan gynnwys a oes risg y byddant yn defnyddio alcohol drwy ddulliau eraill ar wahân i yfed, neu'n defnyddio cyffuriau anghyfreithlon, os bydd pris alcohol yn cynyddu.
- Y potensial am gynnydd mewn masnach drawsffiniol, a fyddai'n rhoi busnesau Cymru dan anfantais.
- Sut y gallai'r diwydiant alcohol ymateb i gynnydd mawr mewn elw o ganlyniad i'r isafbris.

Trafodir y materion hyn yn eithaf manwl yn [adroddiad cam 1](#) y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon. Cefnogodd y Pwyllgor egwyddorion cyffredinol y ddeddfwriaeth, ond rhybuddiodd fod angen trafod y Bil ei hun a pholisïau ehangach ymhellach. Gwnaeth y Pwyllgor nifer o argymhellion gyda'r nod o gryfhau'r ddeddfwriaeth a'r broses o'i rhoi ar waith, ac osgoi canlyniadau anfwriadol posibl, yn enwedig o ran yfwyr dibynnol. Nododd hefyd fod angen rhagor o gamau gweithredu 'i sicrhau bod effeithiau isafbris uned, gan gynnwys unrhyw ganlyniadau anfwriadol, yn cael eu monitro a'u deall'.

Pwysleisiodd adroddiad y Pwyllgor na fydd yr isafbris yn effeithiol ar ei ben ei hun, a bod angen ystod o fesurau i fynd i'r afael â chamddefnyddio alcohol.

Gwerthuso a darpariaeth machlud

Mae'r Ddeddf yn rhoi dyletswydd ar Weinidogion Cymru i lunio adroddiad ynglŷn â gweithrediad ac effeithiolrwydd y Ddeddf ar ddiwedd cyfnod o bum mlynedd.

Mae'r Ddeddf hefyd yn cynnwys cymal machlud. Bydd y drefn isafbris a sefydlir gan y ddeddfwriaeth yn peidio â chael effaith ar ôl chwe blynedd, oni bai bod Gweinidogion Cymru yn gwneud rheoliadau sy'n darparu fel arall.

Yr Alban

Cyflwynwyd isafbris uned o 50c ar gyfer alcohol yn yr Alban ym mis Mai 2018. Mae lechyd Cyhoeddus yr Alban yn arwain y gwerthusiad o'r isafbris uned yn yr Alban trwy ei raglen waith Monitro a Gwerthuso Strategaeth Alcohol yr Alban (MESAS). Cyhoeddwyd rhai canfyddiadau cynnar – dadansoddiad o werthiannau alcohol allfasnach dros y flwyddyn lawn ar ôl cyflwyno'r isafbris uned (cyhoeddwyd y canfyddiadau ym mis Ionawr 2020) yn dangos bod gwerthiant alcohol pur fesul oedolyn yn yr Alban wedi gostwng 3.6%.

Mae canlyniadau pellach, a gyhoeddwyd ym mis Mehefin 2020, hefyd yn awgrymu bod cyflwyno isafbris uned yn yr Alban yn gysylltiedig â gostyngiad yng nghyfanswm yr alcohol pur a werthwyd drwy sianeli allfasnach fesul oedolyn, a thynnwyd sylw at y ffaith bod gwerthiannau alcohol fesul oedolyn yng Nghymru a Lloegr (lle nad oedd y ddeddfwriaeth yn weithredol) wedi cynyddu dros yr un cyfnod.

Yn seiliedig ar ganlyniadau'r gyfres amser ag ymyriad a gyflwynir yn yr adroddiad hwn, mae'r amcangyfrif gorau o'r gostyngiad net mewn gwerthiannau allfasnach fesul oedolyn yn yr Alban o ganlyniad i'r isafbris uned rhwng 4 a 5%.

Cyhoeddir adroddiad terfynol yn ddiweddarach yn 2023.

2. Ymateb Llywodraeth Cymru

Yn ei ymateb i'r Pwyllgor Deisebau, mae'r Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yn dweud bod y ddeddfwriaeth yn 'rhan hanfodol o'n gwaith o ran mynd i'r afael â chamddefnyddio sylweddau ledled Cymru'. Mae ei lythyr yn disgrifio 'tystiolaeth genedlaethol a rhyngwladol gref' y bydd cyflwyno isafbris uned yn lleihau lefel yr alcohol a ddefnyddir ac yn cael effaith gadarnhaol ar iechyd y cyhoedd.

Mae'r Gweinidog yn tynnu sylw at y ffaith bod y trefniadau isafbris yn destun rhaglen werthuso. Dywedodd hefyd fod Llywodraeth Cymru yn monitro effaith polisi isafbris yr Alban. Mae'n nodi ei bod yn 'rhy gynnar i ddod i unrhyw gasgliadau ar hyn o bryd'.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Ein cyf/Our ref KW/01862/20
Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd, y Pwyllgor Deisebau
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

09 Mehefin 2020

Annwyl Janet Finch-Saunders AS,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 2 Mehefin ynghylch Deiseb P-05-972 Dylid darparu o leiaf bedair awr y dydd o addysg fyw i bob disgybl tra bod ysgolion ar gau oherwydd COVID-19.

Rydym yn ymwybodol bod gan rai ysgolion y gallu i ffrydio gwersi byw ar-lein yn ddiogel i ddysgwyr, ac yn unol â hynny rydym wedi gweithio gyda rhanddeiliaid ar draws y sector Addysg i gytuno ar ganllawiau i adlewyrchu hyn, yn ddarostyngedig i amodau penodol. Maent ar gael yma: <https://hwb.gov.wales/dysgu-o-bell/datblygu-dulliau-i-gefnogi-dysgu-o-bell/>

Diogelu plant yw'r flaenoriaeth i ni o hyd, ond mae gan ysgolion yr opsiwn o ffrydio gwersi byw ar-lein os yn briodol. Wrth wneud hynny, dylai ysgolion gadw'n gaeth at eu polisïau diogelu a chyfeirio at ddogfen 'Ffrydio byw – arferion ac egwyddorion diogelu i ymarferwyr addysg' Llywodraeth Cymru, sydd ar gael yma: <https://hwb.gov.wales/parthau/diogelwch-ar-lein/ffrydio-byw-arferion-ac-egwyddorion-diogelu-i-ymarferwyr-addysg/> ynghyd ag unrhyw ganllawiau perthnasol gan awdurdodau lleol.

Nid yw Llywodraeth Cymru yn rhagnodi faint o wersi fydd yn cael eu ffrydio yn fyw gan mai ysgolion unigol sy'n gyfrifol am ddefnyddio gwersi o'r fath yn ôl eu gallu i wneud hynny a threfniadau lleol ar gyfer rhyngweithio gyda'u dysgwyr.

Yr ysgolion unigol, mewn cydweithrediad ag Awdurdodau Lleol, sy'n parhau i fod yn gyfrifol am drefniadau ar gyfer ffrydio gwersi byw, felly bydd angen iddynt gadarnhau'r sefyllfa gyda'u Hawdurdod Lleol.

Yn gywir,

Kirsty Williams AS/MS
Y Gweinidog Addysg

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

P-05-972 To provide a minimum of 4 hours a day of live teaching during COVID closures for all school children – Petitioner to Committee, 23.06.20

Please see my responses in red with regards to the letter from the Minister of Education -

We are aware that some schools have the capability to deliver live streamed lessons safely to their learners and as such we have worked with stakeholders across the Education sector to agree guidance to reflect this, subject to certain conditions. This is available at <https://hwb.gov.wales/distance-learning/developing-approaches-to-support-distancelearning/> - The lack of consistency across all schools in Wales to provide an equal delivery of continued lessons is against equality policy . "some schools " is not all schools and creates a picture of a post code lottery of educational provision both in terms of equality and the right to education as outlined in the human rights act .

The safeguarding of children remains our priority but schools have the option to use live streaming of lessons if it is considered appropriate. In doing so schools should closely adhere to their safeguarding policies and refer to the Welsh Government's 'Live-streaming safeguarding principles and practice for education practitioners' guidance document' at <https://hwb.gov.wales/zones/online-safety/live-streaming-safeguarding-principles-andpractice-for-education-practitioners/> and any relevant local authority guidance. There is inconsistent messaging and adoption of this guidance from LA's . Private schools are harnessing and have harnessed live lessons since the early pandemic and will do so should the need for "blended learning " continue into the new academic year . We see the lack of this decree being centrally agreed a matter for equality (please send the Welsh government report into equality in education for my information , again creating a "post code " lottery for those unable to access private schooling and is also a contravention of human rights for the children of Wales . WG simply cannot "pass the buck " to the LA's in a matter of such great importance especially when most LA@s are struggling financially with budget deficits .

Welsh Government do not prescribe the amount of live streaming of lessons that will be delivered as individual schools have the responsibility for the use of live streaming of lessons according to their capability to do so and local arrangements for interaction with their learners. Any arrangements for the use of live streaming of lessons will remain the responsibility of individual schools in conjunction with their Local Authorities and as such they will need to confirm the agreed position with their Local Authority. This answer from the minister is wholly unacceptable and to push the provision of live lessons out to the LA is a case for lack of equality of education provision for Welsh school children . Welsh government need to decide policy which ensures an equal provision of standard of education for children who are in state provision in line with private . To not do so is both a human rights issue and abuse of equal rights for children .

It is unacceptable for WG to push this matter onto the already struggling LA's to creat a post code lottery of pot luck of what our childrens education looks like as we move through 2020 .

I await your response

P-05-973 Ailagor siopau barbwyr a siopau trin gwallt cyn belled â'u bod yn gosod mesurau cadw pellter cymdeithasol llym

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Siobhan King, ar ôl casglu cyfanswm o 118 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Mae'r cyfyngiadau symud bellach wedi bod arnom ers dau fis. Mae'r cyfnod hwn wedi bod hyd yn oed yn hwy i'r rhai a ddewisodd hunan-ynysu yn gynnar. Gydag agor canolfannau garddio yn ddiweddar, dylem nawr fod yn trafod ailagor siopau barbwyr a siopau trin gwallt, cyn belled â bod mesurau cadw pellter cymdeithasol yn cael eu cymryd o ddifrif.

Gwybodaeth Ychwanegol:

Mae ymddangosiad wastad wedi bod yn bwysig iawn, ond mae'n bwysicach fyth yn yr oes sydd ohoni. Nid yw pobl yn teimlo'n dda pan nad ydyn nhw'n edrych yn dda, a chan fod pawb yn gorfod aros i mewn, y peth lleiaf i ofyn amdano yw ein bod yn teimlo'n dda amdanom ni ein hunain. Mae materion iechyd meddwl wedi tyfu'n aruthrol dros y blynyddoedd diwethaf ac un rheswm pam yw'r angen cynyddol i edrych yn dda er mwyn teimlo'n dda, a chyda'r cyfyngiadau symud presennol mae materion iechyd meddwl yn sicr o fod yn fwy cyffredin.

Dylai'r mesurau cadw pellter cymdeithasol yn y lleoliadau hyn gynnwys apwyntiad yn unig, a dim ond caniatáu nifer gyfyngedig o staff bob y dydd. Dylai fod nifer gyfyngedig o bobl i mewn ar unrhyw adeg, ac ni ddylid caniatáu ymgynnull na chiwio y tu allan. Dylai'r holl offer a chadeiriau gael eu glanhau'n drylwyr rhwng pob cwsmer, dylid gwisgo menyg a masgiau, a dylid cadw cadeiriau ddwy fetr oddi wrth ei gilydd. Gellid rhoi unrhyw fesurau eraill ar waith i sicrhau diogelwch, ond mae'n rhaid rhoi stop ar y pennau blêr yma.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gorllewin Casnewydd

- Dwyrain De Cymru

P-05-973 Ailagor siopau barbwyr a siopau trin gwallt cyn belled â'u bod yn gosod mesurau cadw pellter cymdeithasol llym.

Y Pwyllgor Deisebau | 7 Gorffennaf 2020
Petitions Committee | 7 July 2020

Cyfeirnod: RS20/12937-5

Rhify Ddeiseb: P-05-973

Teitly ddeiseb: Ailagor siopau barbwyr a siopau trin gwallt cyn belled â'u bod yn gosod mesurau cadw pellter cymdeithasol llym.

Geiriad y ddeiseb: Mae'r cyfyngiadau symud bellach wedi bod arnom ers dau fis. Mae'r cyfnod hwn wedi bod hyd yn oed yn hwy i'r rhai a ddewisodd hunan-ynysu yn gynnar. Gydag agor canolfannau garddio yn ddiweddar, dylem nawr fod yn trafod ailagor siopau barbwyr a siopau trin gwallt, cyn belled â bod mesurau cadw pellter cymdeithasol yn cael eu cymryd o ddifrif. Mae ymddangosiad wastad wedi bod yn bwysig iawn, ond mae'n bwysicach fyth yn yr oes sydd ohoni. Nid yw pobl yn teimlo'n dda pan nad ydyn nhw'n edrych yn dda, a chan fod pawb yn gorfod aros i mewn, y peth lleiaf i ofyn amdano yw ein bod yn teimlo'n dda amdanom ni ein hunain. Mae materion iechyd meddwl wedi tyfu'n aruthrol dros y blynyddoedd diwethaf ac un rheswm pam yw'r angen cynyddol i edrych yn dda er mwyn teimlo'n dda, a chyda'r cyfyngiadau symud presennol mae materion iechyd meddwl yn sicr o fod yn fwy cyffredin.

Dylai'r mesurau cadw pellter cymdeithasol yn y lleoliadau hyn gynnwys apwyntiad yn unig, a dim ond caniatáu nifer gyfyngedig o staff bob y dydd. Dylai fod nifer gyfyngedig o bobl i mewn ar unrhyw adeg, ac ni ddylid caniatáu ymgynnull na chiwio y tu allan. Dylai'r holl offer a chadeiriau gael eu glanhau'n drylwyr rhwng pob cwsmer, dylid gwisgo menyg a masgiau, a dylid

cadw cadeiriau ddwy fetr oddi wrth ei gilydd. Gellid rhoi unrhyw fesurau eraill ar waith i sicrhau diogelwch, ond mae'n rhaid rhoi stop ar y pennau blêr yma.

1. Cefndir

Bu'n ofynnol i siopau barbwyr a thrinwyr gwallt fod ar gau yng Nghymru ers 23 Mawrth 2020, o dan *Reoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Cymru) 2020*, fel y'i diwygiwyd (y rheoliadau). Yr **unig bwrpas** y caniateir iddynt ailagor ar ei gyfer, yw os yw Gweinidogion Cymru neu awdurdod lleol yn gofyn iddynt wneud hynny at ddiben cymdeithasol. Nid yw hynny'n golygu y gall busnesau unigol ailagor ar gyfer masnachu.

Ar ddechrau'r cyfyngiadau symud, gwnaeth y Ffederasiwn Gwallt a Harddwch Cenedlaethol **gysylltu â swyddogion ar draws Llywodraethau'r DU** i ofyn am ychwanegu pob salon a phob siop barbwyr ar unwaith, at y rhestr o fusnesau y mae'n rhaid iddynt gau.

Mae Llywodraeth Cymru wedi amlinellu'r camau y bydd yn eu cymryd i dywys Cymru allan o bandemig y coronafeirws yn **Llacio'r cyfyngiadau ar ein cymdeithas a'n heconomi: dal i drafod**. O ran gwasanaethau gofal personol fel barbwyr a thrinwyr gwallt, yn ôl y ddogfen hon, **pan fydd Cymru wrth gam Ambr diddymu'r mesurau cyfyngiadau symud, bydd Llywodraeth Cymru yn "Treialu rhai gwasanaethau personol drwy apwyntiad (e.e. siopau trin gwallt)."**

2. Y sefyllfa ddiweddaraf yng Nghymru

Yn ei hadolygiad nesaf ar 9 Gorffennaf, bydd Llywodraeth Cymru yn ystyried a fydd nifer o fathau o fusnesau – gan gynnwys barbwyr a thrinwyr gwallt – yn gallu ailagor.

Yn ei **gyngor i Lywodraeth Cymru** cyn yr adolygiad o'r rheoliadau ar 19 Mehefin, dywedodd y Dirprwy Brif Swyddog Meddygol:

Wrth sicrhau mesurau parhaus i osgoi niwed uniongyrchol yn sgil haint COVID-19, dylid mynd ati mewn ffordd bwylllog a doeth i lacio'r

Teitl:

---

cyfyngiadau er mwyn lleihau effeithiau economaidd-gymdeithasol hirdymor y pandemig.

[Yn ôl Datganiad Llywodraeth Cymru i'r wasg](#) ar 19 Mehefin, yn cyhoeddi'r newidiadau yn dilyn yr adolygiad diweddaraf:

Adeg yr adolygiad nesaf, ar 9 Gorffennaf, bydd Llywodraeth Cymru yn ystyried amryw o opsiynau penodol ar gyfer agor:

- Llety gwyliau hunangynhwysol
- Gwasanaethau gofal personol, fel gwasanaethau trin gwallt a harddwch, drwy apwyntiad.

Mae [datganiad ysgrifenedig](#) Prif Weinidog Cymru ar yr un dyddiad yn nodi:

Gofynnaf i rai busnesau ddechrau cymryd camau i baratoi nawr, rhag ofn y bydd yr amodau yn addas i wneud newidiadau pellach i'r rheoliadau.

Dyma'r meysydd penodol:

- Paratodau ar gyfer ailagor yr economi ymwelwyr, gan gynnwys llety heb gyfleusterau a rennir pan fo cadw pellter cymdeithasol yn bosibl.
- Paratodau ar gyfer aildechrau gwasanaethau gofal personol drwy apwyntiad, gan gynnwys trin gwallt.

At hynny, mae [Dogfen Cwestiynau Cyffredin Llywodraeth Cymru ar reoliadau Coronafeirws](#) yn amlygu'r ffaith ei bod yn ystyried a fydd trinwyr gwallt sy'n mynd i dai pobl yn gallu ailagor ar yr un pryd â thrinwyr gwallt eraill. Mae'n dweud:

Rydym yn dal i ystyried hyn. Dros y tair wythnos nesaf cyn ein hadolygiad nesaf o'r rheoliadau ar 9 Gorffennaf, rydym yn gweithio i benderfynu sut y gall gweithwyr trin gwallt ddechrau cynnig gwasanaethau yn ddiogel – mae angen inni edrych yn ofalus ar weithwyr trin gwallt sy'n mynd i dai pobl fel rhan o hyn.

Yn dilyn y cyhoeddiad hwn, gwnaeth y Ffederasiwn Gwallt a Harddwch Cenedlaethol [ysgrifennu at](#) y Weinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru i ofyn i Lywodraeth Cymru gyhoeddi canllawiau ar gyfer y sector gwallt a harddwch, i gynorthwyo ei haelodau i baratoi ar gyfer ailagor.

Mae llythyr Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru at y Pwyllgor ynghylch y ddeiseb yn nodi fel a ganlyn:

Mae Llywodraeth Cymru'n cydnabod yr amgylchiadau aruthrol o anodd ac ansicr y mae busnesau ac unigolion yn eu profi ar hyn o bryd.

Rydym wedi ymroi'n llwyr i roi'r gefnogaeth a'r tawelwch meddwl sydd eu hangen ar y gymuned fusnes...

Byddwn am weld pethau'n ailddechrau os bydd yr amodau'n caniatáu. Byddwn yn dal i gydweithio'n glos â'r sector cyhoeddus, yr undebau llafur, busnesau, y trydydd sector ac eraill yn hyn o beth.

3. Y sefyllfa ledled y DU

Ar 18 Mehefin, gwnaeth Gweithrediaeth Gogledd Iwerddon **gyhoeddi y gall siopau barbwyr a siopau trinwyr gwallt ailagor, yn arfaethedig, yng Ngogledd Iwerddon o 6 Gorffennaf**. Gwnaeth Gweinidog yr Economi **ddweud** y bydd yr ailagor yn amodol ar ynysu'r Coronafeirws.

Gwnaeth Llywodraeth y DU **gyhoeddi ar 23 Mehefin y bydd siopau barbwyr a siopau trinwyr gwallt yn Lloegr yn gallu agor o 4 Gorffennaf ymlaen**. Mae hi wedi cyhoeddi **canllawiau ar gyfer gweithio'n ddiogel wrth ddarparu gwasanaethau sy'n gofyn am gysylltiad agos ag eraill**, gan gynnwys gwasanaethau barbwyr a thrinwyr gwallt. Mae'r rhain yn tynnu sylw at y ffaith y dylai gweithwyr sy'n gorfod dod i gysylltiad agos ag eraill gymryd gofal ychwanegol, fel gwisgo fisor sy'n gorchuddio'r wyneb, yn ogystal â chadw pellter cymdeithasol lle bo hynny'n bosibl, a golchi dwylo'n rheolaidd.

Ar 24 Mehefin, gwnaeth Llywodraeth yr Alban **ddweud y gallai siopau barbwyr a thrinwyr gwallt ailagor, yn arfaethedig, yn yr Alban ar 15 Gorffennaf, gyda mwy o fesurau hylendid**.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Teitl:

Eich cyf/Your ref P-05-973
Ein cyf/Our ref KS/02969/20

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd
Pwyllgor Deisebau
Senedd Cymru
Ty Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA
Government.Committee.Business@gov.wales

17 Mehefin 2020

Annwyl Janet,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 3 Mehefin ar ran y Pwyllgor Deisebau ynghylch effaith pandemig y coronafeirws ar siopau barbwr a thrin gwallt.

Mae Llywodraeth Cymru'n cydnabod yr amgylchiadau aruthrol o anodd ac ansicr y mae busnesau ac unigolion yn eu profi ar hyn o bryd. Rydym wedi ymroi'n llwyr i roi'r gefnogaeth a'r tawelwch meddwl sydd eu hangen ar y gymuned fusnes.

Rydym yng Nghymru wedi creu'r pecyn cymorth mwyaf hael i fusnesau yn y DU – gwerth cyfanswm o £1.7 biliwn – ac rydym wedi lansio gwiriwr cymhwysedd newydd ar gyfer y cam nesa' o gymorth gan y Gronfa Cadernid Economaidd.

<https://businesswales.gov.wales/coronavirus-advice/cy>

Caiff penderfyniad ei wneud ynghylch adolygu rheolau'r cyfnod clo yn yr arolwg nesaf ar 18 Mehefin a bydd yn dibynnu ar y dystiolaeth wyddonol a meddygol ddiweddaraf a chyfradd atgenhedlu'r feirws (y gyfradd R) yng Nghymru.

Byddwn am weld pethau'n ailddechrau os bydd yr amodau'n caniatáu. Byddwn yn dal i gydweithio'n glos â'r sector cyhoeddus, yr undebau llafur, busnesau, y trydydd sector ac eraill yn hyn o beth.

Yn y cyfamser, rydym wedi cyhoeddi [cyngor ac adnoddau eraill ar gyfer busnesau a chyflogwyr](#).

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Ken.Skates@llyw.cymru
Correspondence.Ken.Skates@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Fe welwch hefyd inni gyhoeddi canllawiau manwl i helpu'r sector gweithgynhyrchu i ailddechrau'n ddiogel a chaiff canllawiau ar gyfer sectorau allweddol eraill eu cyhoeddi dros yr wythnosau i ddod.

Mae'r cyfyngiadau'n hanfodol i arafu lledaeniad y coronafeirws, diogelu'r GIG ac achub bywydau.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ken', written in a cursive style.

Ken Skates AS/MS

Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru
Minister for Economy, Transport and North Wales

P-05-965 Annog y Llywodraeth i gyflwyno ward ar wahân, heblaw'r ward famolaeth, ar gyfer teuluoedd sy'n colli plentyn drwy gamesgoriad

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Peter Leigh-Robinson, ar ôl casglu cyfanswm o 52 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Ar ôl gweld beth roddodd y GIG fi a fy ngwraig drwyddo pan oedd hi'n colli plentyn drwy gamesgoriad: cael ein hanfon i gael sgan gyda darpar famau a chael gwybod, 'Rydych chi'n cael camesgoriad, ewch adref', a dyna ni. Roedd yn rhaid i ni ddod yn ôl ychydig ddyddiau wedyn ac eistedd mewn ystafell gyda phobl a oedd yn dod allan â'u lluniau o'r sgan. Doedd hynny ddim yn deg. Mae angen ward ar wahan.

Gwybodaeth Ychwanegol

Pan wnaethom ni ofyn a oedd rhywle arall y gallem ni aros cawsom wybod nad oedd unrhyw le. Cafodd hyn effaith niweidiol enfawr ar ein hiechyd meddwl. Sut oedden nhw'n gwybod ein bod ni'n ddigon cryf i adael yr ysbyty? Doedden nhw ddim yn gwybod. Mae angen i hynny newid.

Etholaeth a Rhanbarth y Senedd

- De Caerdydd a Phenarth
- Canol De Cymru

P-05-965 Darparu ward ysbyty ar gyfer teuluoedd sy'n mynd drwy gamesgoriad

Y Pwyllgor Deisebau | 7 Gorffennaf 2020
Petitions Committee | 7 July 2020

Cyfeirnod: RS20/12961

Cyflwyniad

Rhify ddeiseb: [P-05-965](#)

Teitl y ddeiseb: Annogy Llywodraeth i gyflwyno ward ar wahân, heblaw'r ward famolaeth, ar gyfer teuluoedd sy'n colli plentyn drwy gamesgoriad

Geiriad y ddeiseb: Ar ôl gweld beth roddodd y GIG fi a fy ngwraig drwyddo pan oedd hi'n colli plentyn drwy gamesgoriad: cael ein hanfon i gael sgan gyda darpar famau a chael gwybod, 'Rydych chi'n cael camesgoriad, ewch adref', a dyna ni. Roedd yn rhaid i ni ddod yn ôl ychydig ddyddiau wedyn ac eistedd mewn ystafell gyda phobl a oedd yn dod allan â'u lluniau o'r sgan. Doedd hynny ddim yn deg. Mae angen ward ar wahân.

Y cefndir

Diffinir comesgoriad fel beichiogrwydd sy'n dod i ben yn ystod y 23 wythnos gyntaf. Prif arwydd comesgoriad yw gwaedu drwy'r wain, ac mae'n bosibl y bydd wedyn gyfangau a phoen yn rhan isaf yr abdomen. Mae mwyafrif y comesgoriadau yn digwydd yn ystod y 12 wythnos gyntaf, a elwir yn feichiogrwydd cynnar.

Nid oes dim ystadegau a gaiff eu cyhoeddi fel mater o drefn ar gyfer comesgoriadau yng Nghymru na'r DU gyfan. Mae Coleg Brenhinol yr Obstetryddion a'r Gynaecolegwyr (RCOG) yn amcangyfrif bod colli beichiogrwydd cynnar yn cyfrif am dros 50,000 o dderbyniadau i ysbyty yn y DU bob blwyddyn. Mae ffigurau a gyhoeddwyd gan Tommys, sef elusen sy'n ariannu ymchwil i achosion comesgoriad, marw-enedigaethau a genedigaethau cynamserol, yn dangos:

- Amcangyfrifir bod 1 o bob 4 beichiogrwydd yn terfynu mewn comesgoriad;
- Mae tua 11 o bob 1,000 beichiogrwydd yn ectopig;
- Mae tua 1 o bob 100 o fenywod yn y DU yn profi comesgoriadau rheolaidd (3 neu fwy yn olynol);
- Mae'r risg o gamesgoriad yn lleihau'n fawr yn yr ail gyfnod o dri mis. Caiff oddeutu 1-2 o bob 100 o fenywod gamesgoriad hwyr yn yr ail dymor hwn.

Diagnosis, profi a gofal

Fel y dywed y Gymdeithas Comesgoriad, 'Rydyn ni'n gwybod y gall fod yn brofiad anodd a thrallodus iawn i lawer o fenywod a'u partneriaid, ac yn aml yn un eithaf unig hefyd'.

Mae'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth mewn Iechyd a Gofal (NICE) yn darparu canllawiau manwl ar gyfer rhoi diagnosis o gamesgoriad a beichiogrwydd ectopig a thrin yr achosion ar y dechrau yng Nghanllawiau NG126 NICE (2019), ac mae Coleg Brenhinol yr Obstetryddion a'r Gynaecolegwyr (RCOG) yn ei gefnogi. Mae'r NG126 yn nodi nifer o argymhellion, gan gynnwys:

Healthcare professionals providing care for women with early pregnancy complications in any setting should be aware that early pregnancy complications can cause significant distress for some women and their partners. Healthcare professionals providing care for these women should be given training in how to communicate sensitively and breaking bad news. (para.1.1.2)

Regional services should be organised so that an early pregnancy assessment service (EPAS) is available 7 days a week for women with early pregnancy complications, where scanning can be carried out and decisions about management made. (para.1.2.1)

Ensure that a system is in place to enable women referred to their local EPAS to attend within 24 hours if the clinical situation warrants this. If the service is not available, and the clinical symptoms warrant further assessment, refer women to the nearest accessible facility that offers specialist clinical assessment and ultrasound scanning (such as a gynaecology ward or A&E service with access to specialist gynaecology support). (para.1.2.4)

Mae NICE wedi cyhoeddi gwybodaeth am Senario o ran Rheoli pan fydd amheuaeth o gamesgoriad yn y tri mis cyntaf, sy'n nodi'r arwyddion clinigol ar gyfer eu cyfeirio ymlaen at wasanaeth asesu beichiogrwydd cynnar (EPAS), gwasanaeth gynaecoleg y tu allan i oriau neu eu derbyn i'r ysbyty ar unwaith.

Mae'r Coleg Brenhinol hefyd wedi cyhoeddi'r ddogfen Darparu gofal o ansawdd i fenywod: Fframwaith ar gyfer safonau gwasanaeth mamolaeth (Tachwedd 2016), sy'n argymhell:

There should be at least **one dedicated bereavement room or suite**, away from celebrating families and the sounds of live babies, where a woman whose baby has died can labour and/or be cared for afterwards.(p.65)

Yn ôl GIG 111 Cymru, Os bydd rhywun yn gweld eu meddyg teulu neu fydwraig oherwydd gwaedu drwy'r wain neu symptomau eraill comesgoriad, gellir eu cyfeirio at y gwasanaeth asesu beichiogrwydd cynnar (EPAS) mewn ysbyty i gael profion. Os ydyn nhw'n fwy na 18 wythnos yn feichiog, fel rheol cânt eu hatgyfeirio i uned famolaeth ysbyty. Os ydyn nhw'n llai na 6 wythnos yn feichiog, efallai na fyddan nhw'n cael eu cyfeirio am brofion ar unwaith, gan ei bod hi'n anodd iawn cadarnhau comesgoriad mor gynnar â hyn.

Gall yr ysbyty gynnal profion i gadarnhau a ydyn nhw'n cael comesgoriad. Y prawf cyntaf a ddefnyddir fel arfer yw sgan uwchsain i wirio datblygiad eu babi ac i chwilio am guriad calon. Gellir cynnig profion gwaed hefyd i fesur hormonau sy'n gysylltiedig â beichiogrwydd. Fel arfer mae angen 2 brawf gwaed, 48 awr ar wahân i weld a yw eu lefelau hormonau yn cynyddu neu'n gostwng. Weithiau ni ellir cadarnhau comesgoriad ar unwaith gan ddefnyddio uwchsain neu brofion gwaed. Os yw hyn yn wir, gellir cynghori'r fenyw i gael y profion eto mewn 1 neu 2 wythnos.

Adroddiadau ar wasanaethau camesgoriad yng Nghymru

Ym mis Medi 2018 cyhoeddodd y mudiad Fair Treatment for the Women of Wales ddogfen [Making the case for better miscarriage care in Wales](#). Roedd yr adroddiad hwn yn nodi mai prif fyrdwn y cwynion gan lawer o'r menywod sy'n profi camesgoriad yw eu bod wedi cael eu sgan neu driniaeth ochr yn ochr â menywod beichiog sy'n bresennol ar gyfer eu sganiau 12 wythnos ac 20 wythnos. Roedd pryder hefyd ynglŷn â sut y cafodd y newyddion am eu camesgoriad ei gyfleu iddynt, a'r diffyg preifatrwydd a gawsant yn ystod eu hymgyngoriadau.

Nododd yr adroddiad nifer o argymhellion, gan gynnwys:

- Bod camau'n cael eu cymryd ar unwaith i sicrhau bod gwasanaeth asesu beichiogrwydd cynnar ar gael 7 diwrnod yr wythnos;
- Dylid adolygu Gwasanaethau Asesu Beichiogrwydd Cynnar i sicrhau bod y menywod sy'n dod i'r unedau hyn yn cael gofal mewn ffordd sy'n gyson â chanllawiau NICE ac sy'n briodol ar gyfer y digwyddiad bywyd trallodus y maent yn ei brofi;
- Dylid sefydlu system i sicrhau bod menywod yn cael rhagor o gefnogaeth seicolegol ac emosiynol yn ystod ac ar ôl camesgoriad.

Cafwyd [dadl yn y Senedd yn dilyn yr adroddiad](#) ym mis Hydref 2018, pan wnaed cynnig yn galw am ofal gwell mewn profedigaeth i fenywod y mae eu beichiogrwydd yn dod i ben, ac sy'n colli babanod.

Ar 24 Mai 2019 cyhoeddodd y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol [ddatganiad ysgrifenedig](#) a oedd yn nodi bod swyddogion yn ystyried argymhellion yr adroddiad, a'u bod mewn trafodaethau â grwpiau rhanddeiliaid ynghylch sut i wella'r ffordd y mae menywod sy'n dioddef camesgoriad yn cael gofal ac yn cael eu cefnogi gan fyrddau iechyd lleol (BILL) yng Nghymru. Roedd pryderon [wedi'u nodi ym mis Hydref 2019](#), fodd bynnag, mai "ychydig iawn o gamau" a oedd wedi'u cymryd yn dilyn yr adroddiad, gan gynnwys ynghylch preifatrwydd, cefnogaeth, a darparu gwasanaethau asesu beichiogrwydd cynnar.

Fel y disgrifir mewn [datganiad ysgrifenedig](#) ar 22 Gorffennaf 2019, roedd Llywodraeth Cymru wedi sefydlu Gweithgor Cymorth mewn Profedigaeth, a oedd yn cynnwys elusennau fel 2 Wish Upon A Star, Sands a Bliss. Cynlluniwyd y grŵp i weithio gyda Llywodraeth Cymru i ddatblygu a helpu i ddarparu gwell trefniadau mewn profedigaeth a sicrhau bod gan fyrddau iechyd drefniadau addas i helpu a chefnogi teuluoedd sy'n colli baban, plentyn neu berson ifanc.

Nododd y datganiad hefyd fod Llywodraeth Cymru wedi comisiynu astudiaeth, drwy'r Bwrdd Gofal Diwedd Oes - Prifysgol Caerdydd i adnabod a chasglu gwybodaeth am y gwasanaethau profedigaeth strwythuredig sydd ar gael yng Nghymru, gan gynnwys ar gyfer plant a phobl ifanc. Cyhoeddwyd **adroddiad interim** ym mis Mai 2019 ac yna **adroddiad terfynol** ym mis Rhagfyr 2019. Roedd yr astudiaeth yn mapio'r gefnogaeth bresennol, o'r cyfeirio, ymlaen at gwnsela arbenigol, a nododd feysydd lle mae angen rhagor o adnoddau a datblygu gwasanaethau. Mae'r rhain yn canolbwyntio ar yr angen i ddatblygu fframwaith cenedlaethol ar gyfer gofal mewn profedigaeth yng Nghymru. Mae'r adroddiad, fodd bynnag, yn ystyried amrywiaeth eang o wasanaethau profedigaeth, ac nid yw'n nodi dim cynigion penodol ar gyfer darparu cymorth mewn achosion o gamesgoriad.

Ymateb Llywodraeth Cymru i'r ddeiseb

Mae ymateb y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yn cydnabod effaith sylweddol comesgoriad sy'n digwydd ar unrhyw gam o'r beichiogrwydd. Mae hefyd yn tynnu sylw y gall comesgoriad ddigwydd mewn nifer o wahanol ffyrdd a lleoliadau:

- Bod **comesgoriad cynnar** yn aml yn digwydd naill ai gartref neu o fewn gwasanaethau gynaeoleg. Byddai cefnogaeth yn cael ei darparu gan y gwasanaethau gofal cychwynnol a gellid darparu atgyfeiriadau at sefydliadau cymorth perthnasol fel y **Gymdeithas Comesgoriad**. Byddai allgymorth hefyd gan y gwasanaethau bydwreigiaeth cymunedol os yw'r fenyw eisoes o dan eu gofal;
- Os digwydd **comesgoriad hwyr**, byddai gofal yn cael ei ddarparu gan wasanaethau mamolaeth lleol '**mewn lleoliad priodol yn ystod beichiogrwydd diweddarach**'. Bu byrddau iechyd lleol yng Nghymru yn gweithio i sicrhau "bod ystafelloedd profedigaeth wedi'u sefydlu i roi preifatrwydd, a bod cymorth profedigaeth dilynol ar gael sy'n cefnogi'r rhieni a'r teulu ehangach hefyd".

Fodd bynnag, mae'r ymateb hefyd yn nodi:

[...] Yn aml, ni ellir tybio bod y baban wedi'i gollu, yn enwedig ar ddechrau beichiogrwydd, a bydd hyn ond yn cael ei ganfod yn ystod sgan rheolaidd cynnar. Bydd byrddau iechyd a staff yn ceisio rhoi'r wybodaeth hon i fenywod a'u partneriaid mewn lleoliadau priodol, ond

yn aml oherwydd seilwaith eiddo'r ysbyty mae hyn yn golygu mynd â nhw drwy leoliadau clinigol i ardal breifat briodol.

Dywed y Gweinidog fod ei swyddogion wedi ysgrifennu ddiwedd 2019 yn gofyn am sicrwydd gan y Byrddau Iechyd Lleol bod eu gwasanaethau camesgoriad yn gweithio yn unol â chyfarwyddyd NICE a chanllawiau Coleg Brenhinol yr Obstetryddion a'r Gynaecolegwyr (RCOG), a nododd ymatebion y Byrddau Iechyd fod gwasanaethau'n cael eu cynnig mewn dull priodol. Serch hynny, mae'r ymateb yn cydnabod:

[...] mae lle i wella bob amser a bydd fy swyddogion yn parhau i weithio gyda byrddau iechyd i sicrhau arferion gorau wrth ddarparu gwasanaethau.

Mae gohebiaeth y Gweinidog yn nodi hefyd:

- Gofynnwyd i'r arweinydd clinigol cenedlaethol ar gyfer gofal diwedd oes sefydlu Grŵp Llywio Profedigaeth Cenedlaethol i **ddatblygu'r gwaith hwn** yn seiliedig ar adroddiad terfynol yr [Arolwg Cwmpasu Gwasanaethau Profedigaeth yng Nghymru](#);
- Bydd y Gweithgor Cymorth mewn Profedigaeth presennol yn **uno â'r Grŵp hwn**, a thrwy hynny sicrhau bod sefydliadau sy'n cefnogi plant, pobl ifanc a'r rhai yr effeithir arnynt gan golli babanod a marwolaeth sydyn i gyd yn cael eu cynrychioli;
- Bydd Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod **£1 miliwn ychwanegol ar gael** ar gyfer cymorth mewn profedigaeth o 2021-22 ymlaen, a bydd hwnnw wedi'i gynllunio i fynd i'r afael â bylchau o ran y gwasanaethau profedigaeth a ddarperir. Datblygir fframwaith profedigaeth cenedlaethol, wedi'i gefnogi gan lwybrau gofal, hyfforddiant a safonau, yn dilyn hyn.

Ein cyf/Our ref VG/03296/20

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deisebau
Government.Committee.Business@llyw.cymru

24 Mehefin 2020

Annwyl Janet,

Diolch am eich llythyr ar 19 Mai ar ran y Pwyllgor Deisebau ynglŷn â chyflwyno ward ar wahân i'r ward mamolaeth ar gyfer teuluoedd sy'n dioddef camesgoriad.

Mae camesgoriad ar unrhyw gyfnod o feichiogrwydd yn cynrychioli colli baban, a'r holl obeithion a breuddwydion a ddaw gyda hynny. Bydd camesgoriad cynnar yn aml yn digwydd gartref neu yn y gwasanaethau gynaeoleg. Bydd cymorth yn cael ei roi gan y gwasanaeth gofal sylfaenol gan gyfeirio'r fenyw at sefydliadau cymorth perthnasol fel y *Miscarriage Association* <https://www.miscarriageassociation.org.uk/>. Bydd y gwasanaeth bydwragedd cymunedol hefyd yn estyn allan os yw'r fenyw eisoes yn eu gofal.

Os ceir camesgoriad hwyr, bydd gofal yn cael ei ddarparu gan y gwasanaethau mamolaeth lleol, sy'n lleoliad priodol ar ddiwedd beichiogrwydd. Mae byrddau iechyd yng Nghymru wedi bod yn gweithio yn rhagweithiol i sicrhau bod ystafelloedd profedigaeth wedi'u sefydlu i roi preifatrwydd, a bod cymorth profedigaeth dilynol ar gael sy'n cefnogi'r rhieni a'r teulu ehangach hefyd. Mae'n brofedigaeth sy'n effeithio ar y teulu cyfan ac oherwydd hyn rydym wedi ymrwymo i sicrhau'r gwasanaethau gorau ar gyfer menywod a'u teuluoedd

Yn aml, ni ellir tybio bod y baban wedi'i golli, yn enwedig ar ddechrau beichiogrwydd, a bydd hyn ond yn cael ei ganfod yn ystod sgan rheolaidd cynnar. Bydd byrddau iechyd a staff yn ceisio rhoi'r wybodaeth hon i fenywod a'u partneriaid mewn lleoliadau priodol, ond yn aml oherwydd seilwaith eiddo'r ysbyty mae hyn yn golygu mynd â nhw drwy leoliadau clinigol i ardal breifat briodol.

Ar ddiwedd y llynedd, fe ysgrifennodd fy swyddogion at fyrddau iechyd yn ceisio sicrwydd eu bod yn gweithredu eu gwasanaethau camesgoriad yn unol â chanllawiau'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth mewn Iechyd a Gofal (NICE) a chanllawiau gan Goleg Brenhinol yr Obstetryddion a'r Gynaecolegwyr (RCOG). Roedd yr ymatebion yn awgrymu bod y gwasanaethau'n cael eu cynnig mewn modd priodol. Ond mae lle i wella bob amser a

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 92
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

bydd fy swyddogion yn parhau i weithio gyda byrddau iechyd i sicrhau arferion gorau wrth ddarparu gwasanaethau.

Sefydlodd fy swyddogion Weithgor Cymorth Profedigaeth yn 2019 er mwyn sicrhau bod cymorth digonol ar gael ar gyfer teuluoedd sydd wedi colli babi neu blentyn. Roedd y gweithgor yn cynnwys elusennau, sefydliadau cymorth a swyddogion. Ym mis Rhagfyr 2018, cyhoeddwyd astudiaeth cwmpasu gwasanaethau profedigaeth gan Brifysgol Caerdydd mewn cydweithrediad â Marie Curie a Chanolfan Ymchwil Canser Cymru ar ran y Bwrdd Gofal Diwedd Oes. Mapiodd yr astudiaeth y cymorth presennol sydd ar gael, sy'n amrywio o wasanaethau cyfeirio i wasanaethau cwnsela arbenigol, gan nodi'r ardaloedd lle mae angen rhagor o adnoddau. Gellir gweld yr astudiaeth yn:

<https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-12/arolwg-cwmpasu-o-wasanaethau-profedigaeth-yng--nghymru-adroddiad-diwedd-astudiaeth.pdf>

Roedd cwmpas yr astudiaeth yn cynnwys yr ystod eang o gymorth profedigaeth sydd ar gael, gan gynnwys cymorth i blant a phobl ifanc. Roedd yn tynnu sylw at y bylchau a'r heriau mewn cymorth profedigaeth, ac yn codi sawl peth i'w ystyried ar gyfer datblygu gwasanaethau. Mae'r rhain yn canolbwyntio ar yr angen i ddatblygu fframwaith cenedlaethol ar gyfer gofal profedigaeth yng Nghymru. Byddai hyn yn hwyluso buddsoddiad mewn cymorth profedigaeth ar lefel sefydliadol a rhanbarthol ac yn darparu cydraddoldeb a mynediad i lefelau priodol o gymorth sy'n ymateb i anghenion lleol.

Gofynnwyd i'r arweinydd clinigol cenedlaethol ar gyfer gofal diwedd oes, Dr Idris Baker, i sefydlu Grŵp Llywio Profedigaeth Cenedlaethol i ddatblygu'r gwaith hwn. Bydd y Gweithgor Cymorth Profedigaeth presennol yn uno â'r Grŵp Llywio Profedigaeth Cenedlaethol gan sicrhau bod sefydliadau sy'n cefnogi plant, pobl ifanc a'r rheiny sydd wedi'u heffeithio gan golled babi a marwolaeth sydyn yn cael eu cynrychioli. I fynd i'r afael â'r bylchau mewn darpariaeth gwasanaeth profedigaeth, bydd Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod £1m ychwanegol ar gael ar gyfer cymorth profedigaeth o 2021-22. Bydd hyn yn rhoi amser i alluogi datblygu'r fframwaith profedigaeth cenedlaethol a'r llwybrau, hyfforddiant a'r safonau a fydd yn dilyn.

Diolch eto am ysgrifennu ataf ynglŷn â'r mater hwn. Rwy'n gobeithio bod fy ateb o gymorth ichi.

Yn gywir,

Vaughan Gething AS/MS

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Eitem 3.2

P-05-966 STOPIWCH yr isafbris am alcohol

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Raymond Mainwaring, ar ôl casglu cyfanswm o 64 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Stopiwch yr isabris am alcohol. NID yw pobl Cymru wedi pleidleisio dros y gyfraith WIRION hon. Nid oes UNRHYW dystiolaeth yn unrhyw le yn y byd bod hyn yn gweithio. Y cyfan y bydd yn ei wneud yw cosbi'r rhai llai cefnog a phensiynwyr, ni fydd pobl sy'n ennill cyflog da fel aelodau'r Llywodraeth yn teimlo effaith y ddeddf a orfodir arnom. Nid yw'r treial a wnaed yn yr Alban wedi llwyddo i leihau'r maint o alcohol a yfir, os unrhyw beth, mae wedi arwain at gynnydd yn nifer y bobl sy'n troi at gyffuriau a chynnydd mawr mewn dwyn o siopau. Ydyn ni eisiau hyn i Gymru? Pryd fydd y Llywodraeth yn dysgu nad yw unrhyw ddull o wahardd yn gweithio? Ystyriwch hanes.

Etholaeth a Rhanbarth y Senedd

- Ogwr
- Gorllewin De Cymru

Reverse minimum price alcohol

Y Pwyllgor Deisebau | 7 Gorffennaf 2020
Petitions Committee | 7 July 2020

Reference: RS20/12961-2

Petition Number: P-05-966

Petition title: Reverse minimum price alcohol

Text of petition:

Stop Minimum price for alcohol. The people of Wales have NOT voted for this STUPID Law. There is NO evidence anywhere in world that this works. All it will do is penalise the less well off and pensioners, people on good money like Government members won't feel the effect of a law imposed on us. The trial in Scotland has hardly been a success with drink consumption if anything rising and more people turning to drugs and a big increase in shoplifting. Do we want this for Wales? When are people in Government going to learn, no form of prohibition works. Check history.

1. Background

The Welsh Government's Public Health (Minimum Price for Alcohol) (Wales) Act was passed by the Assembly in June 2018.

The legislation provides for a minimum price for the sale/supply of alcohol in Wales, and makes it an offence for alcohol to be sold below that price.

Section 1 of the Act sets out the formula to calculate the minimum selling price for alcohol. This is based on a minimum price per unit of alcohol. The minimum unit price (MUP) was not set in the Act. The Welsh Government consulted on a proposed minimum unit price of 50p between September and December 2018. Draft regulations setting the MUP at 50p were approved in Plenary on 12 November 2019. The Public Health (Minimum Price for Alcohol) (Minimum Unit Price) (Wales) Regulations 2019 were subsequently made on 20 November 2019, and came into force on 2 March 2020.

The legislation has not increased the price of every alcoholic drink, only those that were being sold below the minimum price. The main impact is likely to be on alcohol sold in supermarkets and off-licenses, particularly the relatively low cost but high strength products, and where it is sold in multipacks or as part of a sales promotion. Prices in the on-trade (e.g. pubs and clubs) will be largely unaffected as they typically sell at well above the MUP.

Aims of the legislation

Minimum pricing is a targeted measure, which aims to reduce hazardous and harmful levels of drinking. As described in the Explanatory Memorandum (EM) which accompanied the Bill, the legislation will form part of the Welsh Government's wider strategic approach to tackling alcohol-related harm. The EM states:

The ultimate objective of the Bill is to tackle alcohol-related harm, including alcohol-attributable hospital admissions and alcohol-related deaths in Wales, by reducing alcohol consumption in harmful and hazardous drinkers. In particular, the Bill is targeted at protecting the health of harmful and hazardous drinkers (including young people)

who tend to consume greater quantities of low-cost and high-alcohol content products.

Sheffield Alcohol Policy Model

Alcohol policy development in the UK has been informed by modelling work carried out by Sheffield University. In 2009, the Sheffield Alcohol Research Group (SARG) at Sheffield University developed the Sheffield Alcohol Policy Model to assess the potential impact of alcohol policies, including different levels of minimum unit pricing, for the population of England. The model has subsequently been adapted for other areas, including Scotland and Canada.

In 2014 the Welsh Government commissioned SARG to adapt the model for Wales. **Updated modelling** was published in February 2018. This found that:

- A minimum unit price set at between 35 and 70p would be effective in reducing alcohol consumption among hazardous and, particularly, harmful drinkers. These consumption reductions would lead to reductions in alcohol-related mortality and hospitalisations. Higher levels of MUP lead to greater reductions in consumption and harm.
- Moderate drinkers would experience only small impacts on their alcohol consumption and spending following the introduction of a minimum unit price. This is because they tend to buy alcohol which would be subject to little or no increase in price under the policy. Higher levels of MUP have larger impacts on the consumption of moderate drinkers.
- The greatest impact of a minimum unit price would be on the most deprived harmful drinkers. Deprived drinkers consuming at moderate levels would be more affected than other moderate drinkers, but the overall impact on their alcohol consumption and spending remains small.

Scrutiny of the legislation

The majority of stakeholders were supportive of the legislation as a public health measure. Most opposition to minimum pricing came

from within the alcohol industry (although this isn't the case across the board - major supermarkets for example have differed in their views).

Although the policy was widely supported, a number of concerns were raised during scrutiny of the Bill. These include:

- The lack of real-world experience of minimum pricing, and the extent to which a mathematical model can predict the impact of the policy on alcohol consumption and harm.
- Whether minimum pricing will unfairly penalise moderate drinkers.
- Whether there will be a disproportionate impact on low income groups.
- How the policy will affect vulnerable, dependent drinkers, including whether there's a risk of substituting non-beverage forms of alcohol or illegal drugs if the price of alcohol increases.
- The potential for an increase in cross-border trade, to the detriment of Welsh businesses.
- How the alcohol industry might respond to a potential windfall in profits as a result of minimum pricing.

These issues are discussed in some detail in the Health, Social Care and Sport Committee's **stage 1 report**. The Committee supported the general principles of the legislation, but cautioned that the Bill itself and wider policy require further consideration. The Committee made a number of recommendations aimed at strengthening the legislation and its implementation, and avoiding potential unintended consequences, particularly with regards to dependent drinkers. It also noted that further action is needed 'to ensure the impacts of minimum unit pricing, including any unintended consequences, are monitored and understood'.

The Committee's report emphasised that minimum pricing won't be effective in isolation, and that a range of measures are needed to tackle alcohol misuse.

Evaluation and sunset provision

The Act places a duty on the Welsh Ministers to report on the operation and effectiveness of the Act the end of a five year period.

The Act also includes a sunset clause. The minimum pricing regime established by the legislation will cease to have effect after six years, unless the Welsh Ministers make regulations providing otherwise.

Scotland

A 50p minimum unit price for alcohol was implemented in Scotland in May 2018. Public Health Scotland is leading the evaluation of MUP in Scotland through its Monitoring and Evaluating Scotland's Alcohol Strategy (MESAS) work programme. Some early findings have been published – an analysis of off-trade alcohol sales over the full year following the introduction of MUP (published in January 2020) shows the volume of pure alcohol sold per adult in Scotland fell by 3.6%.

Further results, published in June 2020, also suggest that the introduction of MUP in Scotland was associated with a reduction in the total volume of pure alcohol sold off-trade per adult, highlighting that in England and Wales (where the legislation did not apply), per-adult alcohol sales increased over the same time period.

Based on the controlled interrupted time series results presented in this report, the best estimate of the net reduction in per-adult off-trade sales in Scotland as a result of MUP is between 4 and 5%.

A final report is to be published in late 2023.

2. Welsh Government response

In his response to the Petitions Committee, the Minister for Health and Social Services says that the legislation is a 'crucial part of our work in tackling substance misuse across Wales'. His letter describes 'strong national and international evidence' that

the introduction of a minimum unit price will reduce levels of alcohol consumption and have a positive impact on public health.

The Minister highlights that the minimum pricing arrangements are subject to a programme of evaluation. He also states that the Welsh Government is monitoring the impact of Scotland's minimum pricing policy. He notes that it is 'too early to draw any conclusions at this point'.

Every effort is made to ensure that the information contained in this briefing is correct at the time of publication. Readers should be aware that these briefings are not necessarily updated or otherwise amended to reflect subsequent changes.

Ein cyf/Our ref VG/03298/20

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd, Pwyllgor Deisebau Senedd Cymru

Government.Committee.Business@llyw.cymru

11 Mehefin 2020

Annwyl Janet,

Diolch am eich llythyr ar 19 Mai ynghylch y ddeiseb a gawsoch gan Mr Raymond Mainwaring ynglŷn â Deddf Iechyd y Cyhoedd (Isafbris am Alcohol) (Cymru) 2018 ('y Ddeddf').

Mae'r ddeddfwriaeth hon yn rhan hanfodol o'n gwaith i fynd i'r afael â chamddefnyddio sylweddau ar draws Cymru. Mae nifer o gamau gweithredu yng Nghynllun Cyflawni Camddefnyddio Sylweddau Llywodraeth Cymru 2019-22 sy'n gweithio i fynd i'r afael â niwed sy'n gysylltiedig ag alcohol yng Nghymru. Rydym yn buddsoddi bron i £53m y flwyddyn i gefnogi ein hagenda camddefnyddio sylweddau. Mae'r isafbris am alcohol yn rhan o'r rhaglen waith ehangach a pharhaus hon.

Effaith arfaethedig y ddeddfwriaeth hon yw mynd i'r afael â niwed sy'n gysylltiedig ag alcohol, gan gynnwys derbyniadau i'r ysbyty sy'n gysylltiedig ag alcohol a marwolaethau cysylltiedig ag alcohol, drwy leihau'r alcohol sy'n cael ei yfed gan yfwrwr peryglus a niweidiol. Mae effaith niwed cysylltiedig ag alcohol yng Nghymru yn sylweddol. Yn 2018-19, roedd bron i 60,000 o dderbyniadau i'r ysbyty yn gysylltiedig ag alcohol ac yn 2018 yn unig, cafwyd 535 o farwolaethau cysylltiedig ag alcohol yng Nghymru. Mae pob un o'r marwolaethau hyn yn farwolaeth yr oedd yn bosibl ei hatal. Mae materion cysylltiedig ag alcohol hefyd yn costio tua £159m i'r GIG bob blwyddyn.

Roedd y Ddeddf yn cyflwyno darpariaeth i Weinidogion Cymru bennu isafbris uned ar gyfer gwerthu alcohol yng Nghymru. Cynhaliodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad am 12 wythnos ym mis Medi 2018 ar y lefel a ffafrwyd, sef isafbris o 50c yr uned am alcohol. Cytunodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru, bryd hynny, ar yr isafbris o 50c yr uned am alcohol ar 12 Tachwedd 2019 ac fe'i cyflwynwyd ar 2 Mawrth 2020. Roedd pob un o'r prif bleidiau yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru yn cefnogi cyflwyno'r ddeddfwriaeth.

Fel y nodwyd ym Memorandwm Esboniadol y Ddeddf, mae tystiolaeth o wahanol rannau o'r byd yn dangos bod pris alcohol o bwys – wrth i bris alcohol gynyddu, mae'r swm sy'n cael ei

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 100
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

yfed yn lleihau, a hynny yn ei dro yn cael effaith gadarnhaol ar ganlyniadau iechyd. Mae tystiolaeth gryf yn genedlaethol ac yn rhyngwladol gan wledydd sydd eisoes wedi cynyddu eu pris gwerthu alcohol yn awgrymu bod cyflwyno isafbris uned am alcohol yn lleihau'r symiau o alcohol sy'n cael ei yfed, ac yn achub bywydau.

Hefyd, roedd ymchwil gan Brifysgol Sheffield yn 2018, a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru, yn amcangyfrif y byddai 66 yn llai o farwolaethau cysylltiedig ag alcohol bob blwyddyn a 1,281 yn llai o dderbyniadau i'r ysbyty cysylltiedig ag alcohol bob blwyddyn, yn seiliedig ar isafbris o 50c yr uned.

Nod y ddeddfwriaeth yw brwydro yn erbyn y diodydd cryf sy'n cael eu gwerthu am brisiau rhad a'u hyfed mewn cyfeintiau mawr, gan roi pobl mewn perygl hirdymor o ddioddef canser, strôc, clefyd y galon, clefyd yr afu a difrod i'r ymennydd. Mae yfwyr peryglus a niweidiol ym mhob grŵp incwm yn yfed cynnyrch rhad sydd â lefelau alcohol uchel. Ond yr yfwyr niweidiol yn y grwpiau economaidd-gymdeithasol isaf sydd mewn mwyaf o berygl o niwed cysylltiedig ag alcohol. Mae'n bosibl y gall yr isafbris uned am alcohol leihau'r lefelau yfed peryglus a niweidiol yn y grwpiau hyn, gan leihau'r risg o niwed cysylltiedig ag alcohol o ganlyniad. Felly, y nhw fydd yn cael y manteision iechyd mwyaf o'r polisi hwn.

Sylwaf fod Mr Mainwaring yn cyfeirio at weithredu isafbris uned am alcohol yn yr Alban. Cyflwynodd yr Alban yr isafbris uned am alcohol bron i ddwy flynedd yn ôl ac mae'r arwyddion cynnar wedi dangos lleihad yng nghyfaint yr alcohol pur yn y diodydd a werthwyd, yn ogystal â lleihad yn nifer y diodydd alcohol sy'n cael eu gwerthu am brisiau annerbyniol o isel.

Nid yw'r adroddiadau terfynol o werthusiad cyflwyno'r isafbris uned am alcohol yn yr Alban wedi'u cyhoeddi eto. Ond mae adroddiadau interim yn dangos bod peth cynnydd wedi'i wneud. Er enghraifft, dangosodd adroddiad a gyhoeddwyd ym mis Ionawr eleni, a oedd yn trafod dadansoddiad cyntaf y gwerthiannau alcohol allfasnach dros y flwyddyn lawn yn dilyn cyflwyno'r isafbris uned am alcohol, bod y cyfaint o alcohol pur a werthwyd i bob oedolyn yn yr Alban wedi lleihau 3.6%.

O'i gymharu â'r deuddeg mis cyn gweithredu'r isafbris uned am alcohol ym mis Mai 2018, lleihaodd cyfaint yr alcohol pur a werthwyd i bob oedolyn yn y sector allfasnach yn yr Alban o 7.4 i 7.1 litr. Yng Nghymru a Lloegr – lle nad oedd isafbris uned am alcohol – cynyddodd y cyfaint o alcohol pur a werthwyd yn y sector allfasnach yn ystod yr un flwyddyn o 6.3 i 6.5 litr.

Cyhoeddwyd adroddiad ar ymchwil gyda manwerthwyr bychan yn yr Alban ar ddiwedd mis Mai 2020. Adroddodd yr awduron yn y Sefydliad Marchnata Cymdeithasol ym Mhrifysgol Stirling mai ychydig iawn o ganlyniadau negyddol posibl a fu o ganlyniad i weithredu isafbris uned am alcohol, fel cynnydd mewn lladrata melysion neu gynnydd yn y fasnach anghyfreithlon leol, yn ôl cyfweiliadau archwilio gyda manwerthwyr a gynhaliwyd ar gyfer yr astudiaeth. Hefyd, roedd yr astudiaeth yn cynnwys dadansoddiad o wasg y fasnach manwerthu, a rhoddodd yr awduron wybod yn dilyn gweithredu'r Ddeddf, bod sawl erthygl wedi rhoi gwybod am effaith bositif yr isafbris uned am alcohol ar allu manwerthwyr bychain i gystadlu gyda'r archfarchnadoedd, maint yr elw, a gwerth gwerthiannau alcohol yn gyffredinol. Ychydig iawn o adroddiadau a gafwyd o ymateb gwrthwynebus gan gwsmeriaid, ac roedd peth awgrym bod ymddygiad gwrthgymdeithasol ger eiddo wedi lleihau pan nad oedd cynnyrch alcohol rhad a chryf bellach yn cael eu gwerthu yno. Nid oedd awgrym yn yr erthyglau yng ngwasg y fasnach manwerthu bod cwsmeriaid wedi symud i brynu ar-lein, dros y ffin, neu yn anghyfreithlon fel y rhagwelwyd ar ôl gweithredu'r isafbris uned am alcohol. Doedd dim adroddiadau bod pobl yn newid arferion i ddefnyddio alcohol nad yw'n ddiod neu i gymryd cyffuriau.

Bydd adroddiadau pellach ar wahanol agweddau o werthusiad yr Alban yn cael eu cyhoeddi dros y blynyddoedd nesaf, gyda'r adroddiad terfynol ar gyfer yr Alban yn cael ei gyhoeddi ar ddiwedd 2023.

Yma yng Nghymru, cyn gweithredu, fe gomisiynodd swyddogion astudiaeth ymchwil i edrych ar y potensial y bydd unigolion yn newid i sylweddau eraill ar ôl cyflwyno'r isafbris uned am alcohol yng Nghymru. Casglodd yr ymchwil farn a safbwyntiau darparwyr gwasanaeth ac yfwyr gan ddefnyddio cyfuniad o gyfweiliadau ansoddol a holiaduron arolwg ar-lein. Cyhoeddwyd yr adroddiad terfynol o'r gwaith hwn ym mis Hydref 2019. Y neges allweddol gyntaf oedd mai'r unig newid o ran defnydd ar gyfer y mwyafrif o yfwyr fydd newid yn y math o alcohol ac y bydd ar y cyfan yn addasiad o'u hymddygiad presennol o fewn y fframwaith prasio newydd (e.e. newid yn y math o alcohol neu newid mewn ymddygiad prynu). Awgrymwyd hyn oherwydd y teimlwyd, ar gyfer llawer o yfwyr, mai alcohol yw eu cyffur o ddewis ac nad yw symud i gyffuriau, yn enwedig ar ffiniau gweithgarwch cyfreithlon/anghyfreithlon yn opsiwn.

Rydym hefyd wedi comisiynu ein gwerthusiad ein hunain, gan gynnwys gwaith pellach yn adeiladu ar yr astudiaeth uchod. Bydd adroddiadau interim o'r astudiaethau hynny ar gael tua dwy flynedd ar ôl gweithredu'r Ddeddf a bydd yr adroddiadau terfynol ar gael i hysbysu'r adroddiad ar weithrediad ac effaith y Ddeddf gerbron y Senedd cyn gynted ag sy'n ymarferol ar ôl diwedd y cyfnod pum mlynedd. Mae Swyddogion hefyd yn monitro'r canfyddiadau a ddaw o'r Alban. Felly, mae'n rhy gynnar i ddod i unrhyw gasgliadau ar hyn o bryd.

Rwy'n gobeithio bod yr ateb hwn yn ddefnyddiol ichi.

Yn gywir,

Vaughan Gething AS/MS

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

P-05-969 Ymchwiliwch i Reoliadau Drafft y Gronfa Ddata Addysg 2020 - diangen ac yn tanseilio hawliau dynol

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan 'Mountain Movers Registered Charity', ar ôl casglu cyfanswm o 236 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i ymchwilio i'r pwyntiau a ganlyn:

1) Pa dystiolaeth y mae Llywodraeth Cymru wedi'i defnyddio wrth greu'r Asesiad Effaith Integredig ar gyfer yr Ymgynghoriad ynghylch y Rheoliadau Drafft (WG 39220) sy'n:

a) awgrymu bod y rheoliadau presennol ar gyfer plant sy'n colli addysg yn methu â nodi nifer sylweddol o blant

b) Sut y bydd cronfa ddata a'r canllawiau drafft blaenorol (2019) yn cyflawni targedau'r Asesiad Effaith Integredig?

2) Pa dystiolaeth sy'n dangos bod plant Addysg Ddewisol yn y Cartref mewn mwy o berygl o beidio â bod mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant neu o beidio â chyrraedd eu llawn botensial?

3) Eglurhad. A oes nod tymor hwy i fonitro/rheoleiddio cynnwys addysg/cwricwlwm addysgol gyda phrofion rheolaidd ar gyfer plant Addysg Ddewisol yn y Cartref er mwyn cyflawni'r nodau a nodir yn y canllawiau a'r Asesiad Effaith Integredig?

4) Ymchwilio i'r diffyg mesurau diogelu yn y Rheoliadau Drafft i'w hatal rhag cael eu defnyddio fel modd o olrhain teuluoedd?

5) Ymchwilio i lefel yr ymgynghori â Byrddau Iechyd o ran yr effaith y bydd y Rheoliadau Drafft hyn yn ei chael arnynt, a pham nad oes manylion costau nac asesiad effaith ar gyfer y gwasanaeth iechyd wedi eu cynnwys gyda'r ymgynghoriad hwn?

a) Sut fyddai unrhyw gost a baich ar y GIG yn cael eu cyfiawnhau?

6) Ymchwilio i lefel yr ymgynghori â grwpiau lleiafrifol eraill (cymunedau Sipsiwn, Roma neu Deithwyr, ffoaduriaid a cheiswyr lloches a theuluoedd plant sy'n mynd i ysgolion annibynnol) er mwyn sicrhau bod eu barn hwy hefyd wedi'i chofnodi?

7) Ymchwilio a yw'r costau a awgrymir yn y Drafft yn realistig ac a ydynt yn ffordd effeithiol ac effeithlon o ddefnyddio arian trethdalwyr o ystyried bod rheoliadau digonol ar waith eisoes i alluogi awdurdodau lleol i nodi plant sy'n colli addysg, gyda mecanweithiau sy'n galluogi awdurdodau lleol i greu Gorchymyn Goruchwylio Addysg neu Orchymyn Mynychu'r Ysgol mewn achosion lle nodir bod plentyn yn colli addysg?

A fyddai cynyddu'r cyllid a chymorth i wasanaethau cymdeithasol yn lle yn fwy effeithiol ac effeithlon?

Gwybodaeth Ychwanegol

Targedau Asesu Effaith Penodol:

“helpu i sicrhau bod plant yn datblygu ac yn cyrraedd eu potensial llawn, ac yn lleihau'r posibilrwydd na fyddant mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant”

“cefnogi'r nod o greu Cymru fwy cyfartal, cymdeithas sy'n galluogi plant a phobl ifanc i arfer eu hawliau a chyflawni eu potensial, ni waeth beth yw eu cefndir neu eu hamgylchiadau”

“Ysgogir y cynigion hyn gan yr angen i gefnogi hawl plant i addysg a sicrhau eu bod nhw, a’u rhieni, yn cael eu grymuso a’u bod yn teimlo’n gyfforddus wrth ddefnyddio gwasanaethau cyffredinol a gwasanaethau wedi’u targedu sydd â’r nod o gefnogi eu llesiant”

“sicrhau bod pob plentyn yn arfer ei hawl i gael addysg yn unol ag Adran 7 o Ddeddf Addysg 1996 a bod pob plentyn yn cael cyfle i ddatblygu a gwireddu eu huchelgeisiau.”

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Castell-nedd
- Gorllewin De Cymru

Addysg ddewisol yn y cartref

Y Pwyllgor Deisebau | 7 Gorffennaf 2020
Petitions Committee | 7 July 2020

Cyfeirnod: RS20/12937

Rhif y ddeiseb: P-05-969

Teitl y ddeiseb: Ymchwiliwch i Reoliadau Drafft y Gronfa Ddata Addysg 2020 – diangen ac yn tanseilio hawliau dynol

Geiriad y ddeiseb: Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i ymchwilio i'r pwyntiau a ganlyn:

1) Pa dystiolaeth y mae Llywodraeth Cymru wedi'i defnyddio wrth greu'r Asesiad Effaith Integredig ar gyfer yr Ymgynghoriad ynghylch y Rheoliadau Drafft (WG 39220) sy'n:

a) awgrymu bod y rheoliadau presennol ar gyfer plant sy'n colli addysg yn methu â nodi nifer sylweddol o blant

b) Sut y bydd cronfa ddata a'r canllawiau drafft blaenorol (2019) yn cyflawni targedau'r Asesiad Effaith Integredig?

2) Pa dystiolaeth sy'n dangos bod plant Addysg Ddewisol yn y Cartref mewn mwy o berygl o beidio â bod mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant neu o beidio â chyrraedd eu llawn botensial?

3) Eglurhad. A oes nod tymor hwy i fonitro/rheoleiddio cynnwys addysg/cwricwlwm addysgol gyda phrofion rheolaidd ar gyfer plant Addysg Ddewisol yn y Cartref er mwyn cyflawni'r nodau a nodir yn y canllawiau a'r Asesiad Effaith Integredig?

4) Ymchwilio i'r diffyg mesurau diogelu yn y Rheoliadau Drafft i'w hatal rhag cael eu defnyddio fel modd o olrhain teuluoedd?

5) Ymchwilio i lefel yr ymgynghori â Byrddau Iechyd o ran yr effaith y bydd y Rheoliadau Drafft hyn yn ei chael arnynt, a pham nad oes manylion costau nac asesiad effaith ar gyfer y gwasanaeth iechyd wedi eu cynnwys gyda'r ymgynghoriad hwn?

a) Sut fyddai unrhyw gost a baich ar y GIG yn cael eu cyfiawnhau?

6) Ymchwilio i lefel yr ymgynghori â grwpiau lleiafrifol eraill (cymunedau Sipsiwn, Roma neu Deithwyr, ffoaduriaid a cheiswyr lloches a theuluoedd plant sy'n mynd i ysgolion annibynnol) er mwyn sicrhau bod eu barn hwy hefyd wedi'i chofnodi?

7) Ymchwilio a yw'r costau a awgrymir yn y Drafft yn realistig ac a ydynt yn ffordd effeithiol ac effeithlon o ddefnyddio arian trethdalwyr o ystyried bod rheoliadau digonol ar waith eisoes i alluogi awdurdodau lleol i nodi plant sy'n colli addysg, gyda mecanweithiau sy'n galluogi awdurdodau lleol i greu Gorchymyn Goruchwyllo Addysg neu Orchymyn Mynychu'r Ysgol mewn achosion lle nodir bod plentyn yn colli addysg?

A fyddai cynyddu'r cyllid a chymorth i wasanaethau cymdeithasol yn lle yn fwy effeithiol ac effeithlon?

1. Cefndir

Mae rhieni'n dewis addysgu eu plant yn y cartref am lawer o resymau. Gall y rhesymau hyn fod yn rhai ideolegol neu athronyddol sy'n ffafrio addysg yn y cartref, neu ddymuniad i ddarparu addysg sydd â sail wahanol i'r hyn a geir mewn ysgolion fel rheol. Efallai bod rhieni'n anfodlon â'r system ysgolion, neu'r ysgol y mae lle ar gael ynddi. Mae'r rhesymau eraill yn cynnwys plentyn yn cael ei fwlio yn yr ysgol, rhesymau iechyd, yn enwedig iechyd meddwl y plentyn, amharodrwydd neu anallu plentyn i fynd i'r ysgol, gan gynnwys ffobia o'r ysgol neu anghenion addysgol arbennig, neu'r canfyddiad nad yw'r system ysgolion yn darparu'n briodol ar gyfer yr anghenion hynny.

Mae [Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi data](#) am nifer y plant y mae'n hysbys eu bod yn cael eu haddysgu'n ddewisol yn y cartref. Yn ystod blwyddyn academiaidd 2018/19, **roedd yn hysbys bod 2,517 o blant yn cael eu haddysgu'n ddewisol yn y cartref yng Nghymru**. Cynyddodd cyfradd y disgyblion a addysgir yn ddewisol yn y cartref yn 2018/19 i **6.6 ym mhob 1,000 o blant**, o'i chymharu â 5.5 o bob 1,000 yn 2017/18. Gan fod rhieni'n hysbysu eu hawdurdod lleol yn wirfoddol eu bod yn addysgu eu plant yn y cartref (oni bai eu bod wedi tynnu eu plentyn allan o'r ysgol), efallai na fydd y data hyn yn cynnwys pob plentyn a addysgir yn ddewisol yn y cartref.

1.1. Y cefndir cyfreithiol

Caiff rhieni addysgu eu plant yn y cartref ar yr amod eu bod yn cyflawni gofynion adran 7 o Ddeddf Addysg 1996:

7. Duty of parents to secure education of children of compulsory school age.

The parent of every child of compulsory school age shall cause him to receive efficient full-time education suitable –

(a) to his age, ability and aptitude, and

(b) to any special educational needs he may have,

either by regular attendance at school or otherwise.

Ar hyn o bryd, nid oes dyletswydd ar awdurdodau lleol i fonitro cynnydd plant a addysgir yn y cartref. Fodd bynnag, o dan adran 436A o Ddeddf Addysg 1996, mae'n ddyletswydd ar awdurdodau lleol i wneud trefniadau i ddod o hyd i blant nad ydynt yn derbyn addysg addas:

436A Duty to make arrangements to identify children not receiving education

(1) A local authority must make arrangements to enable them to establish (so far as it is possible to do so) the identities of children in their area who are of compulsory school age but

(a) are not registered pupils at a school, and

(b) are not receiving suitable education otherwise than at a school.

2. Camau a gymerwyd gan Lywodraeth Cymru

Rhwng mis Medi a mis Tachwedd 2012, ymgynghorodd Llywodraeth Cymru ynghylch cynigion i ddeddfu i gyflwyno cynllun cofrestru a monitro gorfodol ar gyfer plant a addysgir yn ddewisol yn y cartref. Esboniodd Huw Lewis, Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg a Sgiliau ar y pryd, mewn [datganiad ar 6 Mai 2014](#), ei fod wedi penderfynu peidio â chyflwyno deddfwriaeth, ond y byddai Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi canllawiau anstatudol.

Yn dilyn [ymgyngoriad](#) ym mis Mai 2015, cyhoeddwyd [Addysg ddewisol yn y cartref. Canllawiau anstatudol ar gyfer awdurdodau lleol](#), a hynny ym mis Ionawr 2017. Mae'r canllawiau'n ceisio egluro hawliau rhieni/gofalwyr sy'n addysgu plant yn y cartref a chyfrifoldebau awdurdodau lleol, ac maent yn rhoi arweiniad i awdurdodau lleol ynghylch datblygu a chynnal perthynas â theuluoedd sy'n addysgu eu plant yn y cartref. Mewn [datganiad ar 9 Ionawr 2017](#), dywedodd Kirsty Williams, Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg, fod y canllawiau'n ceisio sicrhau cydbwysedd priodol ond, er hynny:

Credaf fod angen i ni addasu dull mwy cadarn o ddarparu addysg i bob plentyn, ni waeth ymhle y darperir yr addysg honno. Bydd y canllawiau hyn yn rhan o becyn o fesurau rwyf yn eu

hystyried i gefnogi awdurdodau lleol, y gymuned addysgu gartref a darparwyr amgen, yn cynnwys y potensial o gyflwyno deddfwriaeth.

Ar 29 Gorffennaf 2019, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad ynghylch canllawiau statudol i awdurdodau lleol a llawlyfr i addysgwyr yn y cartref. Mae'r ymgynghoriad yn nodi bod awdurdodau lleol wedi galw am ganllawiau mwy cadarn na chanllawiau anstatudol 2017 o ran adnabod plant a phobl ifanc nad ydynt yn derbyn addysg addas, ac o ran asesu pa mor addas yw'r addysg a gânt yn y cartref.

Rhwng 30 Ionawr 2020 ac 13 Mai 2020, cynhaliodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad ynghylch Rheoliadau Drafft Cronfa Ddata Addysg Deddf Plant 2004 (Cymru) 2020 a Rheoliadau Addysg (Gwybodaeth am Blant mewn Ysgolion Annibynnol) (Cymru) 2020. Byddai'r rheoliadau'n ei gwneud yn ofynnol i:

- i bob awdurdod lleol sefydlu a chynnal cronfa ddata i'w helpu i adnabod plant nad ydynt ar gofrestr unrhyw ysgol a gynhelir, cofrestr addysg heblaw yn yr ysgol na chofrestr ysgol annibynnol, ac nad ydynt yn derbyn addysg briodol
- i fyrddau iechyd lleol ddatgelu i awdurdodau lleol wybodaeth anghlinigol am blant sy'n preswyl fel rheol yn ardal yr awdurdod lleol hwnnw
- i ysgolion annibynnol ddatgelu i awdurdodau lleol wybodaeth ynghylch dysgwyr sydd wedi cofrestru yn eu sefydliad.

Mewn datganiad ysgrifenedig ar 22 Mehefin 2020, cyhoeddodd y Gweinidog Addysg na fydd yn bosibl cwblhau'r gwaith a gynlluniwyd ar y canllawiau statudol ar addysg yn y cartref a rheoliadau drafft y gronfa ddata addysg yn ystod tymor y Llywodraeth hon (hyd at fis Mai 2021) a hynny oherwydd effaith sylweddol Covid-19 ar adnoddau Llywodraeth Cymru. Dywedodd y Gweinidog ei bod yn gobeithio y byddai'r Llywodraeth nesaf yn bwrw ymlaen â'r diwygiadau.

2.1. Comisiynydd Plant Cymru

Mae tri adroddiad blynyddol diwethaf Comisiynydd Plant Cymru wedi galw ar Lywodraeth Cymru i gyflwyno newidiadau polisi sylweddol o i sicrhau nad yw plant sy'n cael eu haddysgu yn y cartref yn anweledig a'u bod yn cael eu holl hawliau dynol. Mae hyn yn cynnwys eu hawl i addysg, eu hawl i gymryd rhan mewn penderfyniadau am eu bywydau a'u hawl i fod yn ddiogel.

Pan gyhoeddwyd adroddiad blynyddol 2018-19 y Comisiynydd Plant (ym mis Hydref 2019), argymhellodd y dylai Llywodraeth Cymru gyhoeddi ei pholisi diwygiedig, gyda'r nod o ateb y tri phrawf a ganlyn yn llawn:

- Sicrhau y gellir cyfrif am bob plentyn yng Nghymru ac nad yw yr un yn byw yn anweledig o ran gwasanaethau cyffredinol a chymdeithas yn gyffredinol;
- Bod pob plentyn yn cael addysg addas, a bod ganddo fynediad at ei hawliau dynol eraill, gan gynnwys iechyd, gofal a diogelwch; ac
- Na ellir cyflawni hyn heb alluogi pob plentyn i gael ei weld, a bod ei safbwyntiau, gan gynnwys ei safbwyntiau am ei addysg, a'i brofiadau, yn cael gwrandawriad.

Mewn ymateb i gyhoeddiad y Gweinidog na fyddai'r Llywodraeth yn bwrw ymlaen â'r rheoliadau na'r canllawiau yn ystod tymor y Senedd hon, dywedodd [Comisiynydd Plant Cymru](#) ei bod wedi ysgrifennu at y Gweinidog i fynegi ei 'siom aruthrol' â'r penderfyniad hwn; nododd ei phryderon a gofynnodd nifer o gwestiynau roedd yn credu roedd angen atebion iddynt ynghylch y penderfyniadau hyn. Dywedodd:

Rwyf wedi nodi o'r blaen y byddwn i'n defnyddio fy mhwerau statudol i adolygu sut mae Llywodraeth Cymru yn ymarfer eu swyddogaethau pe na bai llawer o gynnydd wedi'i wneud i roi gwell amddiffyniad i hawliau plant sy'n cael eu haddysg gartref. Rwyf wedi ailadrodd hyn i'r Llywodraeth yn fy llythyr ac rwy'n diswyl ei ymateb i nifer o gwestiynau rwyf wedi'u codi ynghylch y penderfyniadau a wnaed yn ddiweddar a sut mae hawliau plant wedi'u hystyried a'u cadarnhau fel rhan o hyn.

3. Camau a gymerwyd gan Senedd Cymru

3.1. Y Pwyllgor Deisebau

Cafwyd pum deiseb ynghylch addysg yn y cartref cyn y ddwy sy'n cael eu trafod yn y cyfarfod hwn. Mae'r Pwyllgor yn trafod dwy'n ymwneud â'r canllawiau anstatudol drafft ar hyn o bryd:

- [P-05-922 Tynnu'n ôl y canllawiau arfaethedig ar gyfer addysg yn y cartref](#) a gyflwynwyd gan Wendy Charles-Warner ar ôl casglu 5,447 o lofnodion.
- [P-05-923 Ydych chi'n gwrandao arnom ni? Hawliau a Pharch i Addysg yn y Cartref!](#) a gyflwynwyd gan Mountain Movers Education Charity ar ôl casglu cyfanswm o 512 o lofnodion.

Y tro diwethaf i'r Pwyllgor drafod y ddwy ddeiseb oedd 4 Chwefror 2020 a chytunwyd i:

- ysgrifennu at Gomisiynydd Plant Cymru i ofyn am ei barn am y materion a godwyd a sut, yn ei barn hi, y gellir sicrhau'r cydbwysedd priodol rhwng y buddion sy'n cystadlu yn erbyn ei gilydd yn y cyswllt hwn;
- chwilio am ragor o dystiolaeth ysgrifenedig gan gyrff sy'n cynrychioli addysg yn y cartref yng Nghymru; a
- gwahodd y Gweinidog Addysg i roi tystiolaeth mewn cyfarfod o'r Pwyllgor yn y dyfodol.

Dyma'r tair deiseb flaenorol a oedd wedi cau:

- **P-04-646: Deiseb yn erbyn Canllawiau Anstatudol yng Nghymru ar Gyfer Awdurdodau Lleol ar Addysg Ddewisol yn y Cartref** a drafodwyd gan y Pwyllgor Deisebau yn 2015. Aeth y Gweinidog Addysg a Sgiliau ar y pryd i'r afael â phryderon y deisebydd a chytunodd i sicrhau y byddai ei safbwyntiau'n cael eu hystyried wrth ddatblygu'r canllawiau newydd. Felly, cafodd y ddeiseb ei chau.
- **P-04-517: Atal Llywodraeth Cymru rhag cyflwyno system i fonitro plant sy'n dewis cael eu haddysgu gartref o dan wedd diogelu** a drafodwyd rhwng mis Tachwedd 2013 a mis Mehefin 2014; a
- **P-04-437: Gwrthwynebu cofrestru gorfodol ar gyfer plant sy'n derbyn addysg yn y cartref** a drafodwyd rhwng mis Tachwedd 2012 a mis Mehefin 2014. Y deisebydd hwn gyflwynodd un o'r deisebau y mae'r Pwyllgor yn eu trafod ar hyn o bryd (P-05-922, Tynnu'n ôl y canllawiau arfaethedig ar gyfer addysg yn y cartref).

Ym mis Mai 2014, cyhoeddodd Huw Lewis, y Gweinidog Addysg ar y pryd, ei fod wedi penderfynu, ar ôl ymgynghori, peidio â deddfu ar gyfer cynllun cofrestru a monitro gorfodol yn ystod tymor presennol y Cynulliad. Felly cafodd y ddwy ddeiseb eu cau (P-04-517 a P04-437).

3.2. Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Mae'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg wedi parhau i ymddiddori ym maes addysg ddewisol yn y cartref ac wedi gohebu â'r Gweinidog Addysg a Chomisiynydd Plant Cymru, ac eraill:

- 28 Chwefror 2018: **Llythyrau rhwng y Gweinidog Addysg a Chomisiynydd Plant Cymru ynghylch cronfa ddata a chanllawiau statudol arfaethedig**
- 22 Tachwedd 2018: **Llythyr gan Gomisiynydd Plant Cymru at y Prif Weinidog**
- 28 Tachwedd 2018: **Llythyr gan Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg at Gomisiynydd Plant Cymru**
- 10 Ionawr 2019: **Llythyr gan Gomisiynydd Plant Cymru**
- 30 Ionawr 2019: **Llythyr gan Gomisiynydd Plant Cymru**
- 18 Gorffennaf 2019: **Llythyr gan Gomisiynydd Plant Cymru a Llythyr gan y Gweinidog Addysg**
- 14 Tachwedd 2019: **Llythyr gan Protecting Home Education Wales ynghylch y canllawiau statudol drafft ar gyfer awdurdodau lleol am addysg yn y cartref ac e-bost gan yr ymddiriedolwr a chyswllt Cymru ar gyfer Education Otherwise ynghylch y canllawiau statudol drafft ar gyfer awdurdodau lleol am addysg yn y cartref**
- 19 Tachwedd 2019: Mae'r **Pwyllgor wedi ysgrifennu at y Gweinidog Addysg (19 Tachwedd 2019)** yn ceisio eglurhad am y materion cyfreithiol ynghylch y canllawiau.

4. Y sefyllfa yn Lloegr

Yn dilyn galwad gynharach am dystiolaeth, ar 2 Ebrill 2019 cyhoeddodd Adran Addysg Llywodraeth y DU ymgynghoriad ynghylch deddfwriaeth arfaethedig yn ymwneud â phlant nad ydynt yn yr ysgol. Daeth yr ymgynghoriad i ben ar 24 Mehefin 2019.

Roedd yr ymgynghoriad yn ceisio safbwyntiau am gynigion i greu pedair dyletswydd newydd:

- dyletswydd ar awdurdodau lleol i gadw cofrestr o blant o oedran ysgol gorfodol nad ydynt wedi'u cofrestru mewn ysgol a ariennir gan y wladwriaeth neu ysgol annibynnol gofrestredig;
- dyletswydd ar rieni i ddarparu gwybodaeth i'w hawdurdod lleol os yw eu plentyn o fewn cwmpas y gofrestr;
- dyletswydd ar leoliadau addysg y mae plant ar y gofrestr yn eu mynychu i ymateb i ymholiadau gan awdurdodau lleol am yr addysg a ddarperir i blant unigol; a

- dyletswydd ar awdurdodau lleol i ddarparu cymorth i deuluoedd sy'n addysgu yn y cartref os bydd teuluoedd o'r fath yn gofyn amdano.

Nid yw Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi ei hymateb i'r ymgynghoriad.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Ein cyf/Our ref KW/01859/20
Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd, y Pwyllgor Deisebau
Senedd Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

09 Mehefin 2020

Annwyl Janet Finch-Saunders AS,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 1 Mehefin ynghylch deiseb P-05-969, sef “Ymchwiliwch i Reoliadau Drafft y Gronfa Ddata Addysg 2020 – diangen ac yn tanseilio hawliau dynol”.

Mae'r ymateb cenedlaethol sy'n datblygu i Covid-19 wedi effeithio'n sylweddol ar adnoddau o fewn Llywodraeth Cymru – gan gynnwys ar adnoddau polisi a chyllid ac, wrth gwrs, ar y capasiti deddfwriaethol. Mae'r pwysau newydd ar waith y Llywodraeth o ddydd i ddydd a'r effaith sylweddol y mae Covid-19 yn ei chael ar ein hadnoddau wedi golygu bod rhaid gwneud rhai penderfyniadau anodd.

Felly, gallaf roi gwybod i chi bod y Cabinet wedi cynnal ymarfer blaenoriaethu'n ddiweddar i werthuso'r hyn yr mae modd ei gyflawni a'r hyn na ellid ei gyflawni yn ystod y cyfnod ansicr hwn. O ganlyniad i'r ymarfer, ni fydd y gwaith arfaethedig ar addysg yn y cartref ac, yn yr achos hwn, Rheoliadau'r Gronfa Ddata Addysg 2020 drafft, yn mynd rhagddynt yn ystod tymor y Cynulliad hwn.

Nid yw hyn yn golygu fy mod yn cytuno bod y rheoliadau drafft yn ddiangen neu'n mynd yn groes i hawliau dynol. Mae'n siom na fyddwn yn gallu bwrw ymlaen â'r gwaith o ddiwygio addysg yn y cartref yn y tymor hwn, ond mae'r cyfnod presennol yn un nas gwelwyd mo'i debyg o'r blaen ac, rwy'n siŵr y cytunwch bod yn rhaid blaenoriaethu adnoddau i reoli effaith Covid-19 yng Nghymru.

Er hynny, mae'r diwygiadau yn parhau i fod yn flaenoriaeth i mi ac rwy'n bwriadu cadw llygad ar y sefyllfa. Os bydd yr amgylchiadau'n newid yn sylweddol, byddaf yn ailystyried y penderfyniad i beidio â pharhau â'r gwaith ar y rheoliadau. Byddaf yn rhoi gwybod i chi os

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 114
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

bydd hyn yn digwydd, a byddaf yn ymateb i'r pwyntiau penodol a gafodd eu codi yn y ddeiseb.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Kirsty Williams', written in a cursive style.

Kirsty Williams AS/MS
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

DATGANIAD YSGRIFENEDIG GAN LYWODRAETH CYMRU

TEITL	Canllawiau statudol ar addysg yn y cartref a rheoliadau drafft y gronfa ddata addysg
DYDDIAD	22 June 2020
GAN	Kirsty Williams AS, y Gweinidog Addysg

Mae'r datganiad hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau ynghylch y cynigion ar gyfer canllawiau statudol ar addysg yn y cartref a rheoliadau drafft y gronfa ddata addysg.

Mae'r ymateb cenedlaethol i Covid-19, sy'n datblygu'n barhaus, wedi cael effaith sylweddol ar adnoddau Llywodraeth Cymru - mae hyn yn cynnwys yr adnoddau ariannol a pholisi ac, wrth gwrs, y cynlluniau deddfwriaethol ar gyfer tymor y Llywodraeth hon.

Mae datblygu'r cynigion ar gyfer y canllawiau statudol ar addysg yn y cartref a rheoliadau drafft y gronfa ddata addysg wedi bod yn flaenoriaeth i mi. Fodd bynnag, mae angen adnoddau sylweddol i'w cyflawni.

Mae'r pwysau newydd ar waith bob dydd Llywodraeth Cymru ac effaith sylweddol Covid-19 ar ein hadnoddau wedi golygu ein bod wedi gorfod gwneud rhai penderfyniadau anodd iawn. Bellach, ni fydd yn bosibl cwblhau'r gwaith a gynlluniwyd ar y canllawiau statudol ar addysg yn y cartref a rheoliadau drafft y gronfa ddata addysg yn ystod tymor y Llywodraeth hon.

Hoffwn gymryd y cyfle hwn i ddiolch yn fawr i'r rhanddeiliaid hynny sydd wedi bod yn rhan o'r gwaith o ddatblygu'r cynigion, ac yn enwedig y rheini a wnaeth ymateb i'r ymgynghoriadau.

Er fy mod yn siomedig na allwn barhau i ddatblygu'r cynigion hyn, rwy'n gobeithio y bydd modd i'r diwygiadau gael eu cyflwyno gan y Llywodraeth nesaf cyn gynted â phosibl. Yn y cyfamser, bydd swyddogion y Llywodraeth yn archwilio opsiynau polisi posibl ar gyfer diwallu anghenion plant sy'n derbyn eu haddysg yn y cartref.

Mae hwn yn gyfnod na welwyd mo'i debyg o'r blaen, ac rwy'n siŵr y byddwch yn cytuno bod yn rhaid blaenoriaethu adnoddau i reoli effaith Covid-19 yng Nghymru.

Eitem 4.1

P-05-922 Tynnu'n ôl y canllawiau arfaethedig ar gyfer addysg yn y cartref
Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Wendy Charles-Warner, ar ôl casglu
cyfanswm o 5,447 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru
i dynnu'n ôl y canllawiau arfaethedig ar gyfer addysg yn y cartref.

Gwybodaeth ychwanegol:

Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi cyhoeddi canllawiau arfaethedig ar
gyfer addysg yn y cartref. Mae hyn yn mandadu bod yn rhaid i rieni sy'n
addysgu yn y cartref gwrdd â'u hawdurdod lleol a chaniatáu i'r awdurdod
lleol gyfweld â'u plant. Rydym wedi cael cyngor cyfreithiol arbenigol sy'n
hawlio bod y canllawiau'n anghyfreithlon ac mae'r deisebwyr yn gofyn bod y
canllawiau'n cael eu tynnu'n ôl i'w hailystyried yng ngoleuni'r cyngor hwnnw.

Etholaeth a Rhanbarth y Senedd

- Dyffryn Clwyd
- Gogledd Cymru

P-05-922 Withdraw the proposed home education guidance & P-05-923 Are you listening to us? Home Education Rights and Respect!, Correspondence – Home Education Flintshire to Committee, 28.02.20

Home Education Flintshire

Dear Committee Members,

Thank you for the invitation extended to home educators to provide their views in relation to the petitions P-05-923 '*Are you listening to us? Home Education Rights and Respect!*' and P-05-922 '*Withdraw the proposed home education guidance*'. We are responding on behalf of Home Education Flintshire, a home education community group which currently has 181 members.

The petition asking for the withdrawal of the proposed guidance gained substantial support in Flintshire (and across North Wales) as the home educating community supports the issues raised by the petition that the proposed guidance is unlawful in respect of home educator's rights. The decision to home educate is not one that is made lightly and parents/ guardians take their responsibilities seriously, do so with integrity and are acting within the law. There has been an overwhelming response from home educators that the proposed guidance for local authorities is not based on an understanding and appreciation of the integrity and rights of the parents and families but insinuates that the parents are not to be trusted to make decisions in the child's best interests or to provide them with an education. There are several key areas of concern for home educators regarding the proposed guidance.

Firstly that parental authority is recognised in the guidance as a protected right, as stated in European Convention for the Protection of Human Rights and that the local authority has no right to interfere in how parents raise and educate their children, provided that that education is full time and suitable to the needs and abilities of the child.

Secondly that the current legal stance on home education is upheld, the law requires that local authorities act on the presumption that a full and suitable education is being provided. Unless there is positive evidence that the education is not suitable then the LA cannot lawfully reach a conclusion to the contrary. There is also no remit for the LA to seek out such evidence. Should such concern and evidence arise the LA already has sufficient powers and the measures already exist for the concerns to be followed up, via social services and potentially a School Attendance Order.

There is real concern regarding the suggested role and powers of the LA in the guidance. For instance language in the guidance implies that a parent has an obligation to give a reason for deregistering their child from school when they do not. The LA can request evidence and explanations but they cannot lawfully demand them.

Many parents are particularly concerned about the emphasis in the guidance on meeting with the child. The LA has the right to request a meeting with the child but there is no legal requirement for a family to agree to a meeting. In paragraph 4.21 the guidance sets out that the LA **should** see and speak with the home educated child. This emphasis and the note that a family's refusal is not a good enough reason for the LA not to meet with the child is very concerning. It suggests that families are obliged to meet with the LA when they are not. There is also the suggestion that the LA can see a child without the parents, there is no lawful basis for an LA to do so just because a child is home educated.

School education and home education are equal in the eyes of the law. Paragraph 4.24 says that *'if it is clear that a child does not wish to be educated at home although the education provision is satisfactory, the local authority should discuss the reasons for this with the parents and encourage them to consider whether home education is in the best interests of the child when clearly it is not what the child wants.'* This suggestion is unlawful not only in its presumption that school education is somehow a better option but in the implication that the LA have the right to insist on discussions with the child/ parents and that they have any role in questioning the parental choice. As far as we are aware there is no instance in which a school educated child would be questioned regarding their desire to be school educated and certainly no interference from the LA regarding the parental choice to do so. In this way the guidance makes recommendations that are a clear interference in a family's Human rights (Article 8, right to respect for private and family life) and discriminates against home educated families as the same would not be asked of other families.

It is also important to home educators that the guidance is clear on the fact that home education cannot be considered a cause for concern and is, in and of itself, not a safeguarding issue.

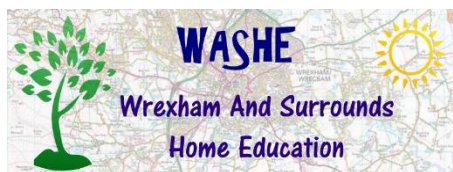
All families have a protected right to raise their children free from unwarranted state interference. The proposed guidance appears to diminish the right of home educating parents/families and presents itself as being based on a belief that the state knows what is best for a child above and beyond its parents. Through the language used and the duties and objectives it sets out for local authorities the guidance reinforces set prejudices and biased practices against home educators in a way that is not only unreasonable but also unlawful. It is of the utmost concern to us that rights of home educating families are upheld in any guidance provided to the local authority by the Welsh Government.

Yours Faithfully,

Leaf Pettit

Home Education Flintshire Administrator

On behalf of Home Education Flintshire

Wrexham And Surrounds Home Education

c/o 49 Princess Street, Wrexham, Wrecsam LL13 7US
01978 350822
cthomp1508@googlemail.com

Dear Committee Members,

Thank you for the opportunity for Wrexham And Surrounds Home Education group to submit views in reference to petitions **P-05-922 Withdraw the proposed home education guidance** and **P-05-923 Are you listening to us? Home Education Rights and Respect!** Our group has 349 members.

We agree wholeheartedly with the text of both petitions, and the subsequent correspondence to the committee by the petitioners. This submission aims to highlight a few points within the terms of the invitation.

Parents are the true primary stakeholders in this matter. Despite that in the “Table Talk Discussions” that were part of the consultation, participants were referred to as stakeholders *and* parents. This appears to reveal WG bias. The discussions were structured in a manner that failed to ask the pertinent questions, or give time for meaningful discussion, before hurried written responses were made. As primary stakeholders, parents were not consulted on the guidance at the formative stage. This appears to be in breach of Welsh Government’s Consultation Principles 2018 ¹.

The specialist advice from David Wolfe QC , submitted to the consultation by Protecting Home Education Wales ² , states **“that final guidance will mis-state or misunderstand the law and so be unlawful (and/or leads to illegality by local authorities acting in the light of it)”**. This advice should be thoroughly examined and not allowed to be disregarded.

The Children’s Commissioner has stated her three-test demand to the Education Minister:

“all children in Wales can be accounted for and that none are invisible. Second that every child receives a suitable education and that their other human rights, including health, care and safety. And crucially that every child is seen, and their views and experiences are listened to.”

Is the three tests demand, the reason the Education Minister does not appear to be listening to the primary stakeholders (parents), and the QC’s legal advice? This needs to be investigated. Has there been unfair pressure? Is unfair weight being given to the opinions of some stakeholders over others?

The three tests themselves presume that the state can know, and can routinely decide, what is best for children above their parents. This state overreach is against the protected right of parental authority in the UK.

The tests are also based on a fallacy that home educated children are invisible. Our children are in fact uniquely visible in our communities, because they are out in them, when most children are in school. Home Education is not confined to the actual home.

Research shows that electively home educated children are statistically at less risk of abuse than their schooled peers, despite there being proportionally more referrals ³. The

**Submission to WG Petitions Committee with respect to P-05-922 and P-05-923
from Wrexham And Surrounds Home Education group on 01/03/2020**

increased rate of referrals in itself exposes the fallacy of invisibility. In every serious case review that involved a home educated child, the child was already known to social services. These children were failed because existing social service powers were not used, and in some cases, medical management was questionable. Yet those cases keep being brought up with respect to home education and the law.

Where are the safeguards to hold the conduct of LA officers to account, in their dealings with home educated children and their parents? There is no duty in law to monitor home education, so the guidance to the law should not presume that duty.

LA home education officers are not subject to a standardised job requirement of qualification and experience level in home education practise or normal child development (in a nurturing non-institutional environment). Yet, the guidance seeks for those officers to interview each home educated child. Even if this were not discriminatory in comparison with schooled children, and even if an expectation of interviews would not misstate the law, there is no protection in this guidance for children and their parents, against the subjective opinion of a potentially ill qualified officer.

We ask the Petitions Committee to investigate if the consultation, and the prospective new guidance were produced in a legally fair manner, that did not already have a predetermined outcome. We ask that if you find that the guidance was not produced in a legally fair manner, it be withdrawn, and the recent, previous, non-statutory guidance be utilised.

Yours faithfully

Christine Thompson

On behalf of Wrexham And Surrounds Home Education group

¹-https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/691383/Consultation_Principles__1_.pdf

² <https://drive.google.com/file/d/1IAyXNE44VZOoSqx04wEVK7Z7XBbN9hKU/view>
This is publicly available via this link:
<https://protectinghomeeducationwales.wordpress.com/updates/>

³ <https://www.personalisededucationnow.org.uk/2019/04/01/2019-research-home-education-and-child-abuse-how-media-rhetoric-drives-the-myth/>

P-05-922 Withdraw the proposed home education guidance & P-05-923 Are you listening to us? Home Education Rights and Respect!, Correspondence –Children's Commissioner for Wales to Chair, 04.03.20

Comisiynydd
Plant Cymru

Children's
Commissioner
for Wales

To: Janet Finch
Saunders, AM

Chair of the Petitions
Committee

Via email only

04 March 2020

Dear Chair,

P-05-922 Withdraw the proposed home education guidance & P-05-923 Are you listening to us? Home Education Rights and Respect!

Thank you for your letter dated 25th February 2020, regarding the above named petitions. I was aware of both petitions being submitted and have been following their progress with interest.

As regards P-05-922 and the concerns about legality of the proposed guidance, this is something that I discussed in my scrutiny session with the Children, Young People and Education Committee on 6th November 2019. I noted that I would expect the Welsh Government to have had their own legal advice before issuing draft guidance, and that I would expect them to be responding to the concerns raised by these petitioners and others regarding that guidance. Full details can be found in the transcript at paragraphs 208-209¹. I am unable to give legal advice as part of my role, and would not be party to any advice that the Government has received, so I am unable to develop that point further.

I did however submit a full response to the consultation on that draft guidance, and I will be responding to the current consultation on the database regulations that accompany that guidance in due course. There are consultation events running over the next month which I would encourage anyone with concerns or views to attend in order to express those views. There are also sessions for children aged 11+ to attend to share their views. More information can be found on the Welsh Government website².

Leading on from this, P-05-923 raises a number of issues regarding the draft guidance, notably that it is hostile to home educators, that there is a failure to support and protect home educators, and that undue pressure may have been exerted by my office in relation to this guidance.

To respond to the last of those points, I would refute any suggestion that I have coerced the Government into actions on this or any other policy area. However, in line with the legislative expectations of the Children's

¹ <https://record.assembly.wales/Committee/5694>

² <https://gov.wales/sites/default/files/consultations/2020-02/invitation-to-the%20-table-talk-regional-workshops.pdf>

Tŷ Ystumllwynarth/Oystermouth House
Llys Siarter/Charter Court, Phoenix Way
Abertawe/Swansea SA7 9FS
01792 765600

comisiynyddplant.cymru
childrenscommissioner.wales

post@comisiynyddplant.cymru
post@childrenscommissioner.wales

Tudalen y pecyn 123

Croesawm ohebiaeth yn y Gymraeg yn ogystal â'r Saesneg ac mewn amryw o fformatau
We welcome correspondence in the medium of Welsh and English as well as alternative formats

Commissioner, I have certainly exerted pressure on Government in order to bring about changes to the statutory framework around home education. The principal aim of my role as Children's Commissioner for Wales is to safeguard and promote the rights and welfare of children in Wales³ and in exercising my functions I must have regard to the United Nations Convention on the Rights of the Child⁴. My remit covers all areas of the devolved powers of the National Assembly for Wales that affect children's rights and welfare and I must have regard to the basic human rights that children everywhere have:

- The right to survival;
- To develop to the fullest;
- To protection from harmful influences, abuse and exploitation; and
- To participate fully in family, cultural and social life.

I fulfil this role in a number of ways including publishing reports and position papers, meeting with officials and Ministers, and speaking out at public events or in the media. I am also required to submit an annual report to the First Minister each year, setting out a review of issues relevant to children's rights and welfare, and the First Minister is required to respond in writing noting the Government's plans or actions in relation to those areas. The First Minister is however entitled to reject any recommendation that I make; I am unable to compel the Government to take any particular actions.

Since my 2016/17 annual report I have made policy recommendations every year in relation to home education. In essence however, I have been making the same recommendation throughout, and have simply been following this through using the Report as an accountability mechanism, as I was concerned that the Welsh Government was not acting on the concerns that they themselves had recognised and accepted.

I am not against home education in itself and I know that many children thrive through their home education. I want to make sure that this is the experience for all children, wherever they are educated. My concerns were raised following a Child Practice Review relating to the tragic death of a home-educated child who was subsequently found to have been largely invisible to universal and statutory services. A report published by CASCADE on behalf of the National Independent Safeguarding Board also brought this topic firmly into focus⁵.

I had heard from a variety of professionals from different sectors, expressing their safeguarding concerns for children who are educated at home and who are not known to any statutory services.

---

³ <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/14/section/72A>

⁴ <http://www.legislation.gov.uk/wsi/2001/2787/made>

⁵ <http://safeguardingboard.wales/2017/11/16/home-education-children-report/>

Cases coming through to my Investigation and Advice Team also highlighted the fact that many children and their families who are home educating are doing so because of their children's additional learning needs which they feel have not been accommodated by the school system, and in some cases they have been encouraged to deregister from a setting by the school or local authority, so called "off-rolling" practices.

In Wales, the United Nations Convention on the Rights of the Child (UNCRC) is incorporated into Welsh law. In accordance with those rights, it is important that children are consulted on their views of their own education regularly and that these views are listened to and taken into account.

In 2017 the Welsh Government response accepted my recommendation in principle and noted that they were reviewing the potential to introduce legislation to strengthen safeguarding in all services and agencies, not just education. As stated in my scrutiny session before the Children, Young People and Education Committee on 18th October 2017, my review of this policy area was ongoing over these years in order to ensure that actions were taken by Government to ensure that children's rights are being upheld. In July of 2018 I wrote to the Cabinet Secretary for Education to reiterate that this was an area in which I was considering exercising my statutory powers to review the exercise of functions of the Welsh Ministers in response to the death of Dylan Seabridge in 2011. I set out that I would conduct this review unless sufficient progress was made, with firm assurances on the Welsh Government's policy intent.

In 2018, I recommended that the Government should bring their policy proposals forward to consultation that year, with the aim of meeting the following three tests in full:

- Firstly, that all children in Wales can be accounted for and that none slip under the radar of universal services, and society in general;
- Secondly, that every child receives a suitable education and their other human rights including health, care and safety; and
- This cannot be achieved without the third aim, that every child should have the opportunity to be seen and their views, including their views about their education, and experiences listened to.

This was accepted by Government and I was given assurance by the then First Minister that the policy intent was to fulfil the three tests as set out in my recommendations. Government's response also noted an intention to strengthen the support to the home education community across Wales as part of their proposals.

In 2019, having been frustrated at a lack of progress from the Government on this issue, I recommended that the Government must implement statutory guidance giving effect to my three tests in full in 2020, to ensure children's rights are being respected wherever they are educated, as they had

committed to do the previous year. This recommendation was also accepted and the consultation on the draft guidance was launched around the same time.

In bringing forward any draft guidance, the Government is required to undertake public consultation, which they have now done and a summary report has been published.

In order to prepare my own response to that consultation and to inform my work in this area generally, I have met home educated children in a home-education group, and also in wider community events and meetings such as at an art event, at a national meeting for cub scouts, in a local authority youth forum, through Young Wales and at a national gypsy and traveller young people's event. I've heard lots of different views and experiences in those meetings, including those who welcome the proposals and those who are strongly opposed.

Below are two paragraphs of the introduction to my consultation response, which raise points that were raised to my office by home educating families and young people:

"I am also disappointed by the lack of a wider support offer for home educating families provided by the guidance. The home educators' handbook draws together already existent services to which children and young people are entitled, and whilst it is helpful to signpost these, there is a lack of specific and bespoke offers of support for home educated children. Access is not being provided to log in to Hwb, therefore meaning access to Hwb is limited to publicly available resource and not the software tools and packages that login offers. The home educators' handbook makes it clear that families will still need to meet the costs of exams themselves and will still need to themselves contact examination centres to make a request to enter a private candidate. This is despite families explaining that difficulties around this process can create barriers for home educated young people to gain qualifications and their specific requests for help with this at events to inform the development of this handbook. There could be more practical information included in the guidance, such as how families can overcome some of these barriers and adding a link to a list of approved examination centres that could be accessed.

I would also like to see more support provided to home educated children and young people to access Relationships and Sexuality Education, and to access support for mental health and wellbeing, not just through therapeutic services but also through accessing services that will support positive mental health and wellbeing. These are elements that can be greatly enhanced in the home educators' handbook but should also appear in the guidance so that local authorities have clear instruction to signpost and support home

educated children and young people to have access to local support around these areas."

I recognise that there is more that could be done to make it easier for young people to sit exams to get other resources and assistance they need. That's something I've consistently raised with Welsh Government and I understand that this is something they continue to work on.

I've also recognised that there can be tension between local authorities and families, as local authorities continue to have a duty to improve the well-being and provide support to all children living in their area. Throughout my engagement and written contributions, I have emphasised the need for local authorities to work with families and build up working relationships; this enables them to provide support to children and their families in a timely manner. I have also stated the importance of including the experiences and views of home educated young people in order to evaluate the guidance as it is implemented. Specifically I have requested that Government conduct a qualitative evaluation of introduced guidance that should include research about how children and young people experience visits, and how the experience of visits can be improved for children and young people.

It is fair to say that there remain areas of the guidance that I would like to see changed or strengthened in the guidance. I have discussed these in meetings with Welsh Government officials as well as in my written response, but this does not guarantee that these changes will be made. Whatever the final outcome, I think that clarity is important. In my view the Government needs to bring this work to a swift conclusion following the conclusion of the current consultation period, so that families and professionals are given clear information on the next steps.

It will be up to the Committee to decide how best to reconcile the issues raised in the two petitions, but I am unable to answer on behalf of the Government in relation to what has/has not been taken into account as they progress this work. As my published quarterly updates on the progress of recommendations will show, there are some areas that the Government does not accept and therefore these have not progressed at all⁶. I do expect the Government to listen to my views, as an independent children's champion, but I will always say that this is no substitute for directly engaging with children, young people and their families to hear their views also. My view is therefore one of many that should be taken into account as part of any children's policy development in Wales.

I recognise that there are strongly held views on all sides of this matter but it is my duty to speak out in relation to children's rights and welfare, wherever they

---

⁶ <https://www.childcomwales.org.uk/wp-content/uploads/2020/02/Quarterly-Updates-January-2020.pdf>

receive their education. I would be happy to give further evidence to the Committee on this matter should this be requested.

Yours sincerely,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Sally Holland'.

Sally

Sally Holland
Comisiynydd Plant Cymru
Children's Commissioner for Wales

**P-05-922 Withdraw the proposed home education guidance, Correspondence –
Petitioner to Committee, 29.02.20**

I believe that the evidence already submitted covers what I need to say, but to reiterate:

The Minister has made very clear that she has every intention of introducing mandatory meetings between parents of home educating children and LAs. She has made even clearer that she has every intention of mandating interviews with children, by LAs. This notwithstanding the clear advice from David Wolfe QC that such a mandate would be unlawful.

The consultation appears to me to be little more than lip service, as the Minister has remained firm in her resolve in respect of mandatory meetings, notwithstanding the significant majority of consultation submissions not supporting that decision.

It is particularly important to home educating families that they are not treated as if they are abusive families. The mandate of interviews with children and meetings with families without the ability to choose whether to take part, or not to take part, is greater intrusion than a family would suffer if being assessed by social services as a result of concerns over significant harm, or risk of significant harm to their children (Children Act 1989 s47). Mandatory assessment under the Children Act 1989 s47 requires a Court order. Assessment under the Social Services and Well-Being (Wales) Act 2014, without parental consent, also requires a Court order.

These proposals and the Minister's clear intent to introduce them, would single out home educating families disproportionately, by treating them as abusive families and be certain to destroy respectful relationships built up between good quality education staff and home educating families.

There is no coherent rationale, nor evidence base, for introducing mandatory meetings with home educating parents, or their children.

It is my view and that of the signatories to the petition, that the guidance should be withdrawn and redrafted to reflect the sound legal advice obtained.

Whilst we are dealing with the current crisis, we obviously cannot meet, but can I remind you that I would welcome the opportunity to give face to face evidence to the committee, alongside PHEW, as soon as such a meeting is safe to proceed with. .

Yours

Wendy Charles-Warner

Petitions Committee
National Assembly for Wales
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1NA

27 March 2020

Petition P-05-922: Withdraw the proposed home education guidance

Dear Sirs

We refer to your letter dated 27 February 2020 regarding the above.

It is clear from the legal opinion from David Wolfe QC that we provided to you previously that if the draft guidance was issued in its current form it would be unlawful or would lead local authorities to act unlawfully.

One of the main points of the legal opinion is that the draft guidance suggests that local authorities have more powers than they actually do (such as requesting mandatory meetings) and that parents of home educating children have more obligations than they actually have (eg an obligation to meet with local authorities).

The draft guidance is misleading and unlawful.

Unfortunately, we are aware of local authorities who are already applying the draft guidance as if it had been put into place (which in itself is unlawful) and purporting to have powers or rights over home educating families and children which do not exist. This must be stopped.

The Minister for Education [said](#) that she was going to ensure that the final guidance fully took the complex legal issues into account. However, that is at odds with the comments in her letter to you of [28 October 2019](#) which suggests that she has no intention whatsoever in amending the draft guidance in respect of mandatory meetings. In that regard we refer to the petitioner's letter of [26 November 2019](#). The legal opinion states that local authorities cannot legally demand mandatory meetings which means that the minister's proposal is unlawful.

The arguments against the draft guidance are overwhelming, the same cannot be saved and should be withdrawn altogether.

Yours sincerely

Protecting Home Education Wales

protectinghewales@gmail.com

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

DATGANIAD YSGRIFENEDIG GAN LYWODRAETH CYMRU

TEITL	Canllawiau statudol ar addysg yn y cartref a rheoliadau drafft y gronfa ddata addysg
DYDDIAD	22 June 2020
GAN	Kirsty Williams AS, y Gweinidog Addysg

Mae'r datganiad hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau ynghylch y cynigion ar gyfer canllawiau statudol ar addysg yn y cartref a rheoliadau drafft y gronfa ddata addysg.

Mae'r ymateb cenedlaethol i Covid-19, sy'n datblygu'n barhaus, wedi cael effaith sylweddol ar adnoddau Llywodraeth Cymru - mae hyn yn cynnwys yr adnoddau ariannol a pholisi ac, wrth gwrs, y cynlluniau deddfwriaethol ar gyfer tymor y Llywodraeth hon.

Mae datblygu'r cynigion ar gyfer y canllawiau statudol ar addysg yn y cartref a rheoliadau drafft y gronfa ddata addysg wedi bod yn flaenoriaeth i mi. Fodd bynnag, mae angen adnoddau sylweddol i'w cyflawni.

Mae'r pwysau newydd ar waith bob dydd Llywodraeth Cymru ac effaith sylweddol Covid-19 ar ein hadnoddau wedi golygu ein bod wedi gorfod gwneud rhai penderfyniadau anodd iawn. Bellach, ni fydd yn bosibl cwblhau'r gwaith a gynlluniwyd ar y canllawiau statudol ar addysg yn y cartref a rheoliadau drafft y gronfa ddata addysg yn ystod tymor y Llywodraeth hon.

Hoffwn gymryd y cyfle hwn i ddiolch yn fawr i'r rhanddeiliaid hynny sydd wedi bod yn rhan o'r gwaith o ddatblygu'r cynigion, ac yn enwedig y rheini a wnaeth ymateb i'r ymgynghoriadau.

Er fy mod yn siomedig na allwn barhau i ddatblygu'r cynigion hyn, rwy'n gobeithio y bydd modd i'r diwygiadau gael eu cyflwyno gan y Llywodraeth nesaf cyn gynted â phosibl. Yn y cyfamser, bydd swyddogion y Llywodraeth yn archwilio opsiynau polisi posibl ar gyfer diwallu anghenion plant sy'n derbyn eu haddysg yn y cartref.

Mae hwn yn gyfnod na welwyd mo'i debyg o'r blaen, ac rwy'n siŵr y byddwch yn cytuno bod yn rhaid blaenoriaethu adnoddau i reoli effaith Covid-19 yng Nghymru.

P-05-922 Withdraw the proposed home education guidance & P-05-923 Are you listening to us? Home Education Rights and Respect!, Correspondence – Home Education Barry to Committee, 24.06.20

I'm very sorry this is such a late response. With covid and myself being stuck abroad things have been a little slow on the charity side of things.

I thought it would be best to respond later rather than never.

I'm in agreement with the petition and feel that the new guidelines are not acceptable as they stand. I feel that they don't take into account the rights of a child.

I strongly believe the school system needs to be looked at in more depth and we need to be asking why so many children are being pulled out of school to home educate. Money, time and investment needs to be ploughed into improving the environment, exam pressures and subjects that are on offer. We need to stop trying to fit our children into the same box, they're all different, they're all natural learners and we need to end the exam culture that is causing so many anxieties in today's teenagers!

As a home educator I would like the privacy of our home respected and our human right to home educate to not be questioned but instead respected and supported in far more positive way than the guidelines that have been proposed.

I'd like to see more opportunities created for home educated children so that they don't have to be accused of being hidden let's open more doors. For example I am currently in talks with a local college about GCSE opportunities for external candidates. This isn't straight forward and it will cost us money, money we will likely have to be raised through the charity. This shouldn't be the case, there should be access to these qualifications for all children no matter where or how you study for them! The funding is there for every child and the access should be open without all the red tape, tick boxing and control mechanisms.

Charities such as HEB have been created by home educators to help and support families new and looking to home ed. They are safe places that work hard to put on as many experiences and opportunities to try as many new things as possible. These places need to be supported and respected. There is a reason they exist and that is because families do not feel pressured to send their child back to school. LA's frequently cannot help families and instead find ways of sending children back to school. We need to celebrate this diversity and stop thinking that every parent is guilty before proven innocent, just because they home educate. Most importantly I'd really like to see LA's educated on the different philosophies of education, as I said one size doesn't fit all and we can all learn in so many different ways and not just in the methods that are offered in schools today. With better understanding of home education will come respect and when there is faith and respect you may find families will be more open and not so protective.

Make schools better and people will start to have more faith in the system.

Many Thanks
Donna Rapley

Tudalen y pecyn 133

Eitem 4.2

P-05-923 Ydych chi'n gwranddo arnom ni? Hawliau a Pharch i Addysg yn y Cartref!

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Mountain Movers Education Charity, ar ôl casglu cyfanswm o 512 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Nid yw'r canllawiau statudol drafft ar gyfer addysg yn y cartref yn addas at y diben. Bydd yn parhau â'r elyniaeth rhwng awdurdodau lleol ac addysgwyr yn y cartref, a hynny oherwydd yr iaith a ddefnyddir yn y ddogfen a'r nodau y mae am i awdurdodau lleol eu cyflawni.

Nid oes cefnogaeth ddilys yn cael ei darparu ar gyfer addysgwyr yn y cartref. Nid yw addysgwyr yn y cartref yn cael eu hamddiffyn, eu parchu na'u gwerthfawrogi. Nid yw'r ddogfen hon yn eu cydnabod nac yn eu cefnogi mewn unrhyw ffordd ddilys nac effeithiol.

Rydym yn gofyn i'r Cynulliad Cenedlaethol ymchwilio i'r rôl a'r pwysau y mae Swyddfa'r Comisiynydd Plant wedi'u rhoi ar Lywodraeth Cymru mewn perthynas ag addysg yn y cartref, ac i ba raddau y mae hyn wedi llywio'r canllawiau o'i gymharu â mewnbwn rhanddeiliaid yn y gymuned addysg yn y cartref.

Rydym yn gofyn i'r Cynulliad ymchwilio i lefel ymgysylltiad y Comisiynydd Plant â phlant sy'n cael eu haddysgu yn y cartref, ac o ystyried faint o waith ymgysylltu y mae hi wedi'i wneud, pam nad yw hi wedi gwranddo ar eu barn am addysg yn y cartref a'i bod yn parhau â'i hymgyrch yn erbyn addysgwyr yn y cartref.

Rydym yn gofyn i'r Cynulliad ymchwilio i weld pam nad oes mesurau yn y canllawiau hyn sy'n amddiffyn addysgwyr yn y cartref ac yn dwyn awdurdodau lleol i gyfrif yn eu hymddygiad mewn perthynas ag addysgwyr yn y cartref.

Rydym yn gofyn i'r Cynulliad ymchwilio i weld pam nad yw'r canllawiau'n sôn am gyfeirio at elusennau addysg yn y cartref Cymru, nac yn argymhell y dylid cyfeirio atynt, a hynny er gwaethaf y ffaith mai dyma'r cyrff gorau ar gyfer rhoi cymorth ac eiriolaeth i addysgwyr yn y cartref yng Nghymru.

Rydym yn gofyn i'r Cynulliad ymchwilio i weld pa adborth y mae Llywodraeth Cymru wedi'i gael gan randdeiliaid sylfaenol ac a yw Llywodraeth Cymru wedi cynrychioli eu safbwyntiau a'u hanghenion yn deg i'r un graddau ag amcanion y Comisiynydd Plant a'r awdurdodau lleol.

Etholaeth a Rhanbarth y Senedd

- Castell-nedd
- Gorllewin De Cymru

Mountain Movers Education

C/O, 31 Gough Road, Ystalyfera, Neath Port Talbot, SA9 2NB

☎ 01639 413274

✉ contact@mountainmoverseducation.uk

Registered Charity Number: 1176708

25th June 2020

Dear Committee Members,

Thank you for your email giving Mountain Movers the opportunity to respond to the Minister's recent update on the draft statutory guidance for elective home education in relation to our petition and the evidence from the Children's Commissioner's Office alongside other home education organisations.

Whilst we welcome the news that this draft guidance and the accompanying draft database regulations have been withdrawn by the education minister (which is understandable given the new pressures being faced during this pandemic), we are frustrated that this cycle of investigation and consultations looks set to continue into a new term in 2 years time.

We would refer back to the point raised in our response in January 2020:

“As a whole, the community of home educators, are exhausted by the constant cycle of consultations into home education regulations by the Welsh Assembly. It appears that LEAS and the Children's Commissioner for Wales are continuing to push policy agendas based on their own bias and prejudices (in their misguided conviction that home education is a safeguarding risk, despite every report to the contrary) against home educators and forcing this cycle until they achieve the goal, that the state decides what constitutes an education for all children and erodes this next piece of parental authority. This is unfair and morally wrong to keep this sustained amount of pressure, investigation and discrimination upon a minority group who are simply exercising their right to educate their children in an individualized manner, in order to reach their children's full potential according to their own philosophical beliefs.”

As echoed in the views from the other evidence submitted, the continued bias and prejudice against home educators from the view of a presumed “safeguarding” myth is set to continue. Resulting in the continuing dysfunctional relationship between local authorities and home educating families. Each time there is another consultation/review into home education regulations, relationships between local authorities and home educating families become damaged, with families increasingly opting to disengage due to the hostilities they face.

With regards to the Children's Commissioner's Office, we again ask that despite the withdrawal of the guidance, there needs to be scrutiny into the development of this draft guidance, as there is no faith or confidence within the home education community that it was developed fairly. The Commissioner's own evidence as supplied, highlights the substantial pressure she placed on the minister to meet her goals for home education which by her evidence she had been assured in 2018, they would be met in advance of the guidance. This reinforces the belief that the guidance was developed without the same weight of

consideration to the primary stakeholders views and needs as to meeting those of the Children's Commissioner.

We, along with the home education community are frustrated by the continued use of the Seabridge case as a means to view home education as a safeguarding risk to all children. As outlined in the review, the family were known to statutory services and there were **multiple** occasions for intervention that might have saved the poor boy's life. Home Education was the final destination in a long road for the Seabridge family but **not** the cause of Dylan's death.

It has been repeatedly shown in studies that home educated children are at less risk of harm but yet there is a continued and highly damaged view that parents cannot be trusted with their own children and the state knows best. This demonising and disabling of parents causes substantial damage to family and stretches into the majority of engagement between parents and professionals. This needs to be addressed and a functional relationship developed between all parties based on facts and respect. In order to safeguard the welfare of all children the funds spent appropriately on supporting social services execute their existing duties and powers.

We would urge the petitions committee to investigate the substantial costs that have been incurred by Welsh Government since the Badman Review in this continued cycle, which would rise even higher if another cycle of consultation into home education guidance and duties is set to continue. We would urge the committee to consider if this a valid and reasonable use of taxpayers funds? Mountain Movers would argue that the previous non-statutory guidance should be utilised with compliance by local authorities to this document and evidence sought, to see how they are effectively and realistically supporting and engaging with home educators to build positive and effective relationships with this community thus ending this dysfunctional and damaging cycle. Funds would then be far more effectively spent on ensuring social services are fully equipped, staffed and resourced to enable them to act in all areas of child protection rather than the current situation of prioritising limited resources to those deemed at substantial risk. This would go a long way to ensuring all children are protected from harm.

We'd like to offer our thanks to the members of the committee for all your hard work during these difficult times. If we can be of any further assistance to the committee, please feel free to contact us.

With appreciation,

Mrs Erika Lye
Chairperson and Trustee
On Behalf of Mountain Movers Education
Registered Charity 1176708

Eitem 4.3

P-05-751 Cydnabod achosion o Ddieithrio Plentyn oddi wrth Riant

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Families Need Fathers Both Parents Matter Cymru ac ystyriwyd am y tro cyntaf gan y Pwyllgot yn ystod Mai 2017, ar ôl casglu 2,058 llofnod – 752 ar bapur a 1,306 ar-lein.

Geiriad y ddeiseb

Rydym yn galw ar Gynulliad Cymru i berswadio Llywodraeth Cymru i ddiogelu plant a phobl ifanc Cymru drwy gydnabod yn ffurfiol fod unrhyw un sy'n 'Dieithrio Plentyn oddi wrth Riant' yn cam-drin plentyn yn emosiynol. Rydym yn galw ymhellach ar Lywodraeth Cymru i gymryd camau penodol i leihau'r effaith a gaiff achosion o Ddieithrio Plentyn oddi wrth Riant ar blant a'u teuluoedd.

Gwybodaeth Ychwanegol

Rydym yn cynnig bod Llywodraeth Cymru yn cymryd y camau a ganlyn:

- Cydnabod bod unrhyw un sy'n 'Dieithrio Plentyn oddi wrth Riant' yn cam-drin plentyn yn emosiynol ac, wrth ddiffinio'r term, dylid cynnwys y diffiniad a gafwyd gan y Weinyddiaeth Gyfiawnder (paragraff 1) yma <https://petition.parliament.uk/petitions/164983>)
- Comisiynu ac ariannu hyfforddiant gorfodol i weithwyr proffesiynol gan gynnwys staff y Gwasanaethau Cymdeithasol a Cafcass Cymru (ond nid dim ond y rhain), i'w helpu i adnabod achosion o Ddieithrio Plentyn oddi wrth Riant ac i sicrhau eu bod yn gwybod am y trefniadau sydd ar waith i ddiogelu plant rhag niwed.
- Sefydlu ac ariannu ymgyrch genedlaethol i roi gwybodaeth i blant a'u teuluoedd a'u dysgu am y cysyniad o Ddieithrio Plentyn oddi wrth Riant a'r niwed y mae'n ei achosi.
- Rhoi dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gymryd camau i ddiogelu plant rhag cael eu cam-drin a'u niweidio drwy eu Dieithrio oddi wrth Riant.

Dyma sut y diffiniwyd 'Dieithrio Plentyn oddi wrth Riant' gan y Weinyddiaeth Gyfiawnder:

'In cases where parents are separated, parental alienation refers to a situation in which one parent (usually the parent with whom the child lives) behaves in a way

which creates anxiety in the child, so that it appears the child is opposed to living or spending time with the other parent.'

Daw'r diffiniad hwn o'r paragraff cyntaf yn ymateb y Llywodraeth i ddeiseb Mr. Darren Towill sydd i'w gweld yn: <https://petition.parliament.uk/petitions/164983>
Mae CAF/CASS Lloegr eisoes wedi cydnabod bod unrhyw un sy'n dieithrio plentyn oddi wrth riant yn euog o gam-drin y plentyn hwnnw. Mewn erthygl yn y Telegraph ar-lein, dyddiedig 12 Chwefror, 2017, dywedodd Anthony Douglas, Prif Weithredwr CAF/CASS, fod Dieithrio Plentyn oddi wrth Riant yn sicr gyfystyr ag esgeuluso neu gam-drin plentyn, o ran ei effaith bosibl. <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/02/12/divorced-parents-pit-children-against-former-partners-guilty/>

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gorllewin Caerdydd
- Canol De Cymru

Janet Finch-Saunders AM
Chair
Petitions Committee
National Assembly for Wales
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1NA

5 May 2020

Dear Janet Finch-Saunders AM

Petition P-05-751 Recognition of Parental Alienation

Thank you for your letter dated 17 February 2020. I apologise for the delay in responding.

We have read the proposals made by the petitioner for monitoring the implementation of the Cafcass Cymru *Children's Resistance or Refusal to Spend Time with A Parent* guidance and should like to thank them for their suggestions.

However, we wish to reassure the Committee that Cafcass Cymru, as a Directorate of the Welsh Government and accountable to both the Minister and the Director General for Health and Social Services, has the necessary arrangements in place to ensure the accountability of the measures we have put in place for this and all other areas of our work.

The series of practice guidance documents we recently published, of which this guidance document is one, were developed in collaboration with and input from key stakeholders both internal and external to Welsh Government, including the Cafcass Cymru Advisory Committee. The petitioner is a member of that Advisory Committee and has been involved in and consulted on this work. As a member of the Advisory Committee he will continue to be involved in developments around our work.

Cafcass Cymru recognises the importance of the continued professional learning and development of all its staff and has implemented a comprehensive Quality Assurance, Learning and Improvement (QALI) Framework that underpins the ongoing professional development and practice of staff. The Advisory Committee has endorsed the Framework.

We are therefore confident the necessary training and quality assurance arrangements are in place to support and monitor the professional development of our practitioners. All our practitioners have been trained in this area of work and have the opportunity to provide feedback on the application of all our practice guidance so we are able to continue to monitor and review its implementation and effectiveness.

We warmly welcome feedback from service users on all aspects of our service and they can feed back to us at any point in their case – there are details on our website on how they can do this.

I trust the above information addresses the points the Committee raises.

Yours sincerely

Nigel Brown
Chief Executive, Cafcass Cymru

P-05-751 Recognition of Parental Alienation, Correspondence – Petitioner to Chair, 30.06.20

**61 Cowbridge Rd East
CARDIFF
CF11 9AE
paul@fnf-bpm.org.uk**

29th June 2020

Janet Finch-Saunders AM
Chair, Petitions Committee
National Assembly for Wales
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1NA

Dear Janet

Petition P-05-751 Recognition of Parental Alienation

Thank you for the opportunity of responding to the letter from Nigel Brown dated 5th May regarding our petition.

I would like once more to thank the Committee for their efforts in regard to this petition. We have previously stated that we believe that Cafcass Cymru would not have made any effort to understand Parental Alienation without the work of the Committee.

Cafcass Cymru do not measure the outcomes of what they do. An outcome measure would provide information on what difference the service / action / guidance etc had to the users as well as to the staff. Without outcome measurement it is hard to assess whether the service provided by Welsh Government at an annual cost in excess of £12 million provides value for money.

The reluctance by Cafcass Cymru to acknowledge Parental Alienation and the harm this form of child abuse inflicts on children and young people has been evident in all of their actions in response to the petition and in their evidence to the Committee.

Nigel Brown is suggesting to the members of the Committee that without any form of output or outcome measures you should be reassured because Cafcass Cymru is **'...a Directorate of the Welsh Government and accountable to both the Minister and the Director General for Health and Social Services.'** They also assert that Cafcass Cymru **'has the necessary arrangements in place to ensure accountability of the**

measures ....'. These assertions are somewhat undermined by the fact that they won't provide the Committee with any data, nor any indication of what those measures are. This is tantamount to Cafcass Cymru saying **'trust me I'm a doctor'**, and is exactly why we suggested that output and outcome measures need to be in place for this and other aspects of their work.

I have received today (Monday 29th June) communication from Cafcass Cymru that states that the guidance on 'Children's Resistance Or Refusal To Spend Time with a Parent' was launched at a training event requiring the attendance of all Cafcass Cymru practitioner staff in June 2019. What they haven't stated is whether all staff did attend or include any monitoring of the use of the guidance. In terms of the impact of the guidance- which itself is deeply flawed - we see almost no practical recognition of the issues by frontline staff. We would also draw the Committee's attention to the FOI response published by Welsh Government in 2017 regarding attendance at Cafcass Cymru training which suggests that even attending these events appears to be optional. ⁱ

We are not reassured to learn that Cafcass Cymru has implemented a Quality Assurance, Learning and Improvement (QALI) framework because once again there is no information on the extent to which this framework is monitored in relation to outputs or outcomes. The Key Performance Indicators for the service simply monitor whether cases have been allocated to a member of staff, and whether they have met the filing date for a report to the Family Court in individual cases. This is the equivalent of suggesting that you've passed the exam by turning up and writing your name at the top of the paper.

There have never been any measurements of the quality of the service, despite many attempts that we have made directly with Cafcass Cymru and through the Advisory Committee to suggest that such measures are required.

We strongly urge the Committee to reject entirely the letter from Nigel Brown dated 5th May 2020 and to ask why they are incapable of implementing outcome measures for their service.

Your sincerely

NATIONAL MANAGER, BOTH PARENTS MATTER / IDVA, AEGIS DV

P-05-751 Recognition of Parental Alienation, Correspondence – Petitioner to Chair, 30.06.20

ⁱ <https://gov.wales/sites/default/files/publications/2019-01/171103atish11616doc1.pdf>

P-05-771 Ailystyried y penderfyniad i roi'r gorau i Grant Byw'n Annibynnol Cymru a'r angen i gefnogi pobl anabl i fyw'n annibynnol

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Nathan Lee Davies ac ystyriwyd am y tro cyntaf gan y Pwyllogr yn ystod Hydref 2017, ar ôl casglu 324 o lofnodion ar-lein a 307 ar bapur – cyfanswm o 631 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb

Fel rhywun sy'n cael Grant Byw'n Annibynnol Cymru ac yn ymgyrchu dros bobl anabl, rwy'n bwriadu gofyn i Lywodraeth Cymru ailystyried ei phenderfyniad i roi'r gorau i Grant Byw'n Annibynnol Cymru o fis Ebrill 2019 ymlaen.

Cyflwynwyd Grant Byw'n Annibynnol Cymru i helpu pobl a oedd yn arfer hawlio arian gan Gronfa Byw'n Annibynnol Llywodraeth y DU, a gaewyd yn 2015. Mae'r cynllun yn helpu mwy na 1,500 o bobl ledled Cymru. Mae gan bawb sy'n cael y Grant lefel uchel o anghenion gofal a chymorth.

Y bwriad oedd rhoi'r gorau i'r cynllun ym mis Mawrth 2017, ond ym mis Tachwedd, dywedodd Rebecca Evans, y Gweinidog gwasanaethau cymdeithasol, y byddai'r cyllid yn parhau am flwyddyn arall.

Yna, bydd y gronfa £27 miliwn yn cael ei throsglwyddo'n uniongyrchol i awdurdodau lleol yn ystod 2018-19 fel y gallant ddiwallu anghenion cymorth y rhai a oedd yn arfer cael arian drwy'r Gronfa Byw'n Annibynnol erbyn 31 Mawrth 2019.

Gwybodaeth ychwanegol

Pam yr ydym yn gwrthwynebu'r penderfyniad:

Dywedodd Llywodraeth Cymru fod y penderfyniad wedi'i wneud ar sail cyngor gan randdeiliaid. Cynrychiolwyr o'r trydydd sector neu ddinasyddion oedd y mwyafrif ar y grŵp rhanddeiliaid. Ond nid oeddynt eisiau cael gwared ar Grant Byw'n Annibynnol Cymru, a'r pwynt allweddol yw na chafodd ein cyngor ei dderbyn.

Dylid cofio hefyd nad oes yn rhaid rhoi'r gorau i Grant Byw'n Annibynnol Cymru, ac mae llwyddiant Cronfa Byw'n Annibynnol yr Alban yn brawf o hynny; sydd hefyd yn ddadl o blaid cefnogi Cronfa Byw'n Annibynnol Gogledd Iwerddon.

At hyn ny, roedd manifesto poblogaidd y blaid Lafur yn nodi cynlluniau i sefydlu system ofal gene dlaethol a fyddai'n annibynnol ar awdurdodai lleol.

Dyma'r union amser y dylai'r Blaid Lafur uno yn erbyn y Torïaid ar faterion o'r fath. Rhaid i ni gwestiynu pam nad yw Plaid Lafur Cymru yn chwarae ei rhan wrth newid y tirlun gwleidyddol?

Yn wir, yn y pen draw, dylem fod yn anelu at sefydlu Cronfa Byw'n Annibynnol i Gymru fel nad oes yn rhaid i unrhyw berson anabl ddioddef yr ansicrwydd a'r unigedd a wynebir gan y rheini sy'n cael Grant Byw'n Annibynnol Cymru ar hyn o bryd. Ni allwn ddechrau credu bod gwir gyfiawnder cymdeithasol a chydaddoldeb i bawb yn bosibl oni fydd Llafur Cymru yn ailystyried ei benderfyniad ynghylch Grant Byw'n Annibynnol Cymru.

Mae'n siŵr y bydd Llafur Cymru yn dadlau y dylem roi cyfle i Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) lwyddo. Fodd bynnag, mae angen buddsoddiad ac adnoddau sylweddol ar y Ddeddf ddelfrydyddol hon i sicrhau ei bod yn llwyddo – ac nid oes dim golwg o'r gwelliannau sydd eu hangen ar ein seilwaith er mwyn sicrhau bod y Ddeddf yn llwyddo. Efallai'n wir ei bod yn bryd cael chwyldro yn y ffordd y darperir gofal cymdeithasol, ond gallai'r fath drawsnewid gymryd degawd neu ragor, ac nid yw'r rhai sy'n derbyn Grant Byw'n Annibynnol Cymru yn haeddu cael eu trin fel arbrawf pan fo'u hanghenion o ran gofal a chymorth yn gofyn am sefydlogrwydd a strwythur hirdymor.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Wreccsam
- Gogledd Cymru

Julie Morgan AC/AM
Y Dirprwy Weinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Deputy Minister for Health and Social Services

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref P-05-771
Ein cyf/Our ref JM/00278/20

Janet Finch-Saunders AM
Chair
Petitions Committee
National Assembly for Wales
Government.Committee.Business@gov.wales

17 April 2020

Dear Janet

Thank you for your letter of 30 March, in response to mine of 4 March, in connection with the independent care assessments introduced for recipients of payments from the former Welsh Independent Living Grant (WILG). This was in connection with Petition P-05-771 from Nathan Davies, which I understand the Committee is still considering.

As you know good progress had been made at that time by ICS Assessment Services, who was appointed to undertake the independent care assessments for those who requested these. ICS had undertaken all of the 46 assessments requested by former recipients. However, as I am sure you will appreciate the current Covid-19 situation has caused a delay in undertaking the follow up meetings with both recipients, and in some cases joint meetings with recipients and local authority social workers, necessary to complete this exercise in each case. Consequently, with the health and safety in mind of both the recipients and ICS'/ local authority social workers, in around 14 cases completion of this process has been paused until the situation regarding Covid-19 abates.

This does not mean that those recipients affected will not be supported to live independently during this period. Local authorities will continue to provide the care and support these recipients were receiving prior to their request for an independent care assessment was made and will continue to do this until the process in their case is completed in the future. While this is disappointing and not a situation which any of us would have wished, I am sure you will agree that in these difficult times the well-being of individuals is paramount.

I will of course continue to update the Committee on events.

Yours sincerely

Julie Morgan AC/AM
Y Dirprwy Weinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Deputy Minister for Health and Social Services

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Julie.Morgan@llyw.cymru
Correspondence.Julie.Morgan@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Tudalen y pecyn 147

P-05-771 Reconsider the closure of the Welsh Independent Living Grant and support disabled people to live independently, Correspondence – Petitioner to Chair, 25.06.20

Dear Ms Finch-Saunders

Many thanks for giving me the right to reply to the Deputy Minister for Health and Social Services latest statement regarding an update on independent care assessments for former recipients of the Welsh Independent Living Grant (WILG). This was published on 13/02/2020. I have also read the Deputy Minister's letter dated 17/04/2020.

I wholeheartedly support the contents of the original statement and believe the Welsh Government are doing all they can to safeguard independent living for disabled people. I particularly applaud the Deputy Minister for her review of the Direct Payments and CHC interface. I feel that this is an important development as it is key that private individuals are able to continue to employ the staff that they depend on, even if they are funded by a public body. I recognise that it will take time to review the interface, but it is vital that this issue is being addressed to help future generations.

At the moment, I am more concerned about the 'independent' assessment that ICS has supposedly written in relation to my future care and support plan. Despite the assessment going well, it has been recommended that I only receive 44.5 hours of support per week and be forced to wear incontinence pads throughout the night, even though I am not incontinent. This is a huge insult to me after spending so long campaigning for independent living and the rights of disabled people, especially since I have been receiving council approved 24/7 support since October 2019.

Worryingly, there appears to be a determined approach by the local council to thwart what was intended by the Welsh Government, for WILG recipients like myself, to receive the full support package they need. It seems that I am being punished for having the audacity to appeal against the local authority. The fact that I am still suffering from a lack of adequate support is extremely frustrating as I do not feel that my physical and mental wellbeing needs are being met. The Covid-19 crisis has not helped the situation.

The Welsh Government is providing me with the support I need at this worrying time. I feel that it would be counter-productive to go into too much detail about my specific case at this moment in time. I am confident that this will be resolved, but I just felt that I should highlight the failings of local authorities. I would like to

request that the Committee keep their investigations open until this matter finally reaches a conclusion.

We would like to thank the Petitions Committee for their help and assistance throughout the #SaveWILG campaign. Our fight to maintain independent living for disabled people with high care and support needs continues with the stubbornness of certain local authorities now standing in the way of achieving a level playing field.

Yours sincerely,

Nathan Lee Davies

#SaveWILG Campaign

Eitem 4.5

P-05-946 Achub adran Damweiniau ac Achosion Brys Ysbyty Brenhinol Morgannwg

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Geraint Williams, ar ôl casglu 13,342 o lofnodion ar-lein a 1,222 ar bapur, sef cyfanswm o 14,564 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Mae pryderon difrifol y bydd adran Damweiniau ac Achosion Brys Ysbyty Brenhinol Morgannwg yn cau, neu'n cau'n rhannol, cyn bo hir

Bydd hyn yn cael effaith sylweddol ar fynediad cleifion yn Rhondda Cynon Taf at adran Damweiniau ac Achosion Brys, a bydd hefyd yn rhoi pwysau ychwanegol ar adrannau Damweiniau ac Achosion Brys ym Merthyr Tudful, Caerdydd a Phen-y-bont ar Ogwr.

Dylai Llywodraeth Cymru ymyrryd a gwneud popeth yn ei gallu i atal unrhyw ostyngiad yn y gwasanaeth o ran darpariaeth gwasanaethau Damweiniau ac Achosion Brys yn Ysbyty Brenhinol Morgannwg a gwneud popeth yn ei gallu i hwyluso'r broses o recriwtio a phenodi Ymgynghorwyr Damweiniau ac Achosion Brys ar y bwrdd iechyd.

Etholaeth a Rhanbarth y Senedd

- Merthyr Tudful a Rhymni
- Dwyrain De Cymru

Vaughan Gething AS/MS
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref VG/03439/20

Janet Finch-Saunders MS
Chair
Petitions Committee

Government.Committee.Business@gov.wales

16 June 2020

Dear Janet,

Thank you for your letter of 27 May regarding Petition P-05-946 Save Royal Glamorgan A&E.

As you will appreciate, the response to the coronavirus pandemic is a fast-moving and evolving situation and all possible resources across the NHS in Wales and Welsh Government have been directed to tackling Covid-19. In the circumstances, Cwm Taf University Health Board has paused the process around their proposals on the future of A&E services at Royal Glamorgan Hospital. These proposals will be revisited when it is possible to do so. In the meantime, the health board will continue to put in place measures to address the Covid-19 challenges utilising all its available sites and resources.

Yours sincerely,

Vaughan Gething AS/MS
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Tudalen y pecyn 151

Eitem 4.6

P-05-864 Gwahardd y defnydd o 'Bensaernïaeth Elyniaethus'

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan People Over Profit, ar ôl casglu 120 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i wahardd y defnydd o “Bensaernïaeth Elyniaethus” gan sefydliadau i atal pobl ddigartref rhag cael lloches ac unrhyw strwythurau stryd eraill sydd wedi’u dylunio i atal neu guddio pobl ddigartref.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Castell-nedd
- Gorllewin De Cymru

Julie James AC/AM
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
Minister for Housing and Local Government

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref: P-05-864
Ein cyf/Our ref: JJ/00516/20

Janet Finch-Saunders AM
Chair, Petitions Committee

Dear Janet,

16 April 2020

Thank you for your letter of 31 March, regarding the Petitions Committee's consideration of a petition calling for the ban on the use of hostile architecture in Wales, including the additional evidence you have received from charities working in the sector.

As I stated in my letter of 27 March 2019, I absolutely agree that the issues homeless people have to face should not be compounded by the design of new development and that those involved in designing public spaces should not actively seek to prevent homeless people finding rest or a place of safety. I would, however, repeat my opinion that it is difficult to regulate for a ban on the use of hostile architecture, as these considerations are best considered on a case by case basis by local planning authorities.

Since I last wrote to you on this matter, we have established a Placemaking Wales Partnership and are developing a Placemaking Wales Charter. This is a new collaborative initiative of organisations involved in shaping our built environment coming together to promote better places in Wales. The Placemaking Wales Charter consists of several principles, which the organisations involved will strive to adhere to in the implementation of placemaking. As the initiative develops, we hope it will grow and evolve to address more specific issues, such as hostile architecture, through the provision of training, guidance and the sharing of good practice. Placemaking Wales was due to be officially launched in March, but had to be postponed as a result of the Coronavirus. I hope to progress this work later in the year.

Yours sincerely,

Julie James AC/AM
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
Minister for Housing and Local Government

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Julie.James@llyw.cymru
Correspondence.Julie.James@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Tudalen y pecyn 153

Eitem 4.7

P-05-886 Stopio'r Llwybr Coch (coridor yr A55/A494)

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Linda Scott, ar ôl casglu cyfanswm o 1,275 lofnodion ar-lein a 134 ar bapur, sef cyfanswm o 1,409 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i dynnu ei chefnogaeth yn ôl i'r "Llwybr Coch" (Gwella Coridor Glannau Dyfrdwy yr A55/A494/A548) am y rhesymau a ganlyn:

- 1) Mae adeiladu'r ffordd newydd drwy goetir hynafol, ac ar draws tir amaethyddol, yn groes i Bolisi Cynllunio Cymru a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.
- 2) Bydd y cynlluniau a gyhoeddwyd yn ddiweddar ar gyfer Pont Dyfrdwy newydd ar yr A494, ehangu'r A494 a gwelliannau eraill, yn gwella traffig Glannau Dyfrdwy heb fod angen y 'Llwybr Coch'.
- 3) Nid oedd y costau a ddefnyddiwyd i gyfiawnhau dewis y "Llwybr Coch" yn cyfrif am y gwaith angenrheidiol i wella Pont Sir y Fflint. Nid yw hyn ychwaith yn cynnwys ychwanegu lôn araf ar bwynt tagfeydd difrifol ar yr A55, sef y bryn allan o Laneurgain tuag at Dreffynnon. Bydd adeiladu'r Llwybr Coch yn gwaethygu'r pwyntiau hyn. Mae'r amcangyfrif annigonol o'r costau yn awgrymu nad oes modd dweud bod y ffordd arfaethedig yn cynnig gwerth am arian. At hynny, nid yw'r costau'n cynnwys y gwelliannau arfaethedig i'r A494 (a amlinellir yn 2).
- 4) Roedd dewis y Llwybr Coch yn seiliedig ar arolygon traffig anghynrychioliadol.
- 5) Wrth ystyried y Llwybr Coch, methodd Llywodraeth Cymru ag ymgynghori'n ddigonol â thrigolion ardaloedd y Fflint a Laneurgain er gwaetha'r effaith sylweddol bosibl ar eu cymunedau. Er gwaetha'r ffaith y byddai'r ffordd newydd yn costio dros chwarter biliwn o bunnoedd, mae'n debygol o arwain at fwy o dagfeydd traffig yn y cymunedau hyn.

6) Mae'r Panel Rhyngwladol ar Newid Hinsawdd wedi galw am weithredu brys i leihau allyriadau CO₂, gan ddweud mai dim ond 12 mlynedd sydd gennym ar ôl i achub hinsawdd y byd. Mae angen inni fuddsoddi ein hadnoddau cyfyngedig mewn trafndiaeth gynaliadwy fel rheilffyrdd.

Etholaeth a Rhanbarth y Senedd

- Delyn
- Gogledd Cymru

Ein cyf/Our ref KS/00792/20

Janet Finch-Saunders AC
Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau
Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Government.Committee.Business@gov.wales

14 Ebrill 2020

Janet,

Diolch ichi am eich llythyr dyddiedig 6 Mawrth ynghylch Deiseb P-05-886 Stopio'r Llwybr Coch (coridor yr A55/A494).

Nid yw cynllun gwella Coridor Sir y Fflint A55/A494/A548 yn gynllun ar ei ben ei hun. Mae'n rhan o gynllun Metro Gogledd Cymru a bydd yn cynnwys pecyn ehangach o fesurau a fydd yn cyd-fynd â'm gweledigaeth ar gyfer strategaeth trafniadaeth integredig ar gyfer yr ardal a amlinellais ym mis Mawrth 2017.

Yn fy natganiad ym mis Hydref 2019 fe wnes i gadarnhau hefyd y bydd Metro llwyddiannus angen dulliau trafniadaeth sydd wedi'u hintegreiddio'n llawn. Bydd angen i briffyrdd chwarae rhan allweddol hefyd drwy roi mynediad i Barc Glannau Dyfrdwy ar gyfer cludo nwyddau, bysiau a theithiau nad ydynt yn bosibl drwy ddulliau eraill. Mae'r cynllun yn elfen allweddol o system drafniadaeth integredig aml-ddull y Metro. Yn ogystal â gwella'r cysylltedd rhwng economïau gogledd-orllewin Cymru a gogledd-orllewin Lloegr, bydd y cynllun yn gwella teithio llesol a chysylltiadau bws i Lannau Dyfrdwy o gymunedau i'r de a'r gorllewin. Bydd gwella llif y traffig a'r capasiti ar rwydwaith y cefnffyrdd yn lliniaru'r defnydd amhriodol o ffyrdd lleol a'r tagfeydd presennol arnynt. Bydd hyn nid yn unig yn gwella diogelwch, yn enwedig mewn ardaloedd trefol, ond hefyd yn rhyddhau capasiti a fydd yn allweddol i greu mwy o gyfleoedd ar gyfer cerdded, beicio a theithio ar fws ar ffyrdd lleol yn Sir y Fflint. Bydd y cynllun hefyd yn rhoi mynediad at y rhwydwaith rheilffyrdd drwy'r orsaf Parcffordd Glannau Dyfrdwy arfaethedig.

Bydd y cam nesaf yn datblygu'r cynllun ymhellach o ran y llwybr a ffefrir sy'n cynnwys cynnal asesiad manwl o'r effaith amgylcheddol. Bydd tîm y prosiect yn ymgynghori â rhanddeiliaid megis Cyfoeth Naturiol Cymru a Choed Cadw ar fesurau i liniaru a lleihau'r effeithiau ar yr amgylchedd gan gynnwys ardaloedd o goetir hynafol. Byddant hefyd yn bwrw ati i archwilio ardaloedd lle y gallai gwelliannau amgylcheddol gael eu cyflawni fel rhan o'r cynllun.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Ken.Skates@llyw.cymru
Correspondence.Ken.Skates@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 156
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Bydd darpariaeth ar gyfer technoleg glyfar i roi gwybod i ddefnyddwyr ffyrdd am amodau traffig a gwybodaeth i'r cyhoedd yn ogystal ag arfarniad o lôn ymlusgo o Northop hyd at wasanaethau'r A55. Ystyrir yr effeithiau, y manteision a'r costau ychwanegol hefyd yn ystod cam nesaf datblygu'r cynllun.

Bydd arddangosfeydd cyhoeddus yn cael eu cynnal pan fydd y Gorchmynion drafft wedi cael eu cyhoeddi. Bydd y sawl sy'n ymateb yn uniongyrchol i'r Gorchmynion drafft yn cael hysbysiad ysgrifenedig a bydd yn cael ei hysbysebu hefyd drwy ddatganiadau i'r wasg a gorsafoedd radio lleol. Bydd yr arddangosfeydd yn cael eu cynnal mewn lleoliadau sy'n hygyrch i bob preswlydd.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ken', with a long, sweeping horizontal stroke above the letters.

Ken Skates AC/AM

Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru
Minister for Economy, Transport and North Wales

29TH June 2020

Dear Committee members,

Re: P-05-886 Pwyllgor Deisebau 07.07.20 / Petitions Committee 07.07.20

Many thanks for providing us with this opportunity to respond.

PLEASE NOTE THAT THIS SUBMISSION HAS BEEN PREPARED IN THE LIGHT OF LEGAL ADVICE

The Minister in his letter fails to address the serious issues raised in our previous correspondence to the petitions committee.

In his letter to Janet Finch-Saunders AM of 14 April 2020, regarding the Petition P-05-886 Stop the Red Route (A55/A494 corridor), the Minister indicated that the Red Route was not a “standalone scheme” but rather was part of the North Wales Metro. The Minister then went on to highlight that the integrated transport strategy for the area was set out in March 2017. The basis upon which this has been strategically assessed for environmental impacts (SEA and HRA) is very unclear, as the North Wales Metro has not been the subject of SEA nor HRA.

Contrary to the Minister’s suggestion that this was part of the North Wales Metro, [REDACTED] T [REDACTED] one of the Minister’s Officials stated that instead, the scheme would be part of the National Transport Delivery Plan (NTDP). In her email, it was stated that “Schemes such as the Deeside Corridor scheme would not be included in the Wales Transport Strategy. **Schemes will be set out the Delivery Plan**” (emphasis added)

In terms of the timetable for the NTDP, Ms Thomas states that “[t]he National Transport Delivery Plan will be prepared during the 21/22 financial year and is planned to be adopted by 22/23”. The correct approach would therefore be to halt the planning of the Red Route until the scheme is assessed as part of the broader transport strategy for Wales and is subject to Strategic Environmental Assessment and plan stage Habitats Regulations Assessment of transport options.

Accordingly, we insist that the Red Route along with less damaging alternative routes and solutions are assessed as part of the statutory Wales Transport Strategy (WTS) and the NTDP. Failure to do so risks prejudicing the findings of the WTS and the NTDP and their respective SEAs and HRAs and means that those schemes are not properly considered as part of the broader transport mix in North Wales. The Wales Transport Strategy is required by statute under section 2 of the Transport (Wales) Act 2006, which places a duty on the National Assembly for Wales to prepare and keep under review the WTS.

Secondly, the Minister’s decision to prefer the Red Route was based on a very old Welsh Transport Appraisal Guidance from 2008. This obviously pre-dates key legal developments (including the Wellbeing of Future Generations (Wales) Act 2015, the Planning (Wales) Act 2015 and the Environment (Wales) Act 2016). The updated WelTAG 2017 was announced a month prior to the Minister taking his decision that the red route was to be preferred. The decision to prefer the Red Route was taken in apparent ignorance of these developments.

We further note that the Future Generations Commissioner Sophie Howe has raised concerns that the provisions of the Well-being of Future Generation Act, in terms of “ways of working” for example, have not been adhered to in generating highway-only options such as this one. We are disappointed that the Minister continues to fail to answer this criticism. We also note that Sophie Howe recommends that no proposed transport schemes should be funded unless they have gone through a fit for purpose WelTAG.

Any decision to grant consent for the Red Route must now be considered in light of those crucial instruments. Failure to take these into account in the future stages of the decision making will be a failure to take into account very relevant and important material considerations.

Thirdly, we have pointed out since the outset of the committee's consideration of the petition that this scheme fails to fulfil key objectives, as outlined in the stage 2 consultation documentation (WG33176 para 2.2) relating to improving junction safety on the A494 and A55/ A494. Furthermore, key stakeholder Flintshire County Council has made its support for the Red Route conditional on these additional works ("Red Route Plus") being carried, with FCC Deputy Leader Carolyn Thomas demanding a written guarantee from the Minister, to this effect at the Petitions Committee evidence session on 1st October 2019. The Minister has failed to supply this guarantee.

With Best Wishes,

Tom Rippeth (on behalf of the petitioners).

Eitem 4.8

P-05-935 Gwahardd Parcio ar Balmentydd – Addewid Palmant (Pavement Promise)

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Rhian Morris, ar ôl casglu cyfanswm o 801 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Galwaf ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i orfodi gwaharddiad ar barcio ar balmentydd.

Rwy'n ymgyrchu i ddod â pharcio ar balmentydd i ben. Mae'n fater cynyddol sy'n effeithio ar fy hun a chymaint o rai eraill yng Nghymru bob dydd gan beryglu eu diogelwch. Mae'n fater enfawr i'r rheini ag anabledd a'r rhai â chadeiriau gwthio. Mae hyn yn arbennig o anodd pan fydd cerbydau'n parcio ar y cwrp isel neu'r palmant botymog.

Ar sawl achlysur mae'r cerbyd sydd wedi'i barcio ar y palmant yn achosi i'r olygfa o'r ffordd ddod yn gyfyngedig. Mae hyn yn achosi i'r sefyllfa ddod yn beryglus i unrhyw un sy'n gorfod mynd ar y ffordd i basio'r cerbyd. Mae risg llawer uwch i'r rheini sydd â nam ar eu golwg neu ddefnyddwyr cadeiriau olwyn symud i'r peryglon anhysbys.

Dylai fod gan bawb yr hawl i annibyniaeth. Fodd bynnag, pan fydd cerbydau'n parcio ar y palmant, mae hyn yn cyfyngu'r rhai na allant yrru ac sy'n dibynnu ar y palmant i deithio o amgylch eu cymuned. Gall hyn hefyd arwain at unigedd a phryder.

Dylid ymdrin â hyn nawr fel bod gan genedlaethau'r dyfodol yr un siawns o annibyniaeth a diogelwch i bawb yn ein cymunedau.

Gwybodaeth ychwanegol:

Mae gen i a fy mab nam ar ein golwg. Mae'r mater hwn yn ei gwneud hi'n anodd iawn inni gael mynediad i'n cymuned yn ddiogel. Rydw i wedi siarad â llawer o bobl sydd hefyd yn ei chael hi'n anodd.

Fe wnes i a fy mab greu ymgyrch o'r enw Addewid Palmant (Pavement Promise). Rydyn ni am i bawb addo peidio â pharcio ar y palmant.

Rwy'n teimlo y dylid cael tîm penodol i weithio ar y mater hwn. Efallai ffordd ryngweithiol/ar-lein i bobl gyflwyno gwybodaeth.

Rydw i am i fy mab gael cymaint o annibyniaeth ag y gall yn ei ddyfodol mewn modd diogel. Helpwch fi i gadw ein cymunedau'n ddiogel.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Pen-y-bont ar Ogwr
- Gorllewin De Cymru

RNIB

Cymru

Golwg gwahanol
See differently

National Assembly for Wales
Petitions Committee,
Cardiff Bay,
Cardiff,
CF99 1NA

Date: 12 March 2020

Dear Janet,

Many thanks for the opportunity to contribute to the Petitions Committee's discussion on Petition P-05-935 Ban Pavement Parking – Pavement Promise.

1. About RNIB Cymru

1.1 RNIB Cymru is Wales' largest sight loss charity. We provide support, advice and information to people living with sight loss across Wales. We also campaign for improvements to services and raise awareness of the issues facing blind and partially sighted people. We support, empower and involve thousands of people affected by sight loss to improve lives and challenge inequalities.

We want to lead the creation of a **Wales where there are no barriers for people with sight loss.**

1.2 We welcome the opportunity to provide evidence to the Committee's consideration of this petition. There are currently 111,000 people in Wales living with sight loss.

From difficulty accessing treatment and services, to a lack of emotional and practical support, blind and partially sighted people each face their own set of challenges every day. Feelings of isolation are unacceptably

high, and only one in four blind or partially sighted people of working age has a job.

We know the numbers will increase dramatically. By 2050, the number of people with sight loss is expected to double. 13 people a day are losing their sight in Wales.¹

1.3 This submission emphasises the experiences of blind and partially sighted people and the impact of navigating walkways obstructed by parked vehicles. It also draws attention to developments in Scotland and England which will be of relevance to this committee's discussions.

2. About pavement parking

2.1 Vehicles parked partly or fully on pavements obstruct clear passage on walkways and effective use of mobility aids, and often can't be detected by people with sight loss until it's too late. This causes blind and partially sighted people to collide with parked vehicles, at best losing confidence of independence and at worst resulting in injury.

2.2 Pavement parking can also mean pedestrians are forced to venture into the road to bypass the parked vehicles, placing them in danger of moving vehicles in the road, especially on roads with higher traffic volumes. This is particularly problematic for people with a visual impairment, wheelchair and mobility scooter users, and parents with buggies or prams.

2.3 All pavement obstructions have adverse effects on blind and partially sighted people because they make getting around harder. The more difficult it is to get around, the less freedom and opportunity people have to participate in their local community and contribute to society.

2.4 Blind and partially sighted people rely on clear and accessible pavements and often face totally unacceptable risks to personal safety when attempting to pick their way around cars parked on pavements.

2.5 RNIB's 2015 report "Who put that there!" found that 95 per cent of blind and partially sighted people had collided with an obstacle in their

---

¹ *Every day 250 people in the UK start to lose their sight [Reference: Deloitte Access Economics (2018), Incidence and risk of sight loss and blindness in the UK. RNIB]

local neighbourhood over a three month period. The most common obstacles collided with were cars parked on pavements (70 per cent).²

3. Lived experiences in Wales

3.1 A more recent survey conducted by RNIB Cymru specifically on the issue of pavement parking in Wales found that 95 per cent of respondents supported a nationwide ban, with 77 per cent claiming that they encountered vehicle-obstructed pavements daily.

Respondents to this survey were asked to describe the impact on their daily routine and independence. Sophie, a 26 year old Swansea resident stated, 'pavement parking increases my anxiety when visiting particular areas and results in me having to risk my and my guide dogs safety to get to where I want to.'

Another respondent, 53 year old Susan from Ystrad Mynach stated, 'I have been forced to walk in the road with my Guide Dog on numerous occasions, at times when I am without my dog I have collided with the vehicle parked on the pavement.'

3.2 In a recent interview with RNIB Cymru, Steve Lawrence, 62, from Talbot Green described an incident which took place whilst out shopping near his home in December 2019. He was walking past cars parked on the pavement, using his cane to follow the curb, when one of the parked cars started and hit Mr Lawrence whilst still on the pavement. The driver then swore at him before driving away. The collision left him needing physiotherapy for his shoulder and in need of a new cane, which was damaged beyond repair. He was unable to report the incident, as he could not see the driver or the number plate.

Mr Lawrence described himself as very independent and confident walking alone, but says the incident has made him more nervous to walk in that area. 'I worry other blind and partially sighted people in similar situations would have their confidence knocked and be less likely to leave the house as a result.'

---

² "Who put that there!" – The barriers to blind and partially sighted people getting out and about [February 2015 report]

<https://www.rnib.org.uk/sites/default/files/Who%20put%20that%20there%21%20Report%20February%202015.pdf>

4. Pavement parking ban in Scotland

4.1 The introduction of the Transport (Scotland) Bill led to a new law to ban pavement parking in Scotland which was approved in October 2019. This followed a Scottish Government survey on improving parking in Scotland in which 85% of respondents believed that parking enforcement should be applied consistently across the country.³

5. Pavement parking ban in London

5.1 Pavement parking has been banned in London since 1974, but this does not currently apply to the rest of England, with the exception of heavy goods vehicles. However, there is currently no ban across the rest of England.

6. House of Commons Transport Committee Recommendations

6.1 The Transport Committee published a report on 9 September 2019 following its inquiry into problems with pavement parking in England and possible solutions.

6.2 The inquiry recommended that the government legislate for a country-wide ban on pavement parking. The report noted that, whilst such a ban could impact negatively on some, such as those who live on narrow streets with limited parking provision, it sees a ban is justified given the serious harm caused by pavement parking, and provided that the legislation also allows for local authorities to make exemptions to the ban where necessary.⁴

7. RNIB Recommendations

7.1 RNIB fully supports the call for a ban as we think this is the simplest way to resolve the issue of pavement parking.

7.2 People with sight loss, and organisations such as RNIB which represent them, must be fully consulted about the nature of the ban and

---

³ <https://www.transport.gov.scot/media/42239/improving-parking-in-scotland-may-2018.pdf>

⁴ <https://publications.parliament.uk/pa/cm201719/cmselect/cmtrans/1982/1982.pdf>

the nature of any exemptions to ensure that the legislation meets their needs.

7.2 Pavement parking is an equalities issue, and the government must enforce a nation-wide ban as part of its Equality Action Plan and in line with the Equalities Act 2010.

7.3 The Active Travel (Wales) Act 2013 requires Welsh Ministers and local authorities, in the performance of functions under the Highways Act 1980, to take reasonable steps to enhance the provision made for, and to have regard to the needs of, walkers and cyclists. The Act explicitly includes disabled people who use aids to mobility (such as guide dogs and canes) under the definition of 'walkers and cyclists'. The Welsh government should take steps to remove barriers to active travel faced by blind and partially sighted people, such as pavement parked cars.

In summary, RNIB Cymru is fully supportive of the aims of this Ban and of the Petition's submitter Rhian Morris.

[Redacted signature block]

Sustrans Cymru
123 Stryd Bute 123 Bute Street
CAERDYDD CARDIFF
CF10 5AE CF10 5AE

T: 029 2065 0602

sustranscymru@sustrans.org.uk

12th March 2020

Dear Janet Finch-Saunders,

Petition P-05-935 Ban Pavement Parking – Pavement Promise

Thank you for your letter seeking our views on the above petition.

Sustrans policy position on pavement parking was reviewed in October last year.

- We believe pavement parking should be made illegal across the UK, unless it is permitted by exception.
- Parking a vehicle partially or wholly on the pavement however, is only illegal by default in London. Scotland has recently passed a bill that will make pavement parking illegal which should come into force in early 2021. Pavement parking is inconsiderate to all pedestrians and is particularly hazardous to children, disabled people and older people.
- The main objection raised to a pavement parking ban is that there are narrow streets where there is no off-street parking nearby. Sustrans believes that in each street where there is conflict, space should first be assigned for safe pedestrian and emergency vehicle access, and that any remaining space can then be allocated for parking.

Vehicles parked on pavements are a common source of inconvenience and are a hazard to pedestrians. Often they force a wide range of vulnerable people into the road by taking up space on the footway. This includes people with visual impairments; with people with sight loss at risk of colliding with cars parked on pavements more than any other pavement obstruction. Older people, children, and people with reduced mobility, prams or pushchairs, can also be forced into the road and put at greater risk of collision and injury.

Pavement parking has emerged as one of the most common complaints made by people walking. Pavements are not generally engineered to be driven on and repairs to damaged pavements are expensive, particularly at a time when councils' resources are under huge pressure. This creates further hazards to people walking.

In London all vehicles are banned from parking on pavements, and the maximum fine is £100. London boroughs can designate areas that are exempt from this. This is the opposite to local authorities in Wales, which can designate areas of no pavement parking but this is time-consuming, expensive and bureaucratic, with areas needing to be signposted.

Sustrans believes that action is now required to ban pavement parking across the UK. London has shown that this is a practicable option, and now that the Transport Bill in Scotland has passed, Scotland will follow suit. In London where space is constrained, management of the space has been improved by markings to indicate precisely where car parking is acceptable.

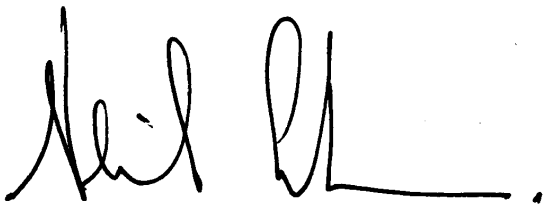
The main objections raised to a ban across the UK are that there are narrow streets where there is no off-street parking nearby, and that access must be maintained for emergency vehicles.

We believe that in each street where this conflict occurs and an exception is considered necessary, a clear and effective 2m width should first be assigned for safe pedestrian access on each side of the road or just one side if pavement access is not required on both, then adequate width must be preserved for emergency vehicles and that finally any remaining space can be allocated for parking. Local authorities should be given a timescale by which to introduce exceptions, and resourced properly to do so.

Police forces have other priorities and enforcement should be done most cost-effectively by local authorities. They will also need resourcing to identify problem streets and to take appropriate measures, but resources will be freed up by no longer having to introduce complicated Traffic Regulation Orders to control parking where it has been a problem.

I hope this clarifies our position on pavement parking, but should you have further queries please don't hesitate to get in contact.

Yours sincerely

Neil Canham
Dirprwy Gyfarwyddwr Dros Dro
Interim Deputy Director
Sustrans Cymru

P-05-935 Ban Pavement Parking - Pavement Promise, Correspondence – Living Streets Cymru to Chair, 17.03.19

Dear Chair of the Petitions Committee

Thank you for your email of 24th February, I am pleased to provide a response as requested. Please find attached a report published by Living Streets Cymru in autumn 2019 [A Step Towards a Pavement Parking Ban in Wales](#). Since the Welsh Government is currently awaiting the report of the Taskforce Group on Pavement Parking, of which Living Streets Cymru is a member, it is not possible to comment on any further progress with regard to addressing pavement parking in Wales at this time.

However, the UK Government recently announced (12 March) that it will consult on proposals to tackle pavement parking in September 2020. The consultation will test public support for a nationwide ban, alongside a new civil offence of obstructive parking which would give local authorities greater powers to clamp down on pavement parking.

The Government announcement followed its response to the House of Commons Transport Select Committee Inquiry report on pavement parking – published last year – which called on the Government to introduce a ban. The TSC findings were based on thorough investigation, including input from over 4,000 Living Streets supporters. The Committee's report drew specific attention to the impact of pavement parking on loneliness.

Here is Living Streets' summary of the UK Government's response to each of the Transport Select Committee's recommendations:

Recommendation 1 suggested that the Government address the isolating effect of pavement parking as part of its Loneliness Strategy. This has been accepted by the Government in full; it's significant because it means that the Government acknowledges how harmful pavement parking can be.

Recommendation 2 called for a national awareness raising campaign; the Government has said it will raise the profile of the issue through consultation first and consider the need for a campaign as part of its next steps.

Recommendations 3 and 4 were about the use of Traffic Regulation Orders – the process used by local authorities to ban pavement parking on selected streets or a wider area. There is a need to make TROs simpler and cheaper by removing the need to advertise in local newspapers. A separate review of TROs has already been initiated through the TRO Discovery Project, any necessary change in legislation will not be achieved by spring 2020.

Recommendation 5 asked the Government to speed up the transfer of parking powers from the police to local authorities for those areas that have yet to 'decriminalise' parking. They are going to move forward with as much haste as possible.

Recommendation 6 followed on naturally, it required the Government to take action to ensure local authorities, police forces, as well as the public, have access to the right information about who enforces what. The Government accepts this recommendation.

Recommendation 7 asked the Government to consult on a new civil offence of 'obstructive pavement parking'. The advantage with this approach is that civil enforcement officers could issue a fine without needing a TRO in place.

The Government has partially accepted this recommendation, stating that clarity is needed on defining 'unnecessary obstruction' - to avoid differences in enforcement across the country. It also wants to consult on dual enforcement, so that the police can intervene in extreme cases.

Finally, in **Recommendation 8** the TSC agreed with Living Streets and supporting organisations and called on the Government to legislate for a nationwide ban on pavement parking. It viewed this as the long-term solution – which would need to be accompanied by an awareness raising campaign. The Government has also partially accepted this recommendation and will consult on a national ban (and obstructive pavement parking) in the summer.

Yours

Rhiannon Hardiman

CAMU TUAG AT

WAHARDD PARCIO

AR BALMENTYDD

YNG NGHYMURU

RHAGAIR GAN DDIRPRWY WEINIDOG YR ECONOMI A THRAFNIDIAETH, LEE WATERS AC

Mae parcio ar balmentydd yn dod yn rhywbeth cyffredin, ond arfer gweddol ddiweddar ydyw. O fewn dim ond ychydig o genedlaethau mae strydoedd preswyl wedi cael eu trawsnewid o fod yn fannau lle byddai plant yn chwarae'n rhydd, i leoedd a reolir gan geir.

Gwir yw dweud bod sawl achos i'r ddibyniaeth ar y car, ond mae'n glir fod iddo lawer o ganlyniadau hefyd.

Mae'r cynnydd mewn allyriadau sydd wedi cyfrannu at yr Argyfwng Hinsawdd a

gyhoeddwyd yn ddiweddar wedi cyflymu oherwydd cynnydd mewn defnydd ceir. Mae hynny'n wir hefyd am ein hargyfwng ansawdd aer. Oherwydd y lluo o gemegion niweidiol sy'n cael eu pwmpio i'n hatmosffer o bibellau mwg ceir mae ein rheoliadau diogelwch wedi'u torri dro ar ôl tro a Llywodraeth Cymru wedi bod yn destun achos llys.

Mae strydoedd a ddominyddir gan geir yn cyfrannu at ein hargyfwng gordewdra. Mae strydoedd llawn traffig yn creu amgylcheddau sy'n meithrin gordewdra - lleoedd sydd ddim yn annog gweithgarwch corfforol ac sy'n cyfrannu at broblem ffyrdd o fwy eisteddog. Erbyn hyn mae un o bob pedwar o oedolion yng Nghymru yn y dosbarth gordew, ond mae'r ffigur hwnnw'n gostwng yn sylweddol ymhlith y rheini sy'n gorfforol egniol. Mae cael pobl allan o'u ceir ar gyfer siwrneiau byr yn rhoi nifer o fanteision, yn amrywio o aer glanach a

ffyrdd llai prysur i well iechyd meddwl a siopau lleol mwy prysur.

Mae ceir sy'n creu rhwystrau ar balmentydd yn atal nifer o bobl rhag gadael eu tai gan eu bod yn teimlo ei bod yn rhy beryglus i deithio'r strydoedd. Gwyddom fod hyn yn effeithio'n benodol

ar y rheini sydd â nam o ran symudedd a golwg a theuluoedd gyda phlant ifanc.

Mae'r adroddiad hwn gan Living Streets Cymru yn tynnu sylw at y malltod ar gymunedau a achosir gan barcio ar balmentydd. Dywed ymatebwyr arolwg bod hon yn broblem wirioneddol iddynt hwy a'u teuluoedd, yn enwedig o amgylch ysgolion yng Nghymru.

Mae hon yn stori gyfarwydd ledled y DU. Ond mae Llywodraeth Cymru yn cymryd cyfres o gamau i wneud ein strydoedd yn fannau cyfeillgar i bobl unwaith yn rhagor.

Mae targedau newid hinsawdd uchelgeisiol, a chant o ymrwymïadau cyhoeddus i wneud newidiadau, yn ganolog i'n cynllun carbon isel. Mae ein Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) a'n Deddf Teithio Llesol (Cymru) yn ddeddfwriaethau blaengar sydd â'r nod o newid y ffordd yr ydym yn gwneud penderfyniadau ar gyfer yr hirdymor,

gyda'r Ddeddf Teithio Llesol yn canolbwyntio'n benodol ar gynyddu nifer y bobl sy'n cerdded a beicio yng Nghymru.

Rydw i wedi sefydlu dau dasglu. Un i edrych ar y ffordd orau i weithredu terfyn cyflymder 20mya diofyn mewn ardaloedd preswyl, a'r llall i ystyried sut yr ydym y mynd i'r afael â pharcio ar balmentydd. Rhaid i Lywodraeth Cymru arwain yn hyn beth os ydym o ddifrif ynglŷn â gwneud cerdded yn ddiogel a hygyrch i bawb.

Bydd y tasglu a minnau yn edrych yn agos iawn ar yr hyn y mae ymatebwyr arolwg Living Streets wedi ei ddweud a byddwn yn defnyddio hyn fel rhan o'n tystiolaeth wrth i ni symud yn nes tuag at fynd i'r afael â'r problemau a achosir gan barcio ar balmentydd. Byddwn yn parhau i weithio'n agos gyda Living Streets Cymru i wneud yn siŵr ein bod, gyda'n gilydd, yn creu gwell amgylchedd cerdded i bawb yng Nghymru.

CRYNODEB GWEITHREDOL

MAE CERBYDAU SY’N CAEL EU PARCIO AR BALMENTYDD AC YN ACHOSI RHWYSTR A DIFROD I WYNEB LLWYBRAU TROED YN BROBLEM ERS TRO BYD I GERDDWYR. YNG NGHYMRO DYWED 83% O BOBL BOD PARCIO AR BALMENTYDD YN BROBLEM GYFFREDIN FAWR NEU FAWR IAWN.

Hefyd, dywed 80% o bobl nad oes ganddynt unrhyw hyder, neu fawr o hyder, yng ngallu eu hawdurdod lleol i ddelio â’r broblem ac mae 83% yn cefnogi gwaharddiad ar barcio ar balmentydd yng Nghymru.

Ar hyn o bryd gall awdurdodau lleol yng Nghymru a Lloegr ddefnyddio Gorchmynion Rheoleiddio Traffig i greu gwaharddiadau fesul stryd neu ardal gyfan. Gall hwn fod yn ymarferiad hir a drud. Gall yr heddlu hefyd erlyn gyrwyr am achosi rhwystr, ond anaml iawn y gorfodir hyn. Cred Living Streets mai gwneud parcio ar balmentydd yn anghyfreithlon - oni bai bod hynny wedi’i eithrio’n benodol pan fo’n ddiogel ac angenrheidiol i wneud hynny – yw’r unig ateb synhwyrol.

Arweiniodd cyflwyniad Bil Trafnidiaeth (Yr Alban) at gyfraith newydd i wahardd parcio ar balmentydd yn yr Alban ac fe’i cymeradwywyd ym mis Hydref 2019. Roedd hyn yn dilyn arolwg a gynhaliwyd gan Lywodraeth yr Alban ynglŷn â gwella parcio, lle’r oedd 85% o ymatebwyr o’r farn y dylid gorfodi rheolau parcio yn gyson drwy’r wlad. Yn yr un modd, canfu arolwg gan Living Streets Cymru bod 83% o’r ymatebwyr o blaid gwaharddiad ledled y wlad. Mae Llywodraeth Cymru wedi gwneud ymrwymiad a groesawir i gyflwyno gwaharddiad o’r fath ac wedi sefydlu tasglu i ymchwilio sut y gellir cyflawni hyn.

1. Rhagymadrodd

Mae cerbydau sy'n cael eu parcio ar balmentydd (llwybrau troed) yn peri cymaint o broblem mewn dinasoedd ag y maent mewn trefi a phentrefi gwledig, oherwydd eu bod yn lleihau'r gofod i gerddwyr. Gall hyn achosi rhwystr a chyfyngu ar annibyniaeth nifer o bobl fregus, yn arbennig pobl hŷn a phobl anabl sydd â nam o ran symudedd neu eu golwg. Mae parcio ar balmentydd yn creu perygl i bobl, er enghraifft, pan fydd teuluoedd gyda chadeiriau gwthio neu bobl sydd â chŵn tywys yn cael eu gorfodi i gerdded ar y ffordd ac yn llwybr ceir sy'n dod tuag atynt. Ar gyfer pobl mewn cadair olwyn, gall palmant sydd wedi'i rwystro eu hatal rhag parhau â'u siwrnai oherwydd efallai na fydd cwrw isel yno i alluogi iddynt groesi'r ffordd.

Mae parcio ar balmentydd yn peri pryder mawr i gefnogwyr Living Streets yng Nghymru. Gofynnem i'n cefnogwyr a'r cyhoedd yn gyffredinol:

Faint o broblem yw parcio ar balmentydd?

Cymerodd dros 1,000 o bobl ran yn ein harolwg: dywedodd 83% ohonynt fod parcio ar balmentydd yn broblem gyffredin fawr neu fawr iawn (gweler isod). Awgrymodd rhai ymatebwyr y byddai angen bod marwolaeth er mwyn cael pobl i weithredu. Cysylltodd dau ymatebydd farwolaeth y ferch fach Esme Weir yn Neston yng Ngilgwri, pan aeth fan ar y palmant er mwyn dosbarthu nwyddau¹, gyda diffyg gweithredu parhaus ynglŷn â pharcio ar balmentydd. Mae hyn yn dangos diffyg hyder llwyr yng ngallu neu barodrwydd cynghorau (a'r heddlu) i fynd i'r afael â phroblem parcio ar balmentydd.

Mae parcio ar balmentydd yn broblem i'r cyhoedd yn gyffredinol hefyd. Yn 2018, datgelodd cais rhyddid gwybodaeth gan Living Streets i awdurdodau lleol yng Nghymru bod 88% ohonynt wedi derbyn llythyrau gan aelodau o'r cyhoedd yn cwyno am parcio ar balmentydd.²

---

¹ <https://www.liverpoolecho.co.uk/news/liverpool-news/delivery-driver-who-mounted-pavement-12782437>

² O'r 88% o awdurdodau lleol ag ymatebodd i'r arolwg ac wedi seilio ar ymateb gan 64% (16 allan o 22 awdurdod lleol).

Faint o broblem yw parcio ar balmentydd yng Nghymru?

Mae'n broblem fawr iawn	Mae'n broblem fawr	Mae'n broblem gyffredin	Mae'n broblem fach	Nid yw'n broblem
29%	25%	29%	10%	7%

Effaith parcio ar balmentydd

“Pan fyddaf allan yn cerdded gyda chadair wthio a'r ci byddaf yn aml yn dod ar draws heriau gwirioneddol oherwydd parcio ar balmentydd. Yn aml bydd yn rhaid i mi roi fy hun, fy mabi a'm ci mewn perygl er mwyn canfod fy ffordd o amgylch y ceir sydd wedi'u parcio ar y palmant drwy gerdded ar y ffordd gan nad oes digon o le i mi fynd heibio iddynt. Fe fyddaf hefyd yn gweld cerbydau'r cyngor wedi'u parcio ar balmentydd.” **(Sally)**

“Rwy'n gweithio yn y Ganolfan Ystum a Symudedd sy'n cynnal gwasanaeth cadeiriau olwyn. Mae'n rhaid i'n staff a'n cleifion deithio ar y ffordd oherwydd bod cerbydau masnachol yn parcio ar y palmentydd.” **(Adam)**

“Fe wnaeth fy mam, a oedd yn 93 oed ond yn ddigon egniol, gwmpo a thorri ei chlun mewn dau le pan barciodd rhywun ei gar ar y cwrp isel ar gornel ei stryd, gan greu rhwystr iddi gyda'i ffrâm gerdded. Fe'i gorfodwyd i fynd i fyny llethr tu ôl i'r car er mwyn croesi'r ffordd a throdd ei ffrâm drosodd dros grwb uchel a gwneud iddi gwmpo i'r stryd. Cafodd lawdriniaeth frys, treuliodd gyfnod hir yn yr ysbyty, ac wedi blwyddyn a hanner o waith adsefydlu a ffisiotherapi, a phoen cwbl ddiangen, mae'n dioddef o ddiffyg hyder sy'n golygu ei bod wedi bod bron yn gaeth i'r tŷ ers hynny. Dydw i ddim yn poeni pa mor werthfawr y mae gyrwyr yn credu yw eu cerbydau: i gerddwyr mae palmentydd.” **(Ruth)**

“Mae'r ddau ohonom yn anabl. Mae fy ngŵr yn defnyddio cadair olwyn drydan i gyrraedd pobman. Bydd yn wynebu rhwystrau yn ddyddiol oherwydd bod gyrwyr difeddwl yn creu rhwystrau ar gyfer defnyddwyr cadair olwyn/sgwteri symudedd/cadeiriau gwthio. Yn aml bydd yn rhaid iddo yrru o amgylch cerbydau i'r ffordd neu groesi'r stryd lle bo'n ddiogel gwneud hynny. Mae'n mynd yn rhwystredig dros ben. Mae gyrwyr a cherbydau nwyddau mor anystyriol, ac os byddwch yn siarad â nhw maent yn aml yn anghwrtais. Yn aml hefyd byddant yn creu rhwystr ar gyrbau isel fel na all fy ngŵr gyrraedd llwybr.” **(Lynne)**

Mae parcio ar balmentydd yn broblem ers tro byd. Canfu arolwg gan YouGov gyda phobl 65 oed a throsodd a gomisiynwyd gan Living Streets yn 2014 bod parcio ar balmentydd yn broblem ar gyfer 73% o bobl hŷn yn eu hardal leol; dywedodd 50% o'r ymatebwyr y byddent yn fwy tebygol i gerdded y tu allan pe bai'r palmentydd yn glir o gerbydau wedi'u parcio. Yn yr un modd, canfu arolwg YouGov a gomisiynwyd ar gyfer lansiad adroddiad 'State of our Streets' Living Streets yn 2012 mai'r problemau y soniwyd amdanynt yn fwyaf cyffredin (dwy ran o dair o'r ymatebwyr) oedd sbwriel a chŵn yn baeddu, ac yna'n agos y tu ôl hynny roedd pobl yn parcio ar balmentydd.

Ni fwriadwyd i wynebau llwybrau troed gynnal pwysau cerbydau ac mae'r difrod y maent yn ei achosi yn cynyddu'r perygl o faglu a chwympo. Amcangyfrifodd adroddiad gan y Labordy Ymchwil Trafnidiaeth bod nifer y bobl a dderbyniwyd i adrannau damweiniau ac achosion brys ysbytai yn 2002 o ganlyniad i 'gwympo ar ddiffygion mewn wynebau cerdded cyhoeddus' yn amrywio rhwng 20,000 a 190,000 ar gyfer y DU gyfanⁱⁱ. Cyfrifodd yr un adroddiad bod codwm ar lwybr troed yn costio £5,606 (prisiau 2005; mae cyfrifiannell chwyddiant y DU yn dangos bod hyn yn cyfateb i £8,300 yn 2019).³ Er bod yr awduron yn cydnabod bod gyrru ar balmentydd yn un o achosion difrod i balmentydd, ni ddaethant o hyd i unrhyw ddata a oedd yn dweud pa gyfran o'r difrod a achoswyd gan gerbydau yn symud neu'n parcio ar lwybrau troed.

Nid yw'n bosibl gwybod yn union faint o bobl sy'n baglu neu'n cwmpo ar lwybrau troed (nad yn wir ar y ffordd) oherwydd bod ceir wedi parcio ar y palmant. Er hynny, datgelodd gais rhyddid gwybodaeth a wnaed gan yr AA yn 2018, bod 10,329 o hawliadau anafiadau wedi'u gwneud gan gerddwyr i awdurdodau lleol yn y DUⁱⁱ, dros y 12 mis hyd at 31 Mai y flwyddyn honno. Gallai nifer gwirioneddol y cwmpadau fod yn uwch. Yn 2011 amcangyfrifwyd bod pob gwaith atgyweirio i balmant yn costio dros £80 (o gymharu â £52-£75 (2018) ar gyfer atgyweiriadau sydd wedi'u cynllunio/yr ymatebir iddynt i dyllau yn

³ Gan ddefnyddio <http://www.in2013dollars.com/uk/inflation/2005?amount=5606>

ⁱ Gweler <https://www.transport.gov.scot/media/42239/improving-parking-in-scotland-may-2018.pdf>

ⁱⁱ TRL (2006). 'Development of a risk analysis model for footways and cycletracks', adroddiad prosiect sydd wedi'i gyhoeddi PPR1717

ⁱⁱⁱ Gweler <https://www.theaa.com/about-us/newsroom/the-shocking-state-of-pavements>

y fforddⁱⁱⁱ). Mae cost trwsio cerrig palmant o ganlyniad i barcio ar balmentydd yn ychwanegu baich ariannol diangen ar gynghorau sydd eisoes yn brin o arian.

2. Sut caiff parcio ar balmentydd ei reoli?

Awdurdodau lleol Cymru sy'n gyfrifol am reoli parcio. Mae'r Llywodraeth yn argymhell bod awdurdodau priffyrdd yn defnyddio pwerau presennol o dan Ddeddf Rheoleiddio Traffig Ffyrdd 1984. Mae'r Ddeddf yn galluogi iddynt gyfyngu ar neu wahardd parcio ar balmentydd ar strydoedd unigol neu mewn ardal benodol drwy wneud Gorchymyn Rheoleiddio Traffig (TRO). Gellir defnyddio TRO arbrolol hefyd i brofi dulliau er mwyn dileu a/neu reoleiddio parcio ar balmentydd (er enghraifft, lle bo'r palmant yn ddigon llydan, mewn cilfachau wedi'u marcio). Unwaith bod TRO ar waith, gall swyddogion gorfodi sifil gyflwyno hysbysiad rheoli parcio - cod 62 - a dirwy er mwyn rheoli'r broblem.

Mae'n anghyfreithlon i yrru ar balmentydd⁴, ond yn y rhan fwyaf o leoedd yn y DU caiff parcio ar balmentydd ei ystyried yn 'gyfreithlon'. Gellir herio hyn gan adran 137 Deddf Priffyrdd 1980, sy'n dweud ei bod yn drosedd i rwystro'n fwriadol lwybr rhydd ar briffordd. Fodd bynnag, yn ymarferol ni chaiff hyn ei orfodi'n aml gan yr heddlu.

Yn Llundain, mae parcio ar balmentydd wedi'i wahardd yn y 32 bwrdeistref ac yn Ninas Llundain o dan Ddeddf Llundain Fwyaf (Dibenion Cyffredinol) 1974. Fodd bynnag, gall awdurdod priffyrdd "drwy benderfyniad... awdurdodi" parcio ar y palmant - gan osgoi costau Gorchymynion Rheoleiddio Traffig. Gwneir eithriadau ar sail strydoedd unigol.

Gwnaethom ofyn y canlynol i bobl yng Nghymru:

Pa mor hyderus ydych chi y gall yr awdurdodau yn eich ardal ddelio â pharcio ar balmentydd yn eich ardal?

---

⁴ Mae rheol 145 o God y Briffordd yn nodi: "RHAID I CHI BEIDIO â gyrru ar balmant, llwybr troed neu lwybr ceffylau neu drosodd ac eithrio i gael mynediad cyfreithlon i eiddo, neu mewn achos o argyfwng".

Hyderus iawn	Gweddol hyderus	Dim yn siŵr	Dim yn arbennig o hyderus	Dim yn hyderus o gwbl
2%	5%	12%	22%	58%

Gan ystyried yr arsylwadau yn yr adran uchod mae 80% o'r ymatebwyr yn mynegi fawr ddim hyder, neu dim hyder o gwbl, yng ngallu eu hawdurdod lleol i ddelio â'r broblem.

Mae rhoi TRO ar waith yn broses hir a drud. Gall gymryd hyd at ddwy flynedd ac mae'n gofyn am ymgynghoriad cyhoeddus eang. Fodd bynnag, ar adeg ein cais rhyddid gwybodaeth yn 2018 dim ond un awdurdod lleol yng Nghymru, Dinas Abertawe, ddywedodd ei fod wedi gorfod defnyddio TRO i reoli parcio ar balmentydd yn y ddwy flynedd flaenorol (2016-8). Gosodwyd y TRO ar gyfer un stryd a chostiodd £500. Roedd y costau a adroddwyd ar gyfer Lloegr (fel rhan o'r un cais rhyddid gwybodaeth) yn amrywio o gyfartaledd o £250 am bob arwydd a phostyn, i dros £3,000 ar gyfer pob stryd er mwyn codi arwyddion llinellau, selio'r gorchymyn, cyhoeddi hysbysiadau yn y papur lleol a chostau staff.

Y sefyllfa yn yr Alban: Y Bil Trafnidiaeth (Yr Alban)

Yn yr Alban, lobiodd y Gynghrair Parcio Cyfrifol, a arweinir gan Living Streets Scotland, am y Bil Parcio Cyfrifol. Roedd gan y Bil Aelod a gynigwyd gan Sandra White MSP gefnogaeth drawsbleidiol gan 58 o Aelodau Senedd yr Alban. Cafodd ei oedi gan ansicrwydd ynglŷn â phwerau datganoledig ac fe'i ail-lansiwyd yn 2015 gan Sandra White fel y Bil Parcio ar Lwybrau Troed a Pharcio Dwbl (Yr Alban). Ceisiodd Bil Aelod Preifat Mark Lazarowicz AS - Bil Parcio Cyfrifol (Yr Alban) 2014-15 - egluro hawl yr Alban i ddeddfwriaethau ar faterion parcio. Diwygiwyd Bil yr Alban 2016 i roi pwerau i Senedd yr Alban dros barcio yn Rhan 4 Deddf yr Alban 2016. Y mis Ebrill 2019, cytunodd Llywodraeth yr Alban mewn egwyddor i weithredu'r Bil Trafnidiaeth (Yr Alban) er mwyn rhoi gwaharddiad cenedlaethol parcio ar lwybrau troed ar waith^{iv}. Pleidleisiwyd ar ddiwygiadau terfynol i'r Bil a chymeradwywyd deddf newydd i wahardd parcio ar balmentydd yn yr Alban ym mis Hydref 2019.

^{iv} Gan Age UK (2011) 'Pride of Place <https://www.local.gov.uk/sites/default/files/documents/age-uks-pride-place-campa-fe3.pdf>

3. Cefnogaeth ar gyfer gwaharddiad cenedlaethol yng Nghymru

Mae 83% o'r ymatebwyr i'n harolwg parcio ar balmentydd yng Nghymru yn cefnogi gwaharddiad ar barcio ar balmentydd. Gwnaethom hefyd ofyn i bobl sôn wrthym am eu profiadau o broblem parcio ar balmentydd. Ymhlith y materion a fynegir yn gyson wrth sôn am barcio ar balmentydd mae:

Ofn cerdded yn y ffordd gyda phlant bach neu gael eu taro gan bobl sy'n gyrru ar y palmant (yn arbennig y tu allan i ysgolion oherwydd efallai na fydd plant bach yn gweld cerbydau sy'n dod ac na fydd gyrrwyr yn gallu eu gweld hwythau):

- Y bregusrwydd a brofir gan y cerddwyr lleiaf abl wrth gael eu gorfodi i'r ffordd
- Ymddygiad ymosodol gan yrwyr tuag at gerddwyr sy'n gofyn iddynt beidio â pharcio ar y palmant
- Sut mae'n broblem i bob cerddwr, nid dim ond y rhai mwyaf bregus
- Anafiadau e.e. gan gerbydau sy'n creu rhwystr ar y palmant
- Y risg a'r perygl sy'n gysylltiedig â gyrru ar lwybr troed er mwyn parcio
- Materion diogelwch ehangach yn arbennig o ran gwelededd, ond hefyd cyflymder cerbydau pan orfodir cerddwyr i gerdded ar y ffordd
- Sut mae'n cyfyngu ar ryddid pob i fynd allan
- Diffyg gweithredu ar y mater gan yr awdurdodau perthnasol

Yr hyn a ddaeth i'r amlwg o'r sylwadau a dderbyniwyd gennym oedd teimlad clir o hawl, wedi'i gyfuno â diffyg dealltwriaeth neu empathi ar gyfer yr effaith a achosir gan bobl sy'n parcio ar balmentydd. Mae cyfleustra i yrrwyr a'r amharodrwydd i gerdded yn achosi anafiadau ar lwybrau troed ac yn gorfodi pobl (sy'n dibynnu ar gerdded fel dull trafnidiaeth) i fynd ar y ffordd. Mae hyn yn digwydd er bod Rheolau'r Ffordd Fawr yn dweud na ddylai gyrrwyr barcio ar balmentydd. Amcan allweddol newid y gyfraith fel bod rhagdybiaeth glir nad oes hawl i barcio ar balmentydd (oni chaniateir yn wahanol), yw herio'r diwylliant goddefol o barcio ar balmentydd.

Herio'r diwylliant o barcio ar balmentydd

"Bu bron i mi gael fy nharo i lawr pan yrrodd gyrrwr ar balmant roeddwn i'n cerdded arno a pharcio ei char o fy mlaen ar y palmant! Roedd yn rhaid i mi gerdded ar y ffordd! Pan gwynais wrthi dywedodd mai dim ond am deg munud yr oedd yn parcio yno; doedd ganddi ddim syniad." **(Carol)**

"Mae gan fy merch Acondroplasia (math o gorchedd aelodau byr); ni fyddai car yn gyrru i lawr y ffordd ar y cyflymder y maent yn ei wneud yn ei gweld tan y funud olaf. Mae pawb yn parcio ar y palmentydd yn yr ardal lle rydym yn byw felly mae'n rhaid i ni gerdded ar y ffordd. Mae ganddynt ddreif ar gyfer eu ceir ond yn defnyddio'r palmentydd. Dydw i ddim yn deall y peth." **(Lorraine)**

"Os byddaf yn cerdded gyda fy nghi tywys, mae'n rhaid i mi naill ai sefyll ac aros neu fynd ar y ffordd, sy'n beryglus. Bydd y bobl sy'n parcio ar balmentydd yn dweud yn aml eu bod yn gwneud hynny gan na allant gerdded yn bell, ond os oes ganddynt fathodyn glas, dylent sylweddoli beth yw goblygiadau'r hyn maent yn ei wneud." **(Jane)**

"Y broblem yn fy ardal i yw rhieni'n gollwng ac yn casglu eu plant o'r ysgol. Maent yn credu bod hawl ganddynt i barcio lle bynnag a sut bynnag y mynnant oherwydd ei fod 'dim ond am bum munud'". **(Lloyd)**

Roedd 10% o'r ymatebwyr yn erbyn gwaharddiad ar barcio ar balmentydd gyda 8% ddim yn siŵr. Rhoddwyd nifer o resymau am hyn, yn amrywio o:

- Mae angen lle ar gerbydau brys a cherbydau gwasanaethau i basio
- Mae'r ffyrdd eisoes yn rhy gul ac nid ydynt wedi'u bwriadau ar gyfer y lefel bresennol o berchnogaeth cerbydau (e.e. cartrefi sydd â nifer o geir a faniau)
- Mae gyrwyr yn cael eu cosbi'n annheg. Mae angen eu ceir ar bobl ac nid oes ganddynt unrhyw le arall i barcio, felly beth yw'r dewis sydd ganddynt?
- Os na all teuluoedd sy'n ymweld barcio, gallai trigolion sydd â llai o symudedd deimlo'n ynysig
- Dylai bod mwy o gefnogaeth ar gyfer trafnidiaeth gyhoeddus fel dewis amgen i geir
- Nid yw'n broblem, cyn belled bod digon o le i gerddwyr sydd â chadeiriau gwthio
- Parcio anghyfrifol gan leiafrif o yrwyr yw'r broblem ac addysg yw'r ateb

Pam y dylid caniatáu parcio ar balmentydd

"Rwy'n defnyddio cadair olwyn. Dydw i ddim yn gwrthwynebu parcio ar balmentydd os oes digon o le i basio ac nad yw'n digwydd dros gyrbau isel." **(Elaine)**

"Os nad ydym yn parcio ar balmentydd, all y gwasanaethau brys ddim pasio. Mae strydoedd yng Nghymru yn hen a chul; mae pobl yn llwyddo i fynd heibio i geir sydd wedi'u parcio gan mai dim ond ar hanner y palmant rydym yn parcio. Rwy'n gwybod bod rhai pobl, fel y deillion, yn cael trafferth ond fy marn i yw bod angen rhoi blaenoriaeth i'r gwasanaethau brys." **(Susan)**

Mae'r rhesymau hyn yn dangos camsyniad gwirioneddol y byddai gwaharddiad llwyr yn golygu na fyddai unrhyw barcio yn cael ei ganiatáu ar balmant. Yn hytrach, mae'n golygu troi'r sefyllfa bresennol wyneb i waered. Byddai newid y gyfraith yn ei gwneud hi'n ofynnol i awdurdodau lleol ddefnyddio'r pwerau sydd ar gael iddynt i alluogi strydoedd i optio i mewn ar gyfer parcio ar lwybr troed yn hytrach nac optio allan. Efallai y gellid caniatáu parcio ar balmentydd mewn rhai strydoedd mewn cilfachau wedi'u marcio, ond byddai'n cael ei reoleiddio ac nid ar gael i bawb.

Yn yr un modd, mae'r Bil Trafnidiaeth (Yr Alban) (fel y'i diwygiwyd ar Gam 2^v) yn cymryd dull pragmatig ac yn nodi y byddai gwaharddiad ar barcio ar balmentydd yn cael ei eithrio yn yr amgylchiadau canlynol:

“nid oes unrhyw ran o'r cerbyd o fewn 1.5 metr i ymyl y palmant sydd bellaf i ffwrdd o ganol y ffordd (beth bynnag fo ffin yr ymyl hwnnw).” (erthygl 47(2)(c))

Mewn geiriau eraill, byddai parcio ar balmentydd yn cael ei ganiatáu pan fo'r palmentydd yn dal i fod yn ddigon llydan i gerddwyr gerdded yn ddiogel a chyfforddus wrth ochrau'r cerbydau, gyda chadeiriau gwithio, cadair olwyn neu sgwter symudedd.

Y negeseuon eraill sy'n deillio o ganlyniad ein harolwg yw ei bod yn hollbwysig bod codi ymwybyddiaeth, ac yn hanfodol gorfodaeth, yn cyd-fynd â gwaharddiad ar barcio ar balmentydd.

---

^v Gweler [https://www.parliament.scot/S5_Bills/Transport%20\(Scotland\)%20Bill/SPBill33AS052019.pdf](https://www.parliament.scot/S5_Bills/Transport%20(Scotland)%20Bill/SPBill33AS052019.pdf)

Mae gorfodaeth yn hollbwysig

“Bydd gyrwyr diofal yn aml yn parcio eu ceir yn lletraws ar y palmant yn fy stryd ac yn eu gadael am nifer o ddiwrnodau, weithiau wythnosau. Mae’n rhaid gwneud rhywbeth gan fod riportio’r mater i’r cyngor neu’r heddlu yn wastraff amser ac nid yw swyddogion gorfodi fel petaent o gwmpas pan fydd hyn yn digwydd.” **(Lesley)**

“Mae hi fel petai’r agwedd tuag at orfodi parcio yn llac. Nid oes wardeiniaid ar rawd y tu allan i ganol y dref ac mae hyn yn arwain at barcio peryglus yn yr holl ardal. Mae parcio ar balmentydd a llinellau melyn dwbl yn gyffredin iawn. Yn aml bydd yn rhaid i bobl fynd â phramiau ar ffyrdd prysur oherwydd bod y palmentydd wedi’u rhwystro.” **(Roy)**

“Mae pobl nawr yn parcio’n gyfan gwbl ar balmentydd er mwyn osgoi llinellau melyn dwbl gan eu bod y gwybod na all awdurdodau lleol gymryd camau gweithredu ac mae’n flaenoriaeth isel i’r heddlu.” **(Stuart)**

“Nid oes fawr o bwrpas gosod mesurau oni bai y cânt eu plismona. Rwy’n teimlo’n gwbl ddi-rym i wneud unrhyw beth ynglŷn â phobl sy’n parcio ar balmentydd. Rwy’n hollol ddall a byddaf yn aml yn taro i mewn i gerbydau sydd wedi’u parcio ar balmentydd, yn enwedig cerbydau mawr, gan fod fy ffon wen yn mynd oddi tanynt ac yna bydd fy ysgwydd neu fy wyneb yn taro’r cerbyd ac mae’r canlyniad yn boenus. Fe fyddwn wrth fy modd pe bai’r gyfraith yn cael ei gwneud yn glir ynglŷn â pharcio ar balmentydd a bod system yn cael ei rhoi ar waith i helpu cerddwyr i riportio tor-cyfraith fel eich bod yn gallu gweld bod camau wedi’u cymryd. Nid oes dim byd gwaeth na riportio rhywbeth a bod â dim syniad bod unrhyw beth wedi digwydd o ganlyniad - pam traferthu?” **(John)**

“Os caiff deddfwriaeth ei phasio, a fydd hynny’n gwneud gwahaniaeth? Mae llawer o barcio ar balmentydd yn digwydd dros linellau melyn dwbl gyda dim gobaith y bydd warden yn dod heibio a delio â’r drosedd.” **(Jocelyn)**

Astudiaethau achos

Folkert Veenstra

Dywed Folkert Veenstra o Sir Drefaldwyn, bod parcio ar balmentydd yn broblem fawr yn ei hardal hi. Mae'n defnyddio cadair olwyn ac nid yw'n teimlo'n ddiogel yn mynd at yrwyr i gwyno sy'n golygu y bydd yn aml yn gorfod galw'r heddlu pan fydd cerbyd yn creu rhwystr iddi.

“Mae pobl yn defnyddio'r palmant fel maes parcio ac mae hynny'n beryglus i bawb. Rwy'n defnyddio cadair olwyn ac os nad yw'r palmant yn ddigon llydan, alla'i ddim mynd heibio. Mae'n arbennig o wael ar gyfer pobl ddall - gallaf i o leiaf weld y ceir. Nid yw pobl yn meddwl. Nid fel hyn ddylai fod: dylai palmentydd fod ar gyfer pobl.”

Hoffai Folkert weld deddfwriaeth i wahardd parcio ar balmentydd yng Nghymru ac mae'n credu y dylai wardeiniaid parcio a'r heddlu gael yr un pwerau i ddirwyo pobl sy'n parcio'n anghyfreithlon. Mae hefyd yn meddwl y dylai mwy o bobl gwyno fel bod awdurdodau

Rhian Morris

Mae Rhian Morris yn byw ym Mhen-y-bont ar Ogwr gyda Harley, ei mab saith mlwydd oed. Mae'r ddau ohonynt yn rhannol ddall felly mae hi hyd yn oed yn anoddach i deithio o gwmpas pan fydd ceir yn parcio ar balmentydd. Mae'n dweud y bydd llawer o bobl yn ei chymdogaeth ddim yn gadael eu tai ac nid oes ganddynt yr hyder i riportio parcio ar balmentydd.

“Mae'n anodd dros ben i weithio'ch ffordd heibio ceir sydd wedi'u parcio ac mae'n rhaid i mi gynllunio ymlaen llaw pan fyddaf yn mynd allan. Mae'n peri llawer o bryder i mi oherwydd dydw i ddim bob amser yn gwybod a yw hi'n ddiogel i groesi'r ffordd. Rydw i eisiau i Harley allu symud o gwmpas pan fydd yn hŷn, ond yn amlwg rydw i'n cael trafferth.”

Mae ceir yn parcio ar balmentydd y tu allan i ysgol Harley, yn y stryd, ac yng nghanol y dref, ac mae Rhian yn credu bod angen i awdurdodau lleol ddarparu mwy o ofodau parcio penodol. Hoffai Rhian weld gwaharddiad llwyr ac mae'n ymgyrchu yn ei hardal i godi ymwybyddiaeth ynglŷn â'r mater a helpu pobl eraill yr effeithir arnynt

4. Sut y gallai gwaharddiad weithio yng Nghymru

Y dull gorau yw defnyddio'r pwerau sydd ar gael - Gorchmynion Rheoleiddio Traffig - i ganiatáu parcio ar balmentydd mewn rhai strydoedd ('optio i mewn' yn hytrach na'i wahardd) ar sail strydoedd unigol. Am y rhesymau a amlinellwyd uchod, byddai hon yn broses hir a drud. Dull arall a awgrymwyd yn Lloegr yw ddad-droseddoli y weithred o greu rhwystr. Byddai hyn yn caniatáu i awdurdodau lleol osod dirwyon ar gerbydau sy'n rhwystro llwybrau traed. Yn ein barn gallai hwn fod yn fesur interim defnyddiol tra bod gwaharddiad cenedlaethol (a fyddai'n rheoleiddio lle caniateir parcio ar balmentydd) yn cael ei roi ar waith.

Cred Living Streets bod angen i'r gyfraith fod yn gyson ledled Cymru. Gallai dull Llundain – y gwnaethom llobio drosto ac sydd wedi'i fabwysiadu yn y Bil Trafnidiaeth (Yr Alban) – gael ei gyflwyno yn Lloegr (a Chymru) hefyd. Yn hytrach na'i gwneud yn ofynnol i gael TRO, byddai angen i gynghorau basio cynnig i eithrio strydoedd neu leoedd er mwyn caniatáu parcio ar balmentydd. Mae pasio cynnig yn gyflymach ac nid oes angen hysbysebion ac ymgynghoriadau drud. Mae'n ymatebol i angen lleol.

Rhaid aros i weld a fydd Llywodraeth yr Alban yn cynghori awdurdodau priffyrdd yr Alban i ymgynghori â phreswylwyr a/neu fusnesau ar ganiatáu parcio ar balmentydd. Bydd hynny, ynghyd ag ymgyrch genedlaethol i godi ymwybyddiaeth a'r cyfrifoldeb ar awdurdodau priffyrdd i sicrhau bod parcio ar balmentydd yn cael ei ganiatáu dim ond lle mae'n ddiogel i wneud hynny, yn costio arian.

Gwrthbwysir hyn drwy gynnig arbedion ariannol enfawr i gynghorau lleol sy'n gorfod talu am drwsio llwybrau troed sydd wedi'u difrodi gan bwysau cerbydau, a'r rhyddid newydd a roddir i bobl mewn cadeiriau olwyn, rhieni gyda chadeiriau gwthio ac oedolion hŷn.

5. Materion ehangach

Mynegwyd pryderon ynglŷn â dyluniad ystadau tai newydd lle mae dreifiau cul a strydoedd cul yn golygu nad oes digon o le i barcio, gan orfodi pobl i barcio ar y palmant. Daeth y broblem hon hefyd i'r amlwg mewn ymatebion i arolwg parcio ar balmentydd Living Streets yn Lloegr. Nid yw darpariaeth parcio wedi'i gyfyngu yn ddatrysiaid oni bai bod digon o ddewisiadau amgen o ran teithio a thrafnidiaeth gyhoeddus.

Fe wnaeth ymatebwyr i'n harolwg yng Nghymru hefyd sôn am faterion ehangach ynglŷn â chynnal a chadw palmentydd a rhwystrau eraill, megis gwrychoedd wedi tyfu'n wyllt, biniau olwyn a llanast ar y stryd. Ynghyd â pharcio ar balmentydd, y teimlad oedd bod y rhain yn arwydd o'r flaenoriaeth isel a roddir i gerddwyr.

6. Casgliad

Mae Living Streets yn cefnogi'n llwyr fwriad Llywodraeth Cymru i wahardd parcio ar balmentydd. Rydym wedi ymgychu o blaid strydoedd diogelach a mwy hygyrch drwy gydol 90 mlynedd ein bodolaeth. Mae'r arolwg diweddaraf hwn o brofiad pobl o barcio ar balmentydd yng Nghymru yn dangos yr hyn rydym wedi'i ddysgu ar hyd y ffordd: mae angen i ni wahardd parcio ar balmentydd.

Mae gyrru cerbydau ar lwybrau troed yn beryglus (ac yn anghyfreithlon) oherwydd nid yw cerddwyr yn disgwyl hynny ac efallai na fydd y gyrrwr yn gallu gweld plant ifanc. Gall parcio cerbydau ar lwybrau troed ac achosi rhwystr atal pobl mewn cadeiriau olwyn rhag parhau â'u siwrnai neu orfodi teuluoedd ifanc gyda chadeiriau gwthio i symud i lwybr cerbydau sy'n dod tuag atynt. Mae mwyafrif y bobl a ymatebodd i'n harolwg yng Nghymru yn cefnogi newid y gyfraith.

Byddai newid y gyfraith yn dal i olygu bod gan awdurdodau lleol y dewis i ganiatáu parcio ar balmentydd ar strydoedd lle mae hynny'n ddiogel i gerddwyr a pan fo'n angenrheidiol gwneud hynny. Nod creu gwaharddiad diodyn yw troi'r sefyllfa bresennol wyneb i waered, drwy herio'r diwylliant o oddefoldeb ynglŷn â pharcio ar balmentydd a'i reoleiddio. Gellir defnyddio offer presennol megis Gorchmynion Rheoleiddio Traffig (TRO) i ganiatáu parcio ar balmentydd mewn cilfachau sydd wedi'u marcio. Efallai y bydd Llywodraeth Cymru hefyd am ystyried dad-droseddoli creu rhwystr a defnyddio penderfyniadau'r cyngor (yn hytrach na TRO) i reoli parcio ar balmentydd.

Fodd bynnag, nid yw newid y gyfraith yn unig yn ddigon. Mae'n hanfodol bod y cyhoedd yn ymwybodol o'r newidiadau a pham eu bod yn digwydd. Mae hefyd yn angenrheidiol i'r newidiadau hyn gael eu gorfodi. Gwnaeth nifer o bobl sylwadau ar y diffyg gweithredu ynglŷn â pharcio ar balmentydd - a hefyd ynglŷn â materion ehangach yn ymwneud â chynnal a chadw palmentydd. Mae Llywodraeth Cymru mewn sefyllfa i ddatblygu'r materion hyn ac mae Living Streets yn edrych ymlaen at gefnogi eu cynnydd tuag at ganlyniad cadarnhaol i bawb.

Ni yw Living Streets, elusen y Deyrnas Unedig ar gyfer cerdded pob dydd. Ein cenhadaeth yw sicrhau gwell amgylchedd i gerdded ynddo ac ysbrydoli pobl i gerdded mwy.

America House, 2 America Square, Llundain EC3N 2LU

Ff: 020 7377 4900 www.livingstreets.org.uk @livingstreets / @LStreetsCymru

Mae Living Streets (The Pedestrians' Association) yn Elusen Gofrestredig Rhif 1108448 (Cymru a Lloegr) a SC039808 (Yr Alban). Cwmni Cyfyngedig drwy Warant (Cymru a Lloegr), Rhif Cofrestru'r Cwmni 5368409. 2 America Square, Llundain EC3N 2LU.

Ein cyf/Our ref LW/00151/20

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau

Government.Committee.Business@llyw.cymru

12 Mai 2020

Annwyl Janet,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 24 Chwefror ynglŷn â Deiseb P-05-935: Gwahardd Parcio ar Balmentydd – Addewid Palmant.

Ar hyn o bryd dim ond cerbydau nwyddau mwy a waherddir rhag parcio ar droedffyrdd a phalmentydd yng Nghymru. Felly, penderfynwyd sefydlu'r Tasglu i edrych ar yr hyn y gellid ei wneud i wahardd pob cerbyd rhag gwneud hynny, gan ddefnyddio'r ddeddfwriaeth sydd ar gael ar hyn o bryd.

Mae'r Grŵp wedi ystyried dau ddull amgen er mwyn galluogi camau gorfodi i atal parcio ar balmentydd (troedffyrdd):

- Deddfwriaeth sylfaenol, sy'n creu trosedd newydd o barcio ar balmentydd, yn debyg i'r ddeddfwriaeth a gyflwynwyd yn ddiweddar yn yr Alban, a'r gwaharddiad hirsefydlog yn Llundain;
- Is-ddeddfwriaeth, drwy ychwanegu'r drosedd o beri rhwystr ar y briffordd yn ddiangen at y rhestrau o dramgwyddau y gallai Swyddogion Gorfodi Sifil awdurdodau lleol gymryd camau gorfodi yn eu herbyn o dan Ddeddf Rheoli Traffig 2004.

Bydd y Tasglu yn argymhell y dull gorau ac yn adrodd ar weddill ei ganfyddiadau yr haf hwn. Mae'r grŵp yn cynnwys nifer o randdeiliaid sydd â phrofiad gwerthfawr yn y maes hwn. Mae rhestr gynhwysfawr ar y dudalen nesaf.

Ar hyn o bryd dim ond yr heddlu sydd â'r pwerau i ymdrin â materion megis peri rhwystr a pharcio mewn modd peryglus. Os oes gan eich deisebwyr unrhyw bryderon ynghylch cerbydau'n parcio mewn modd sy'n peri rhwystr ar ffordd gyhoeddus, cânt adrodd am y mater i'r heddlu drwy ffonio 101, y rhif ar gyfer yr heddlu os nad oes argyfwng.

Yn gywir,

Lee Waters AS/MS
Dirprwy Weinidog yr Economi a Thrafnidiaeth

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Lee.Waters@llyw.cymru
Correspondence.Lee.Waters@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Cadeirydd – Phil Jones, Phil Jones Associates

Sefydliadau sy'n Aelodau:

- Llywodraeth Cymru
- Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
- Cymdeithas Parcio Prydain
- Living Streets
- Yr Heddlu
- Cŵn Tywys
- Conffederasiwn Trafnidiaeth Teithwyr y DU
- Cymdeithas Cludiant Ffyrdd
- Prifysgol Gorllewin Lloegr (Bryste)
- Ffederasiwn Busnesau Bach
- Cyd-bwyllgor PATROL (Rheoliadau Parcio a Thraffig y Tu Allan i Lundain)
- Cymdeithas Cludo Nwyddau
- Gwasanaethau Tan ac Achub
- Iechyd Cyhoeddus Cymru
- SUSTRANS
- Anabledd Cymru
- Y Tribiwnlys Cosbau Traffig ar gyfer Cymru a Lloegr
- Cynrychiolwyr Rhanbarthol o Bedwar Awdurdod Lleol

P-05-935 Ban Pavement Parking - Pavement Promise, Correspondence – Petitioner to Committee, 29.06.20

Thank you for your email and the attached documents.

I feel that the attached documents are very informative and highlight views from a number of different backgrounds.

I am pleased that there is a large number of individuals from a variety of organisations on the task force.

I feel it is good to have a variety so that those whom may not feel confident discussing the issues can be heard through others.

I hope that having the task force and allowing the organisations involved to express their views will raise more awareness and understanding.

It is mentioned in one document that an awareness campaign is considered.

We have highlighted during our campaign that more awareness and understanding is needed.

The use of social media has given a lot of good feedback in new understanding of the issue.

I feel that awareness should start from a young age, to then take the knowledge through life.

I am pleased that the documents show that the issue can impact on everyone in different ways.

What we have tried to highlight and feel needs to be a big part in this going forward is that this is to allow people to maintain their independence and also for the future generations to come.

It is important that everyone has equal opportunities.

Those who may not have the luxury of driving or choose to stay healthy on foot should not be put at risk or danger.

It is noted in the results from the living streets survey that there is a lack of trust in the local authorities to enforce this issue.

How will you ensure that enforcement is carried out and how will reporting an issue be carried out?.

I agree that a lack of parking is an issue that needs to be addressed.

This is something I have previously discussed during the campaign.

What is an estimated time frame on the decision of the task force findings to be put in place?.

The next general election for the National Assembly of Wales is approaching next year.

Will this issue stay focused on to help improve our country and to keep everyone safe?.

I am pleased that a serious response to this is happening and heading towards keeping Wales a safer place for everyone.

Eitem 4.9

P-05-908 CF3 yn erbyn y Llosgydd

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Andrew Evans, ar ôl casglu 2,224 o lofnodion ar-lein a nifer i'w gadarnhau ar bapur, sef cyfanswm o 2,224 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Mae cynlluniau i adeiladu llosgydd newydd yn CF3 ar Newlands Road, Gwynllŵg, Caerdydd. Mae hyn yn agos iawn i gartrefi ac ysgolion. Er enghraifft, nid yw ond 500 metr i ffwrdd o Ysgol Uwchradd y Dwyrain. Mae llawer o breswylfeydd ac ysgolion eraill yn CF3 hefyd ymhell o fewn hanner milltir iddo.

Bydd y llosgydd arfaethedig yn llosgi 200,000 tonnall o wastraff diwydiannol y flwyddyn a bydd yn gweithio 24 awr, saith diwrnod yr wythnos. Y bwriad yw ei adeiladu mor gynnar â 2020/21.

Caiff y gwastraff diwydiannol sydd i'w losgi ei gludo i'r safle arfaethedig ar 80 o lorïau bob dydd, gyda phob un yn cario 20 tonnall o wastraff. Bydd hefyd angen cludo ymaith y lludw gwenwynig y bydd y llosgydd yn ei greu.

Bydd y safle yr un maint â 1.5 cae rygbi, a bydd y prif adeilad dros 40 metr o uchder; bydd corn y simnai dros 70 metr o uchder.

Rydym o'r farn nad yw trigolion CF3 am gael llosgydd yn eu cymuned. Credwn y bydd yn creu sŵn, llygredd aer a thraffig, ac na fydd yn dda i iechyd pobl sy'n byw yng nghymuned CF3.

Etholaeth a Rhanbarth y Senedd

- De Caerdydd a Phenarth
- Canol De Cymru

2 June 2020

Jane Finch-Saunders AS/MS
Cadeirydd/Chair
Petitions Committee
Welsh Parliament
Cardiff Bay
Cardiff CF99 1SN

Dear Jane

Petition P-05-908 CF3 against the Incineration

Many thanks for your letter dated 27 May which was given to me to respond on behalf of our client, Môr Hafren Bio Power, who are proposing to build a new Energy Recovery Facility on a brownfield site, within an industrial park on Newlands Road, Wentloog, Cardiff CF3 2EU.

Petition

The petition states:

“The industrial waste to be burned will be transported to the plant site using 80 lorries everyday each carrying 20 tonnes of waste. The toxic Ash generated by the incinerator will also need to be transported away.”

The proposed development will not have 80 lorries every day and additional lorries to remove the residue. There will be 40 HGV visiting and 40 leaving the site Monday to Saturday. This figure also includes any lorries that will be removing any residue, some of which we hope will be taken away for recycling.

“It is planned to be built as early as 2020/21.”

This has never been the case. Originally, we anticipated the potential start of construction in 2021/22 and, with the 2-year build program, the plant would not be built and operation until 2023/24 at the earliest. However, with some additional support work, and Covid 19, the earliest the plant could be operational would be 2024. We believe that this statement is intended to make potential signatories of the petition believe that, this proposal is being rushed through without due process. This couldn't be further from the truth.

The proposal

We announced the proposed development in August 2019, which attracted significant media coverage, and Môr Hafren Bio Power conducted public consultation from 14 August until 29 November, a total of 107 days. This was the first phase of the consultation programme. Since then the development team has had time to review the feedback received and made a number of changes to the project, including conducting additional studies as part of the Environmental Impact Assessment (EIA) and reviewing some aspects of building design.

Given the current health emergency we have sought guidance from the Planning Inspectorate, before starting Phase 2, the statutory consultation phase. We were advised to wait until appropriate legislation was in place to accommodate DNS projects during these difficult times, this is now the case and so we can proceed to statutory consultation.

Continued/... Page 2

PROTEUS COMMUNICATIONS GROUP LLP

The Granary, Home Farm Drive, Upton Estate, Banbury, Oxfordshire, OX15 6HU
Telephone +44 (0) 1295 678591 | Email info@proteus-cg.com | www.proteus-cg.com

Tudalen y pecyn 193

We anticipate starting the statutory consultation phase (which is not held face to face) later this month.

As the application falls under the Developments of National Significance (“DNS”) process, it is governed by the Planning (Wales) Act 2015, and the Developments of National Significance (Wales) Regulations 2016 (as amended). The DNS Procedural Guidance Version 2.2 (October 2019) states that statutory consultation involves consulting specific organisations and individuals including:

- Specific community consultees such as councillors
- Specialist consultees such as NRW, Highways Authorities, Health and Safety Executive etc
- A full list can be found in the Planning Inspectorate’s Developments’ of National Significance Procedural Guidance document V2.2 October 2019 section 2.10

We will run the statutory consultation for the necessary period and believe that we will not be submitting a potential planning application until August or September 2020.

We hope you have found this letter and the additional information supplied useful. Môr Hafren Bio Power is committed to open consultation with all of its stakeholders and further information can also be found on our website www.morhafrenbiopower.co.uk. The website will be fully updated by the start of statutory consultation later this month, this will include copies of the draft planning application, and supporting documents such as the Environmental Impact Assessment.

Yours sincerely

Paul Davison
CEO

Môr Hafren Bio Power

Tudalen y pecyn 195

Proposals for an Energy Recovery Facility in
Wentloog, Cardiff

Summary of proposal

- Wales needs to divert more waste from landfill
- This plant will:
  - Divert up to 200,000 tonnes per annum of residual commercial and industrial waste
  - Generate 15MWe of electricity
  - Create 300 jobs during construction and 40 permanent jobs at the site
  - Operate to the highest environmental standards
- The proposed plant is considered a Development of National Significance with the final planning decision being taken by the Welsh Government
- The facility will also need and Environmental Permit from Natural Resources Wales

Why is it needed? – Waste in Wales

- The Welsh Government has progressive targets – ultimately making Wales a zero waste nation by 2050
- Currently approximately 1, 600,000 tonnes of waste goes to landfill or treatment elsewhere - including 900,000 tonnes of C&I wastes
- New solutions are required to help divert this waste from landfill, but even with new facilities currently planned there will still be a capacity gap of roughly 700,000 tonnes each year
- The Welsh Government recognises that to achieve their target, efficient EfW will have an important role “For now EfW is our preferred option”
- Môr Hafren Bio Power sees this plant as a transitional technology to divert wastes from landfill and generating useful energy while the Government’s strategy is delivered

The proposal site

Tudalen y pecyn 198

The proposals

- The proposal site is a brownfield site in the Wentloog industrial area, on Newlands Road, is well connected to the regional road network and in a dedicated development area
- The plant would be built by the German engineering company, Standardkessel Baumgarte, a recognised world leader in this type of technology
- The proposed plant uses robust and flexible technology that can cope with changing composition of residual waste as recycling performance improves
- The main building could be up to 47m high with the stack being approximately 70m high. The nearby wind turbine is 135m high

How it works

- The plant will use a traditional moving grate that combusts waste in controlled conditions to generate heat to convert steam to electrical energy - enough for approximately 30,000 homes
- This facility will recover energy using feedstock mainly from residual Commercial and Industrial waste
- The wastes will be delivered by road, with any process residue also being taken away by lorry, resulting in a total of 80 lorry movements per day (40 lorries in and 40 lorries out)
- The plant will operate 24 hours a day, but residual waste will only be delivered between 0700 and 1800, six days a week

Plant performance

- ERF plants, like all energy from waste technologies, are covered by stringent environmental emissions standards and controlled by a permit from Natural Resources Wales (NRW)
- Emissions standards for all ERFs are often lower than traditional power plants and many other industrial processes
- The proposed plant is being designed to meet the latest emission standards currently under development – IED BREFF 2019
- An extensive Environmental Impact Assessment has been completed by independent consultants, the scope of which was agreed with the Planning Inspectorate in consultation with Cardiff Council and NRW
- This plant will not be given an Environmental Permit to operate if the authorities believe there is any risk to either the environment or people

The planning process

Tudalen y pecyn 202

- The plant is considered a Development of National Significance (DNS)
- The final planning decision is being taken by the Welsh Government in consultation with statutory stakeholders, including Cardiff Council and NHS Wales
- Pre application public consultation started in August 2019 and officially ran through to 29 November (107 days), statutory consultation will run for a minimum of 42 days and is likely to start in June 2020
- Detailed public consultation included face-to-face briefings (including meetings with residents and protestor groups), public exhibitions, and on-line information provision (www.morhafrenbiopower.co.uk) with many opportunities for feedback
- A planning application could be submitted at some point in the summer of 2020

Conclusions

- The plant is seen as a transitional technology that will help the Welsh Government achieve some of its waste management aims by:
  - Diverting up to 200,000 tonnes pa of residual wastes away from landfill
  - Generating 15MWe of electricity, enough for approximately 30,000 homes
- The plant uses proven technology that can cope with changes in waste input without compromising on stringent emissions and energy recovery standards
- NRW will ensure that all emissions are safe through the permitting process
- Môr Hafren Bio Power is a responsible developer and good neighbour and is committed to open consultation during the planning processes

BRIEFING NOTE FOR PETITIONS COMMITTEE

BACKGROUND

The Welsh Government has a progressive waste management strategy 'Towards Zero Waste 2010-2050', which demonstrates their desire to make Wales a zero waste nation by 2050. Within the strategy, is a specific commitment to reduce residual waste and phase it out of landfill to high efficiency energy from waste (EfW). Therefore, building an energy efficient EfW plant, like our proposal, will help the Government's aim of phasing out landfilling of residual wastes. We call our EfW plant an Energy Recovery Facility (ERF) because the facility would be a recovery operation under the Waste Framework Directive achieving R1 Recovery status.

Further, in a recent post on social media, The Welsh Government said "For now, utilising these high efficiency EfW facilities is our preferred option..."

We have always stated that we see our proposal as a transitional technology to provide an interim solution to divert up to 200,000 tonnes of waste from landfill each year, as the rest of the 'Towards Zero Waste' strategy is delivered.

Within Wales, after all recycling activity there is still 1.6 million tonnes of residual waste (700,000 tonnes of household and 900,000 tonnes of commercial and industrial (C&I)) left each year – this is either treated or landfilled. New solutions are required for this residual material to help increase the recycling rate still further and by providing an outlet for non-recyclable materials - so it is diverted from landfill. However, even with the new facilities currently planned there will still be a significant capacity gap. The proposed Môr Hafren Bio Power facility is intended to help fill part of this gap by diverting up to 200,000 tonnes, of mainly commercial and industrial residual wastes. The proposed development site already had planning permission for a 200,000 tonnes per annum integrated waste management facility and within this permission there is approval for more than double the number of trucks proposed by this project.

PROJECT DEVELOPMENT

The proposed site lies on brownfield land within an industrial area on Newlands Road, Cardiff, with good links to the regional road network. If approved, the new facility would be built by a specialist German engineering company called Standardkessel Baumgarte, a recognised world-leader in this type of technology.

The proposed facility would generate 15 MWe of electricity and is therefore considered a Development of National Significance. As a result, the final planning decision will be taken by the Welsh Government. As part of this process, a detailed Environmental Impact Assessment has been conducted by independent consultants and will be assessed by an independent planning inspector who will make recommendations taking on board comments for the appropriate authorities, including Cardiff Council and Natural Resources Wales.

The project was publicly announced on 14 August 2019 and secured significant media coverage in the South Wales Echo, Western Mail and Wales On-Line, all included promotion of the project website (www.morhafrenbiopower.co.uk) which went live on 13 August. The website has further information about the project, that included details of the two rounds of public exhibitions (6 and 7 September and 4 and 5 October) and is where we will publish further information about the project as it develops. In addition to media coverage and the website we also publicised the exhibitions through:

- Three newspaper ads in the South Wales Echo
- Distribution of 7,400 leaflets to the nearest houses to the site (this distribution was by a reputable company who has the tracking data to show exactly which properties were visited and

Môr Hafren Bio Power

the time of each delivery) – we have received feedback forms from residents who learnt about the proposals via these leaflets

- Posters were also given to some local businesses, community centres and copies were also posted on local social media.

As part of the ongoing consultation process we have also had meetings and discussions with:

- Elected representatives who have the proposal site within their constituency
- Local businesses who operate near the site, providing leaflets about the proposals and the exhibitions
- Local Schools and Churches were also contacted to organise a briefing meeting and to send further information as needed
- Residents who live on Newlands Road and the Shirenewton traveller community.

Although we have received thousands of feedback forms, questionnaires, letters and emails etc, we view the consultation as an iterative process and we extended the deadline for feedback as part of the pre-application public consultation on two occasions, to give residents more time to respond. In total there were 107 days of public consultation.

RESPONSE TO SOME ISSUES RAISED BY RESIDENTS

Emissions

All Energy from Waste (EfW) facilities in Wales must also obtain an Environmental Permit from Natural Resources Wales (NRW) who will strictly regulate emissions from the plant. A significant proportion of the proposed facility is the Air Pollution Control System (APC) that uses advanced technology to control and monitor emissions, allowing such facilities to meet the stringent emissions quality standards of the Industrial Emissions Directive and as updated by the new guidance called the BREF Notes, agreed in June 2019, more details can be found here:

<https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/>

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/221044/pb13898-epr-guidance-part-a-130222.pdf

The APC system generates a residue (trapped components from the combustion process and lime used as part of the cleaning process) which is classified as hazardous waste and needs careful management. The residue will be removed from site in sealed tankers and taken to a suitably licenced facility for recovery, treatment and disposal.

Modern EfW facilities are designed and operated to have no significant impact on air quality and as part of the application a detailed Air Quality Assessment will evaluate current air quality and any potential impacts from the facility or associated traffic.

Further details on EfW facilities and their control and management can be found here:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/284612/pb14130-energy-waste-201402.pdf

Noise

Strict noise limits will be set as part of the permit from NRW, these will be met by ensuring that all operational activity is taking place within a sound-proofed building specifically designed to reduce off-site noise levels. These levels will be assessed by the Regulator to ensure they are satisfactory and then verified during facility commissioning, and commencement of operations, to demonstrate compliance with the Planning and Environmental Permit. In particular, lorries delivering to the site would have a white noise reversing alert rather than electronic beepers (which can be heard at far greater distances) and would undertake their operations inside the building. Deliveries and other lorry movements would follow agreed working hours nominally 07:00 to 18:00.

Lorries

The proposed site already had a planning permission for a 200,000 tonne waste facility. The previous planning permission included approval for up to 272 vehicle movements per day. Our proposal requires 40 lorry (including those removing the residue) and 18 cars resulting in a total of 116 lorry and car movements per day -approximately half the number previously approved. All lorry movements for this project would use the previously approved route to the site on major roads from junction 30 on the M4. The use of the official route would be specified and controlled by having a single contractor for all lorry movements.

Planning application

No planning application has been submitted; we are in the pre-application stage. Residents had the opportunity to give us feedback on our proposals by the extended deadline of 29 November 2019. All feedback, supported with a name and address, will be included in our consultation report submitted with the planning application. Our second round of engagement will be the statutory consultation phase which will last for a minimum of 42 Days. This will mean that this proposal has been supported by almost 150 days of consultation.

As the project is going through the Developments of National Significance process, residents will also get a second opportunity to comment on the proposals during a 5 week period of publicity and consultation run by the planning authorities. Further details of the DNS consultation process can be found at <https://gov.wales/developments-national-significance-dns-engaging-process>

Smells and dust

All tipping operations at the facility would be within an enclosed building that is kept under negative pressure. Negative pressure means fans will suck air into the building from the atmosphere, capturing dust and odour, which is then feed into the combustion process. Each tipping bay will be accessed via a roller shutter door, no material would be stored outside of the main building, and all these issues are specifically controlled through the Environmental Permit.

Proximity to houses and schools

We are mindful of the fact that the nearest school building to the site is just over 650m and our nearest residential property (on Newlands Road) is approximately 150m from the site. The key issue here is that the facility would be entirely safe and does not pose a risk to our neighbours. Well run EfW facilities that meet the latest emissions regulations are often located within residential communities in countries like Denmark, Sweden, and Netherlands. In the UK, there are a number of EfW plants nearer to residential communities than at this site. Emissions and public safety are key regulatory concerns and detailed assessment of the proposals will be undertaken by NRW and the statutory consultees including the local NHS trust – all before a permit to operate is granted.

Types of waste

The facility has been specifically designed to cope with a wide range of materials safely and efficiently, extracting valuable energy. The facility would take residual waste that remains after recycling has taken place and will not take hazardous waste. We are targeting primarily commercial and industrial wastes from businesses, most of which currently goes to landfill or for treatment outside Wales.

Friends of the Earth define C&I wastes as:

Commercial and industrial (C&I) waste is controlled waste arising from the business sector. Industrial waste is waste generated by factories and industrial plants. Commercial waste is waste arising from the activities of wholesalers, catering establishments, shops and offices.

Môr Hafren Bio Power

Their full report can be found here:

https://friendsoftheearth.uk/sites/default/files/downloads/commercial_and_industrial.pdf

Finance

This facility would be privately financed with no money or subsidy coming from the public sector.

Further independent (Imperial College London and the University of Leeds) questions and answers on the performance of modern EfW facilities can be found here: <http://wtert.co.uk/faqs>

KEY POINTS

- The proposed site is on a brownfield land on an industrial park, which already had planning permission for an integrated waste treatment facility
- Diverts up to 200,000 tonnes of residual commercial and industrial waste from landfill
- Helps the Welsh Government achieve its progressive waste strategy
- The facility would be a recovery operation under the Waste Framework Directive achieving R1 Recovery status
- The facility would generate 15MWe of electricity, enough to power approximately 30,000 homes.
- The proposed facility would create 40 permanent jobs and 300 during construction
- Pre-application public consultation: Summer to Autumn 2019
- Pre-application statutory consultation: Summer 2020
- The planning application is likely to be submitted Summer 2020

Hannah Blythyn AS/MS
Y Dirprwy Weinidog Tai a Llywodraeth Leol
Deputy Minister for Housing and Local Government

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref HB/00348/20

Janet Finch-Saunders MS
Chair, Petitions Committee
Senedd Cymru
Ty Hywel
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1SN

Petitions@Senedd.Wales

16 June 2020

Dear Janet,

Thank you for your letter of 27 May to the Minister for Environment, Energy and Rural Affairs regarding Petition 05-908 and incinerators. I am replying as I have portfolio responsibility for matters relating to waste.

As a responsible nation, it is vital that we take responsibility for the disposal of the waste that we generate that cannot be recycled. For this reason, we have invested in the infrastructure to extract electricity and heat from this material and dispose of it safely to the highest environmental standards and in line with the waste hierarchy. This not only ensures that we can extract the maximum benefit from this waste, but also prevents it from becoming a problem elsewhere.

The incineration of waste for heat and power is, however, a transitional step. The long-term solution is to keep resources in use for longer and reduce all waste. We have recently consulted on our new circular economy strategy, *Beyond Recycling*, which aims to keep resources in use for as long as possible and continue our progress towards zero waste by 2050. This also plays a key role in our efforts to tackle climate change as research from the Ellen MacArthur Foundation identified that 45% of emissions come from the goods and products we use every day.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

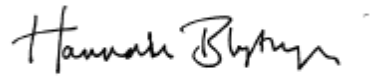
Gohebiaeth.Hannah.Blythyn@llyw.cymru
Correspondence.Hannah.Blythyn@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 208
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

We will shortly publish a summary of responses to our consultation as we continue the work on our new circular economy strategy that will set the course towards zero waste and a circular, low carbon economy that builds on Wales' considerable success in this area to date.

Yours sincerely,

A handwritten signature in black ink that reads "Hannah Blythyn". The signature is written in a cursive style with a small flourish at the end.

Hannah Blythyn AS/MS

Y Dirprwy Weinidog Tai a Llywodraeth Leol
Deputy Minister for Housing and Local Government

PETITION 05-908 - CF3 against the Incinerator
UPDATE TO THE PETITIONS COMMITTEE MEETING Tuesday 7th July 2020

SUMMARY

Since the launch, in August 2019, of Mor Hafren Bio Power's proposal to build a 200,000 tonnes per annum waste incinerator, we have seen over 3,000 of the community register their interest and strong objections via our social media platform (Facebook – Residents against the CF3 Incinerator).

This petition, signed by 2,224 concerned residents, is a tangible output from our campaign to stop this facility being imposed on our community.

We have strong support to stop this facility being granted planning permission from our ward representatives at the Welsh Assembly, UK Parliament and Cardiff Council.

Mor Hafren Bio Power's proposal is a private business funded project, which exploits and "drives a coach and horses through" current regulatory or policy gaps in the areas of public health, air quality, waste management and energy policies, generating income from available government subsidies, without paying the full costs of the impact of their activities on society.

We do not understand the Welsh Government's strategic direction towards a zero carbon and zero waste Wales as set out in "Prosperity for All: A Low Carbon Wales" and "Beyond Recycling":

- Cutting emissions and increasing efficiency in a way that maximises wider benefits for Wales, ensuring a fairer and healthier society.
- Introducing a new circular economy strategy to deliver zero waste by 2050.

These two key strategies are interdependent and work "hand in hand" to deliver their goals and ambitions.

Contrary to Welsh Government's chosen strategic direction (zero carbon and zero waste) Mor Hafren continues to promote their waste incineration proposal as supportive of Welsh Government's strategic direction despite the very obvious disconnects and enormous gulf between them.

Incinerators emit large quantities of CO₂, roughly one tonne of CO₂ for every tonne incinerated.

If this is the case Mor Hafren's waste incinerator will emit approximately 200,000 tonnes of CO₂ per annum.

Their proposal makes no reference to this fact.

We therefore request that this petition be sent to the Senedd asking for action on regulatory or policy changes that will ensure:

1. All waste incineration planning proposals demonstrate compliance with Welsh Government's zero carbon and zero waste ambitions, e.g.
  - a) Employment of Carbon Capture technology, reducing CO₂ emissions, in line with the 2030 Welsh Government's Carbon budget,
  - b) Declare and certify the greenhouse gas emissions emitted by the incinerated fuel stock.
2. Any future investment in waste management infrastructure in Wales is directed towards waste recycling facilities, not waste incineration or energy recovery from residual waste incineration.
3. A moratorium is brought in, whilst the zero carbon and zero waste regulatory and policy changes are made and brought into effect.

PETITION 05-908 - CF3 against the Incinerator
UPDATE TO THE PETITIONS COMMITTEE MEETING Tuesday 7th July 2020

THOUGHTS

These are our thoughts on the additional documents and other supporting evidence we present for the Petition's Committee's consideration.

¹ We fully concur with the response from Welsh Minister, Hannah Blythyn, in particular the following:

"As a responsible nation, it is vital that we take responsibility for the disposal of the waste that we generate that cannot be recycled. For this reason, we have invested in the infrastructure to extract electricity and heat from this material and dispose of it safely to the highest environmental standards and in line with the waste hierarchy. This not only ensures that we can extract the maximum benefit from this waste, but also prevents it from becoming a problem elsewhere.

The incineration of waste for heat and power is, however, a transitional step. The long-term solution is to keep resources in use for longer and reduce all waste. We have recently consulted on our new circular economy strategy, Beyond Recycling, which aims to keep resources in use for as long as possible and continue our progress towards zero waste by 2050. This also plays a key role in our efforts to tackle climate change as research from the Ellen MacArthur Foundation identified that 45% of emissions come from the goods and products, we use every day".

This evidence clearly demonstrates the Welsh Government's strategic direction and that they have already invested in the infrastructure to dispose of the waste that is generated and cannot be recycled.

Mor Hafren's response states: *" Within Wales, after all recycling activity there is still 1.6 million tonnes of residual waste (700,000 tonnes of household and 900,000 tonnes of commercial and industrial (C&I)) left each year – this is either treated or landfilled."*

They go on to say:

"The proposed Môr Hafren Bio Power facility is intended to help fill part of this gap by diverting up to 200,000 tonnes, of mainly commercial and industrial residual wastes".

We have been unable to validate or confirm with NRW Mor Hafren's residual waste figures. Our landfill figures, due to the high recycling rate in Wales, are significantly lower than claimed by Mor Hafren, who also state elsewhere they will only receive waste collected within a 30-mile radius of the site.

We do not accept Mor Hafren's justification of a need based on national figures and there is no data or evidence of the residual waste arising within a 30-mile radius of the site.

Our research identified **a total of 1.23M tonnes of waste incineration capacity** in the permitted waste incineration infrastructure in Wales.

The breakdown by region is as follows:

South East Wales = **511,400 tonnes per annum**

South West Wales = **520,000 tonnes per annum**

North Wales = **200,000 tonnes per annum**

We would like the Petition's Committee to be aware there is already over capacity of waste incineration infrastructure, of nearly **6M tonnes**, across the UK.

The reported figures for 2019 show an operational capacity of **15.4M tonnes** and a further **3.1M tonnes** capacity in construction, giving a potential total capacity of **18.5M tonnes**. The reported input tonnage to these waste incineration plants in 2019 was **12.6M tonnes**, or only 89% of the available capacity.

PETITION 05-908 - CF3 against the Incinerator
UPDATE TO THE PETITIONS COMMITTEE MEETING Tuesday 7th July 2020

ADDRESS THE ISSUES

- 1 NO.
Mor Hafren's response to the Petitions Committee document makes no concessions or significant changes to their proposal or design. It has not addressed our issues or significant concerns.
- Their chosen location for their facility remains in very close proximity to several densely populated residential areas and schools. The documents referred to in their Emissions section link to a 2013 document, which makes numerous references to "polluting substances".
  - They continue to reference emission of greenhouse gases from landfill contrary to the Welsh Government's strategic direction, which is to reduce greenhouse waste emissions from landfill.
  - Their chosen waste incineration technology does not employ Carbon Capture technology, which is a significant divergence from the strategic direction towards a zero carbon Wales
- Mor Hafren as a private company, seeks investment from investment funds many of which seek to invest in ethical or green investments. They are at pains to highlight their project's "green credentials" and portray them as ethically acceptable. No mention is ever made of the unpaid cost to society from fossil CO2 released by UK incinerators, which was estimated to be **£453M** in 2019. Incinerators emit large quantities of CO2, roughly one tonne of CO2 for every tonne incinerated. About half of this CO2 derives from fossil sources such as plastic. Mor Hafren's plant will emit approximately **200,000 tonnes of CO2 per annum**. In June 2011 Defra acknowledged (in their Economics of Waste and Waste Policy publication) that incinerators were "creating GHG emissions without paying the relevant price". Unlike power stations, waste incinerators are not part of the Emissions Trading Scheme. Mor Hafren have undertaken numerous reports (Health Impact, Traffic, Air Quality and Ecological), which repeatedly state "negligible" or insignificant" in their assessments and conclusions. In our opinion it is completely unacceptable to misrepresent the impact this proposed waste incineration facility will have on the community and residents as neither "negligible" nor "insignificant" equate to "none" in our understanding. These "greenwashing" reports attempt to demonstrate compliance with outdated regulations, struggling to keep pace with the climate change agenda, against the gold rush of private companies, looking to make a profit whilst avoiding having to pay the full costs to society. For the safety of the communities and residents that the Assembly is responsible for, this proposal should be deferred until the Welsh Assembly has agreed what legislation they need to bring into force to ensure the delivery of their chosen strategic direction towards a zero carbon and zero waste Wales.

QUESTIONS

- 1 Is this an ethical proposal that supports the Welsh Government's strategic direction (zero carbon and zero waste)?
- 2 Does the Welsh Government need to mandate Carbon Capture technology for new waste incineration proposals to meet their 2030 Carbon budget?
- 3 Does the Welsh Government need to mandate a declaration and/or certification of the CO2 emissions that new waste incineration proposals will produce in order to ensure they meet their 2030 Carbon budget?
- 4 Does the Welsh Government need to declare a moratorium on applications for waste incineration permits, whilst their work is underway, with NRW, to bring in the necessary regulatory changes, to deliver their chosen strategic directions, zero carbon and zero waste?

P-05-949 ARBED YR HEN YSGOL GANOLRADD I FERCHED Y BONTFAEN RHAG EI DYMCHWEL

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Sara Pedersen, ar ôl casglu 2,080 o lofnodion ar-lein a 3,442 ar bapur (dim yn derfynol), sef cyfanswm o 5,522 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Galwn ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i amddiffyn yr hen 'Ysgol Ganolradd i Ferched' y Bontfaen, Bro Morgannwg. Hon oedd yr ysgol ganolradd gyntaf i gael ei hadeiladu yn benodol ar gyfer addysgu merched yng Nghymru (a Lloegr), ac mae cais cynllunio wedi ei gyflwyno i'w ddymchwel. Byddai methu ei gwarchod yn arwain at golli adeilad hanesyddol o bwysigrwydd cenedlaethol.

Wedi'i hagor ym 1896, ysgol ganolradd merched y Bontfaen oedd yr ysgol ganolradd gyntaf i ferched gael ei hadeiladu yng Nghymru (a Lloegr) o ganlyniad i Ddeddf Addysg Ganolradd Cymru 1889, a oedd ynddo'i hun yn foment bwysig yn Hanes Cymru. Ymysg ei gyfoeswyr, roedd ysgol y Bontfaen yn hynod anghyffredin o ran cynnwys llety i rai o'r disgyblion o'r cychwyn ac am gael ei ariannu i raddau helaeth gan ddyngarwr lleol.

Mae cymeriad gwreiddiol yr ysgol wedi goroesi i radd uchel iawn, yn allanol a thŷ mewn, gan gynnwys y neuadd a grisiau gwreiddiol. Dim ond 5 ysgol gymharol (o 95) sydd wedi'u rhestru ledled Cymru. Mae arolwg ohonynt i gyd yn cadarnhau fod ysgol y Bontfaen wedi goroesi i raddau cyfatebol i rai a gwell nag eraill.

Roedd y pensaer, Robert Williams, yn arloeswr ei gyfnod ac yn enwog am fod yn un radical. Roedd yn flaengar wrth annog cadwraeth adeiladau, yn arloeswr cenedlaethol o ran tai cymdeithasol, hybodd Ysgol Pensaernïaeth Cymru a hyrwyddodd cyhoeddi yn yr iaith Gymraeg. Yn ddiweddarach yn ei yrfa aeth i weithio i deulu Davies Bryan yn Llundain ac yna'r Aifft, lle mae llawer o'i adeiladau yn dal i sefyll ac wedi'u gwarchod yn genedlaethol.

Mae cyn 'Ysgol Ganolradd i Ferched y Bontfaen' wedi goroesi fel tystiolaeth amlwg a deniadol o gyfnod pwysig yn hanes Cymru pan ddarparwyd cyfleoedd cyfartal i ferched difreintiedig yr oes. Rydym yn annog

Llywodraeth Cymru, fel ceidwaid ein treftadaeth, i amddiffyn yr adeilad hwn, unai drwy ei restru neu ddarparu cyllid tai cymdeithasol ychwanegol i alluogi ei drawsnewid.

Gwybodaeth ychwanegol:

Cyfeiriad: Scourfield (2019). FORMER COWBRIDGE COMPREHENSIVE SCHOOL, ABERTHIN ROAD, COWBRIDGE – AN HISTORICAL AND ARCHITECTURAL APPRAISAL.

Etholaeth a Rhanbarth y Senedd

- Bro Morgannwg
- Canol De Cymru

Eich cyf/Your ref P-05-949
Ein cyf/Our ref DET/00723/20

Janet Finch-Saunders MS
Cadeirydd, y Pwyllgor Deisebau
Senedd Cymru
Ty Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

09 Mehefin 2020

Annwyl Janet Finch-Saunders AS,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 27 Mai ar ran y Pwyllgor Deisebau yn gofyn am fy sylwadau ar y cais i gyfeirio'r penderfyniad ynghylch rhestru cyn Ysgol y Merched, y Bont-faen at sylw adolygiad gan gymheiriaid annibynnol dan ofal Historic England neu Historic Environment Scotland.

Rwy'n gwbl ymwybodol o gryfder y teimladau lleol ynghylch Ysgol y Bont-faen ac rwy'n bersonol wedi ystyried yn ofalus pob cais i restru'r adeilad. Yn ogystal â'r asesiadau a gynhaliwyd gan swyddogion hynod brofiadol yn Cadw, cefais gyngor annibynnol gan Richard Hayman, hanesydd adeiladau ac archeolegydd <https://www.richard-hayman.co.uk/index.html> gydag arbenigedd penodol mewn adeiladau hanesyddol yng Nghymru ac mae'n cefnogi'r penderfyniad gwreiddiol i beidio â rhestru.

Rwy'n fodlon bod yr asesiadau rwyf wedi'u derbyn gan fy swyddogion a Mr Hayman yn ddiduedd ac wedi'u cyflawni i safon broffesiynol uchel. I gael eu rhestru, mae'n rhaid i adeiladau fod o bwys cenedlaethol ar sail eu diddordeb archeolegol neu hanesyddol arbennig ac nid wyf o'r farn bod ansawdd na chymeriad Ysgol y Bont-faen yn ddigonol i'w rhestru ar lefel genedlaethol, ac nid yw chwaith yn un o'r enghreifftiau gorau o'i bath. Nid wyf chwaith yn credu bod achos dros ofyn am gyngor annibynnol pellach nac am adolygiad gan gymheiriaid dan ofal sefydliad o Loegr neu'r Alban.

Ysgrifennais at ymgyrchwyr fis diwethaf yn egluro'r broses werthuso a gymerwyd a pham fy mod yn gwrthod eu cais am adolygiad cymheiriaid. Argymhellais, os nad ydynt wedi gwneud hynny eisoes, eu bod yn cyflwyno eu sylwadau i Gyngor Bro Morgannwg er mwyn i'r cyngor allu ystyried eu pryderon yng nghyd-destun rhestru lleol, wrth benderfynu ar y cais cynllunio

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Dafydd.Elis-Thomas@llyw.cymru
Correspondence.Dafydd.Elis-Thomas@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

ac wrth ystyried yr opsiynau ar gyfer rhoi diben newydd a chynaliadwy i'r adeilad, drwy ei ymgorffori yn ailddatblygiad y safle.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'E. Elis-Thomas'.

Yr Arglwydd Elis-Thomas AS/MS

Y Dirprwy Weinidog Diwylliant, Chwaraeon a Thwristiaeth

Yn rhinwedd paragraff(au) vi o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

29th June 2020

Dear Members of the Petitions Committee,

RE: Petition P-05-949. Save Cowbridge Old Girls' School from Demolition

Thank you for your correspondence of the 22nd of June regarding the Deputy Minister for Culture, Sport and Tourism's response to the Petition Committee's request for an independent peer review into the decision not to list the Old Girls' School in Cowbridge. The response is similar to those received by Jane Hutt AM and Dr Tudur Davies following similar requests for an independent review.

The Deputy Minister states in his response to the Petitions Committee that he is 'satisfied that the assessments that I have received from my officials and Dr Hayman are unbiased and have been carried out to a highly professional standard'. In correspondence with Dr Tudur Davies he stated specifically that he believes the assessment undertaken by Dr Hayman was undertaken with 'utmost professionalism, having recently been appointed to undertake impartial listing assessments for Cadw'. Whilst we do not contest Dr Hayman's qualifications and capability in assessing the suitability of buildings for listing, we question whether he can indeed be considered objective, free of bias (whether conscious or subconscious) or 'independent' when reviewing decisions made by his own colleagues at Cadw. Dr Hayman's publicly available CV is evidence of a longstanding history of employment by Cadw (since 1996). Given this long standing and close working relationship with Cadw employees [REDACTED]

[REDACTED] we have concerns relating to potential bias within Dr Hayman's assessment. Instead of being a balanced critique of the evidence put forward by Mr Scourfield and Ms Alfrey, as would be the normal format of an independent assessment, Dr Hayman's report instead is put forward in such a way that its presents itself as justification for Ms Alfrey's assessment of the school.

Additionally, with specific relevance to this case, [REDACTED]

[REDACTED] We have sought clarification from the Deputy Minister about the procurement procedure that was undertaken in this case, however, we have yet to receive confirmation of this and whether conflicts were declared by Dr Hayman. Regardless of the procurement route, it is clear in both the Welsh Government conditions for the supply of services and the terms for public appointment that conflicts must be declared.

It is also disappointing that the Deputy Minister has disregarded the views of 20 senior academics and specialists in the fields of history, architecture and buildings archaeology. This group of highly regarded individual had written to the Deputy Minister in support of listing the Old Girls' School in Cowbridge. With every due respect to Ms Alfrey and Dr Hayman, their experience is lacking in

comparison with the aforementioned specialists whom have specific expertise in the history of education and architecture of school buildings in Britain.

Furthermore, the latest correspondence provided by the Deputy Minister pays no regard to the recent report written by Davies and Scourfield (2020), which addressed specific concerns raised by Ms Alfrey and Dr Hayman's more recent assessments of the school. This report provides new research that establishes that the original school buildings survives to a higher degree than previously appreciated and demonstrates that the school meets the criteria for listing based on Cadw's four forms of heritage value outlined in Cadw's Conservation Principals (2011). This research deserves recognition and consideration by a suitable heritage professional to assess its contribution to the case for listing the Old Girls' School in Cowbridge.

Despite the Deputy Minister's response, we maintain that a peer review by either Historic England or Historic Scotland would facilitate transparency and alleviate public concern relating to the independent nature of the listing decision.

Yours sincerely,

A handwritten signature in black ink that reads "Sara Pedersen". The signature is written in a cursive style and is centered within a light grey rectangular box.

Sara Pedersen
SAVE Cowbridge Girls' School Campaign Group